

PT 198

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Ecclesiastică

A

SĂNTULUI SINOD AL S-TEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE
ROMANE.

ANUL AL XXXI-lea, No. 2.

—
MAIU.

TABELA MATERIILOR

	Pag.
1 Chestiuni de actualitate pentru clerici.	181
2 Budismul	187
3 Date sigure ce cuprind ist. peripețiilor prin care a trecut Bucovina dela 1777-1870	148
4 Contribuțiuni la Istoria Bisericească. . .	162
5 Biserica Ortodoxă Română din Transilvania și Ungaria.	168
6 Sinodul din Iași sub Mitr. Iacob Putneanu	175
7 O anchetă la Seminarul Nifon.	181
8 Ciprian	186
9 Călătoria mea la sf. Munte Athos, în Palestina și Egipt.	199
10 Câte-va cuvinte asupra Catecumenatului.	213
11 Părintele S. Fl. Marian	220
12 Evangelia sau viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.	224
13 Donațiuni.	248

BIBLIOTECA
SECȚIA ISTORIE
BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
DEMETRIE
1907.

CHESTIUNI DE ACTUALITATE PENTRU CLIRICI.

Din înțelesul general ce s'a putut trage dela cele publicate de mine în Revistă, sub titlul de mai sus, a putut ori cine să bănuiască, că eu mă așteptam la catastrofa, care din nenorocire ne-a lovit;—și nu știu dacă s'a dus atât de departe, ca să nu se mai reîntoarcă iarăși.

În adevăr, luată în totalitatea ei atmosfera țării noastre, nici nu eră cu puțință să nu se aștepte cineva la o criză cumplită, ca aceea prin care am trecut; din care pricină, iată-ne în fine *«priveștiște lumii și îngerilor și oamenilor ne-am făcut»* ¹⁾.

S'a grămădit atâta nămol de umilință asupra-ne, în cât greu 'i vine cuiva—care simte puțin românește—să plece urechea și să asculte la ceea ce în gura mare vorbesc unii despre noi, și a aruncă ochii pe gazetele, în care scriu și ne califică alții, cu această tristă împrejurare. Dela sincera compătimire a unora, cari ne sunt prietini, până la ironia și satisfacția sufletească a altora, care deși sunt creștini ca și noi, dar ne urăsc, pentru motive pe care eu nu le judec—căci va veni vremea de răspundere pentru fiecare—, toți la un loc, au ca țintă de privire România, unde s'a deslănțuit cea mai îngrozitoare tragedie, pe care, din vre-

¹⁾ Corinteni, IV, 9.

mile de demult, nu o mai cunoșteam decât din Istoria noastră și a altora.

Sub aceeași sguduire morală sunt și astăzi, și vreau să cred că a fost vis, iar nu realitate, și cu toate acestea, vai! *a fost real, tot real.*

Am văzut, cu aceste nenorociri ce ne-au cercetat, am văzut zic, presa de toate nuanțele, scriind articole desperate. Am văzut de asemenea oameni din cei ce au suferit, cum și din cei ce au fost simpli spectatori ai evenimentelor, ca și mine, îngroziți de cele petrecute, și cu o vădită rușine, de a se mai chemă români, nume pe care cu atâta mândrie, 'l purtăm de veacuri!—dar n'am văzut de cât *foarte puțin* și n'am auzit decât iarăși *și mai puțin*, dând adevăratele cauze ale acestei ne mai pomenite sgudui de țară, și, fiindcă eu sunt din acei ce voesc pe d'antregul să spun tot ce cuget și simțesc în această privință, iată după mine 'care sunt cauzelē unei astfel de nenorociri, *care se vor repetă*, de nu se va lucra cu stăruință *la refacerea din fundament a unei societăți greșită în drumul pe care l face.*

Nu voi înșiră aci cauzele pe care alții le-au pus înainte, isvorâte din mizeriile sociale, așa cum lumea, în vederile ei lumești, le numește chestii sociale; fiindcă pe acestea are cine să le releveze și să le dea soluțiile cari le merită. Eu mă voi ține strict în atmosfera sfântă a Bisericii, și din criza religioasă care a cuprins, din nenorocire, țara, voi deduce cauzele *și ale acestor nenorociri recente, și ale altora, care fatal vor mai veni*, de nu ne vom reculege odată!

Prima cauză a relelor, stă la origine: în totala părăsire în care au fost și sunt lăsați copiii românilor, de către părinții lor, și neinteresarea acestora de a-i crește în frica lui Dumnezeu.

Intreb adesea pe copii, la diferite vârste, dacă cunosc

vre-o rugăciune, din acelea ce eu ca copil le învățasem dela părinți, și răspunsurile ce capăt, *sunt negative*.

Iau seama prin biserici, să văd câți copii sunt trimiși de părinții lor, îmbrăcați în haine de sărbătoare, Duminica la biserică— așa cum eram trimis și eu când eram ca dâșii, și rezultatele dobândite, *sunt iarăși negative*; în schimb însă, pe vremea când în sfintele biserici, preoții administreză sfintele taine, părinții copiilor, cei de pe la orașe, ori joacă table, ori altfel de jocuri, pe la cafenele, din care unele sunt chiar în preajma bisericilor; iar copiii lor, să îndeletnicesc așisderea cu alte distracții, și slujba în biserici se face pentru păreți, sau pentru doi—trei creștini, unii din inimă veniți la biserică, alții... că n'au ce face altă ceva.

La sate același lucru. Preoții în biserici, fac ce mai pot face și ei, singuri față în față cu Dumnezeu, iar creștinii! iată-i pe la primării și diferite judecăți, pe la colțurile ulițelor câte doi—doi, vorbind de alte nevoi, de multe ori chiar nimicuri, iar copiii lor,.... la îndeletnicirile celor de pe la orașe.

Generațiile crescute în astfel de indiferență religioasă, credeți ori că sunt capabile, de fapte mari, de lucruri serioase, ori de tot soiul de rele care pot bântui o biată țară? Timpul a dat dovada. Vedeți-o!

Ia să mergem ceva mai sus, pe sursa relelor din această *primă cauză*, și veți vedea cât de cumplit stăm, și cât de negru este viitorul!

Viața de familie, ca și cea socială a noastră, inspiră *numai* îngrijiri, pentru viitor. Știu, și oricare știe ca și mine, că afară de îndrumările greșite ale păturilor de sus, cele de mijloc sufer și de mai mare destrăbălare. Mă esplic.

Mă aflam odată într'un orașel de provincie, și la casa unde eram găzduit, o familie din cele cu frica lui Dumnezeu, am auzit lucruri pe care 'mi-e rușine să le scriu.

Anume am auzit, că în localitate, toți și toate, ziua și până târziu noaptea, chiar până în zori de zi, joacă cărți unii pe la alții; și'mi zugrăviă biata gazdă și tabloul, cum copiii lor fac pe slujitorii diferitelor mese de joc: la unii aducând cărți, la alții băuturi, sau altceva, și în cele din urmă oboșiți de osteneală, mulți adorm rezemați de spetele scaunelor de joc ale părinților; iar a doua zi îmbrăcați, Dumnezeu știe cum, de către slugi, sunt trimiși la școală, cu datoriile nefăcute de creștini, cu lecțiile neînvățate, ca să facă nenorocitul de profesor din ei,... oamenii viitorului!!

Concluzia unei asemenea vieți? iat-o: Pe toate drumurile auzi copii înjurând de cele sfinte. Pe la diferite case auzi pe mume sau pe părinți, speriați de sălbătăcia propriilor lor copii, amenințându-i cu școala, cam în acești termeni: *Mizerabile, s'o deschide ea școala*, am să scap de tine de acasă nelegiuitule! și alte grațiozități de acest fel,—ca și cum școala n'ar fi o instituție de binefacere pentru tineret, ci casă de corecțiune.—Pe măsură ce se măresc, că unii ce n'au fost nicidecum îngrijiți, sunt trecuți, cu rugăciuni dela unii și dela alții, din clasă în clasă; până ce în fine iată-i ajunși la liceu, ca să-și permită, cu uniforma școlii pe ei, să frecventeze toate locurile cele mai rele, să contracteze de mici, obiceiurile cele mai detestabile, pe care neputându-și-le corecta prin Universități, fiind prea înrădăcinate la o vârstă cu totul fragedă, iată-i în fine dați lumii, absolut nepregătiți intelectualicește, fără gust de instrucție, pe care nu a avut-o niciodată, fără ordine în actele lor, fiindcă n'au avut de unde s'o vadă; și în toată această călătorie spre ruină, instrăinați cu totul de Dumnezeu și de frica fiască de El, care este începutul înțelepciunii.

Dela origină, punând înainte relele, intenția mea este de a deșteptă interesul în toți, ca să bage de seamă asupra viitorului ce se desenează atât de urât, de nu vom lua măsuri de îndreptare la vreme.

E și așa *prea destul* că părinții de astăzi, cari pregătesc țării o generație fără vlagă și fără sentiment religios, sunt atât de departe ei înșiși de ceea ce trebuie să fie, ca să ne mai fie permis să stăm cu mâinile încrucișate, privind cu nepăsare, și nefăcându-ne datoria de a scăpa țara de la primejdie.

Țara a trecut prin greutățile cumplite, pe care le înregistrează Istoria, numai grație vitalității fiilor ei, care pătrunsă fiind de frică către Dumnezeu, n'a putut nimeni să pătrundă în sanctuarul ei ca să o profaneze, fără să nu fi fost pedepsit cum se cuvine.

Nu eră între noi nici unul ca să nu se plece cu respect *Aceuia* în mâna *Căruia* sunt anii și vremile, și prin voința *Căruia* stăpânesc neamurile; din contră toți se întreceau la acte de cea mai curată religiozitate.

Astăzi? Vedeți singuri ce este! Dela părinți, până la copii, nici măcar de formă nu se mai alipesc de biserică, afară numai dacă alte împrejurări nu-i silesc la aceasta.

Și dacă situația este așa, dacă din cele ce avem sub ochi deducem cele ce vor fi în viitor, nu credeți că e momentul suprem ajuns, ca să ne întoarcem grabnic la biserică, fiind orice întârziere periculoasă?

Mie mi să strânge inima de durere, când văd cum ne judecă alții; și am sub ochi ceea ce scrie de ex: «Le Temps» din zilele trecute, asupra vinovaților din ultimele nenorocite evenimente, din rândul cărora, nu se exclud nici profesorii, nici învățătorii, nici preoții, și eu nu cred că este o exagerare prea mare ce se face de ziaristica străină; fiindcă când mă gândesc, că n'am făcut nimeni nimic; când preoții ar fi putut da mai multă atenție, ca să nu lase să pătrundă în pătura poporului atâta ireligiozitate, ci ar fi muncit pătrunși de datoria unor adevărați Apostoli ai Domnului, răul n'ar fi luat proporțiile de acum, și n'am fi îngrijorați de cele ce vor fi în viitor.

Sunt sigur că preoții cunosc ca și mine, că tineretul nostru e neglijat de părinții săi. Ei bine, de ce n'au stăruit și nu stăruesc, ca părinții să-și deschidă capul odată și să vadă că ceea ce dau țării, numai spre fericirea ei nu este?

Este atmosfera țării, aceștia atât de rea, în cât o acțiune a preoților în această direcție ar fi neputincioasă? Eu cred că nu; și în fine chiar așa dacă este, nu-și aduc aminte sfințiile lor, că în vremile de închegare a creștinismului, Apostolii Domnului luptau cu împrejurări mult mai cumplite, și totuși au asigurat triumful Bisericii?

Îi rog să nu se supere că le vorbesc așa, fiindcă nu o fac decât din interesul de a vedea Țara și Biserica bine, iar de preoți să n'audă și să nu vorbească lumea decât de bine; și bine de sfințiile lor se va vorbi, când vor avea în păstorie, creștini buni, liniștiți, pașnici, muncitori și respectoși către legi și ordine.

În numărul viitor continuând cu expunerea cauzelor morale ce au provocat recenta catastrofă, odată cu urarea ce le-o fac cu «*Hristos a înviat*», 'i rog să nu întârzie a începe lupta de înviere a spiritului creștin, amorțit în bietul român, și a'l chemă la realitatea unei vieți demne, care isvorăște din sublimitatea adevărilor evanghelice.

Dr. Cornoiu.

BUDISMUL.

Facultatea noastră de Teologie este lipsită de o catedră a Istoriei Religiunilor; ba ce e mai mult, afară de Creștinism, cu diferitele sale ramuri, celelalte religiuni nu sunt atinse nici cel puțin în mod incidental, cursurile, care se predau, nereclamând acest lucru. Din această cauză, studenții și chiar licențiații noștri în Teologie nu sunt și nu pot fi familiarizați cu doctrinile celorlalte religiuni, și nu păstrează din toate acestea decât niște noțiuni foarte întunecate, prinse prin cursul secundar din studiul istoriei generale. Cu noua modificare a programelor, s'au înlăturat, în parte însemnată, și acele câteva date; așa că acum putem afirmă cu exactitate că, din școală nimic nu se poate învăța de celelalte religiuni. Că studiul celorlalte religiuni interesează numai încape nici o îndoială. O comparațiune a lor cu Creștinismul poate scoate în mod evident superioritatea și perfecțiunea acestuia, și cunoștințele acestea sunt foarte necesare în dialectică. De aceea mă voi silii ca, în linii generale, să schițez în coloanele acestei reviste ceea ce cred că e necesar să fie cunoscut din religiunile mai mult sau mai puțin răspândite și fiindcă în Franța Budismul a început, dela o vreme încoace, să facă, nu știu de ce și prin ce minune, proseliți, mă voi ocupa mai întâiu de această sectă religioasă.

*

Asupra începutului sau nașterii acestei secte religioase sunt mai multe păreri, și mult timp s'a crezut de istorici de seamă și de învățați că budismul nu este altceva decât o reformă a brahmanismului și că prin urmare origina sa nu poate fi căutată decât în doctrina predicată de Brahma. Timpurile din urmă, însă, au pus în discuție tot mai mult această afirmare, și ușurința studiului comparativ și înțelegerea mai apropiată a manuscriselor descoperite și tâlcuite au ajuns la o concluziune cu totul opusă. Din cele ce vor urmă, se va putea observa afirmarea de față.

La origina sa, budismul a fost numai un fel de mișcare cu un scop și țel practic, atât și nimic mai mult. Este drept că s'a susținut că cu aparițiunea lui Buda a venit și un nou sistem de filozofie, sau mai bine zis o nouă reformă socială, dar această susținere este nefundată și inexactă.

Buda s'a ocupat foarte puțin de filozofie, dar ceea ce a făcut este că a atras către religia sa o mulțime de adepți ai diferitelor sisteme filozofice, existente pe acele vremuri¹⁾. Toți aciea, pe cari filozofia nu-i mulțumise, treceau la viața practică a budismului. Așa se explică cum învățăturile budiste de mai târziu conțin și idei filozofice, și este drept că, pentru cunoașterea aprofundată a acestei religiuni, este necesară o cunoaștere a sistemelor filozofice, pentru a putea distinge începuturile de ceea ce s'a introdus mai târziu. Singurele probleme, pe care Buda le pune la început spre a fi dezlegate, sunt probleme cu totul practice. Așa de exemplu: el se ocupă cu ce este suferința, care este origina sa, și cum se poate înlătura?

Am spus că nu este exact de a prezenta budismul ca

¹⁾ Unii dau existența lui Buda prin secolul al XI-lea înainte de Hristos, iar alții, și aceștia cu mai multă dreptate, prin secolul al VI sau al VII.

o reformă a brahmanismului. Buda n'a avut nici măcar intențiunea de a amendă, în părțile sale principale, secta bramanilor; dar nici nu s'a ocupat ca să o suprime sau să o înlătore, și aceasta pentru faptul că el nu avea nimic comun cu bramanii,—nici noțiune religioasă, nici zei nici sacrificii și nici filozofie. De aceea budismul s'a și putut desvoltă în mod cu totul independent. Buda nu voiește să schimbe, cum s'ar zice, nici măcar *o iotă*, dar nici să împrumute dela bramani o silabă măcar. În mod cu totul simplu și numai el singur, neajutat de nimeni, el se hotărăște să caute calea salvării sau a mântuirii, cale pe care meditațiunile sale de mai înainte, nu i-o putuseră da. Într'un cuvânt el voia să devină fericit; și, când a crezut că a dat peste calea ce duce la fericire, singura sa grijă a fost de a predică această cale și celorlalți oameni—atunci a fundat o sectă monastică. Această sectă a fost formată din o mulțime de schismatici dela celelalte secte, din asceți și călugări cerșetori, cari s'au influențat de istorisirile ușoare și plăcute ale chipului cum Buda a găsit calea mântuirii, și au renunțat la *poemele vedice* artificiale, care, în cea mai mare parte a lor, erau de domeniul mitologiei, și foarte adesea imposibile de înțeles. La acest avantaj religios s'a mai adăogat și unul moral și anume: Budismul s'a silit să treacă cât mai mult posibil dela egoism la altruism, la un fel de milă pentru aproapele. Pe când bramanul nu căută decât numai salvarea sa, budistul, din contră, se preocupă de opotrivă și de fericirea sa și de a celorlalți oameni. Chiar Buda a refuzat să intre în *nirvana*, după ce, se zice, că a atins culmea perfecțiunii; el a voit ca după aceea să comunice secretul și altora, și a trăit mult timp încă pentru a salvă și mulțimea.

Afară de acest altruism, budismul mai datorește răspândirea sa și faptului că această sectă nu formează religiunea

unei națiuni, nici a unei organizațiuni particulare. Pe când brahmanismul erà o religie națională în înțelesul cel mai strâns al cuvântului; budismul, din contră, nu cere dela adepții săi o condițiune a nașterii, ci pur și simplu convertirea și voința hotărâtă de a lucra pentru îndeplinirea adevărurilor descoperite de Buda. Din această cauză, budismul nu formează o națiune, dar o comunitate ai cărei membri sunt uniți prin o legătură nevăzută a adevărurilor lor religioase. Nu e mai puțin adevărat că această sectă a avut la început o organizațiune foarte strașnică. Predica neîncetată a acelor călugări cerșetori a făcut ca budismul să cucerească o bună parte din Asia.

Acesta este caracterul general al budismului; să trecem acum la literatura sa.

*

Documentele pentru cunoașterea budismului sunt mai numeroase decât își poate închipui cineva. Așa avem texte sanscrite, tibetane, chinezești, japoneze, etc. Aceste texte diferă între dânsese, așa că, pentru a fi înțelese, a fost necesar să se noteze pe dânsese provincia unde s'au găsit, precum și data aparițiunii, care s'a stabilit mai în urmă.

Întăiu de toate trebuie să deosebim două biserici ale budismului, și anume: biserica de nord și biserica de sud. Fiecare din aceste biserici își are canonul sau regula sa. Biserica de nord cuprindeă budiștii din Ceilan, Birmania, Siam și Pegu. Biserica de nord se întindeă peste Nepal, Tibet, China, Japonia și Anam; altă dată și peste Cambodge, Java și Sumatra.

Canonul bisericii de sud este mai important. Acesta se apropie mai mult de budismul primitiv, prin doctrină și chiar prin limbă. El este scris în dialectul «*palî*», un dialect popular, curgător și plăcut; un dialect pe care l-am putea asemăna, prin comparațiune, cu ceace este limba italiană în limba latină. Nu se poate afirmă că chiar Buda

ar fi vorbit acest dialect; ceea ce se poate, însă, spune cu siguranță este că acest dialect a fost întrebuințat de biserica budistă din timpuri foarte depărtate. De altfel nimeni nu poate bănuși măcar că textele așa numite sfinte, ale budiștilor reproduc în mod fidel cuvintele capului acestei secte; totuși este stabilit istoricește că o mare parte din narațiuni erau cunoscute chiar dela primul conciliu budist, care s'a ținut în *Vaișâlî* cu un secol în urmă după moartea lui Buda. În acest timp tradițiunea eră încă proaspătă și alterațiunile nu așa de variate și mari. Cine citește cu atențiune, în traduceri chiar, poate vedea că părțile cele vechi ale canonului difer foarte mult de cele introduse mai târziu, și prin formă și prin conținut. Sunt câteva bucăți, care se bucură de o mare reputațiune la învățați, cum sunt: «*Mahāvagga în Sutta Nipāta*».

Canonul «*palî*» poartă numele de «*Tiṭṭitaka*» (în sanscrită Tripitaka), care însemnează «*coș întreit*», sau coș cu trei despărțituri. Aceste despărțituri sunt: 1) «*Vinaya-Pitaka*», care cuprinde morala budistă, sau regulile sectei și ale ritualului acelei secte. 2) «*Sutta-Pitaka*», care cuprinde partea dogmatică. Și în fine a 3) «*Abhidharma*», care cuprinde partea metafizică. Această din urmă despărțitură ne dovedește, și prin conținut și prin formă, că este introdusă mai târziu. Dar în *Sutta Pitaka* și *Vinaya Pitaka* sunt părți, care au o vechime foarte depărtată. Din acestea se poate căpăta o cunoștință mai exactă despre budism. Mai trebuesc menționate *Dīgḷia-Nikaya*, *Sutta-Nipāta* și *Dhammapada*, tot așa și *Jātakas*.

Acestea, despre care am vorbit, sunt toate texte *canonice* ale budiștilor; dar pe lângă acestea mai există o serie de scrieri ale *bisericii* budiste de sud. Din acestea putem cita: *Dipavamsa* și *Mahāvamsa*, a căror vechime se urcă până în al V-lea secol după Hristos. În ele se istorisesc lucruri despre Buda, începând de la intrarea sa în «*Nirvana*», până cam pe la anul trei sute după Hristos.

Am înserat aceste isvoare cu numirile lor pentru doritorii de studii aprofundate. De altfel ele se pot găsi în paralel în colecțiunea Burnouf.

Gotama Budha.

Textele budiste ne dau o mulțime de detalii, cari de cari mai variate, asupra vieții lui Budha. Numai dacă cineva ar cercetă colecțiunea «*Jâtakas*»—(nașterile, incarnațiunile)—s'ar convinge în deajuns de atențiunea deosebită pe care scriitorii au pus-o în adunarea tuturor informațiilor, cu privire la vieța lui Buda. Cu toată această străduință, însă, nu trebuie să ne așteptăm la istorisiri autentice și demne de crezut. Partea cea mai mare este o țesătură de legende și mituri, unde imaginațiunea orientalului s'a scaldat în bună voe. Ce e mai mult, unii scriitori critici, ca *Sénart* și *Kern*, au mers așa de departe, încât au negat chiar existența unui Buda. Cu multă erudițiune ei au căutat să stabilească că istorisirea privitoare la persoana lui Buda este o legendă ca toate legendele. Au voit să facă din el un erou solar și să-l reducă la un mit ca și miturile zeilor solari *Vishnu* și *Krishna*. Demonstrațiunea, făcută în această privință, este atât de meșteșugită, în cât pare a convinge pe cel mai abil cercetător de documente. Cu deosebire lucrarea lui Kern este una din operele cele mai bogate și cele mai de seamă asupra mitologiei, pe care le-a produs indianismul modern. Timpurile din urmă, însă, au pus în îndoială afirmațiunile lui Sénart și Kern; și *Oldenberg* a stabilit, după isvoare mai demne de crezut, că sunt oarecare puncte asupra cărora îndoială nu mai poate există. El a dovedit că, în istorisirea privitoare la persoana lui Buda, este un sâmbure de adevăr, peste care mai în urmă s'au adăogat foarte multe legende. Așa dar, *Oldenberg* afirmă că persoana lui Buda sau mai bine existența lui este sigură. De aceeași părere este și *Rhys Da-*

vids. Trebuie, însă, căutat cu multă băgare de seamă ca să distingă aceeace aparține istoriei și aceeace aparține legendelor. Așa nu se mai poate îndoii cineva că un tânăr de neam nobil, din familia regală «Çakyas», a părăsit lumea, pentru a căuta și găsi binele suprem; că el a crezut și a căutat să găsească drumul mântuirii în învățăturile bramanilor; că el a părăsit aceste credințe, decepționat, fiindcă că n'a putut afla aceeace el căută; că mai apoi, după lungi meditațiuni și reflexiuni personale, a putut găsi binele suprem, pe care l'a predicat multă vreme lumii, călătorind din loc în loc ca călugăr cerșetor; că după aceea și-a făcut mulți discipoli, cărora le-a dat o organizare mânăstirească. Toate aceste fapte, repetate în mod constant, de documentele cele mai vechi, trebuiesc trecute în domeniul istoriei; restul trebuie cercetat cu deamănuntul și cu foarte puțină încredere, de oarece aci intră o mulțime de mituri, aventuri și lucruri pe care nu le poate produce decât o înflăcărată imaginațiune.

Cronologia vieții lui Buda este stabilită aproape în mod pozitiv, și moartea lui este una din puținele date precise ale istoriei Indiei. Istoricii, după un număr considerabil de oscilațiuni, au fixat epoca «*nirvanei*» cam pe la anul 440. Pentru aceasta se sprijinesc pe data domniei regelui budist *Açoka*, care a avut legături cu Grecia, și care a lăsat o mulțime de inscripțiuni. Din aceste inscripțiuni precum și din literatura așa zisă canonică, s'a putut conchide că marele conciliu dela *Pâtaliputra* (Patna), convocat de *Açoka* cam pe la anul 342 înainte de Hristos, s'a ținut cam cu o sută și mai bine de ani după al doilea conciliu, care conciliu să știe exact că a fost ținut la o sută de ani după moartea lui Buda. Și cum, după toate dovezile și probabilitățile, Buda atinsese etatea de optzeci de ani, trebuie să se pună nașterea lui Buda cam pe la anul 520 înainte de Hristos.

Legenda lui Buda-Gotama sau *Çākya-Muni* (înțeleptul casei Çākya) o vom diviză, după obiceiul scriitorilor bu-diști, în douăsprezece părți sau puncte.

1) După ce a avut loc acea *proclamațiune*, care este premergătoare în religiile indiene oricărui Buda, oricărui înțelept, și după ce zeii se pronunțaseră în mod sigur asupra rolului pe care viitorul Buda 'l va avea de îndeplinit, fixând și semnele naturale ce vor însoți acest eveniment, cu toții căzură de acord asupra familiei și persoanei chiar, ce avea să îndeplinească acest rol. Atunci s'au hotărât cinci lucruri: fixarea timpului, fixarea locului care fu India, în capitala Kapilavastu, din casta Kshatriyas, care pe acele vremuri eră casta nobilă, și ca mamă fu aleasă virtuoasa *Mâya*.

2) Visuri frumoase anunțară acestei virtuoase concepțiunea viitorului Buda, comunicându-i că nașterea va avea loc în toiuul verii. În acest scop patru zei superiori, însoțiți de femeile sau soțiile lor, transportară în vis pe Mâya în muntele Himalaia, unde ea fu înbăeată, apoi unsă după uzul întrebuițat la întronarea regilor, îmbrăcată și împodobită cu flori, și, astfel gătită, fu transportată într'o peșteră de aur. Aci viitorul Buda avea să străbată în sânul virtoasei femei, sub forma unui elefant alb.

Bramanii explicară acest vis regelui *Çudhodana*, care se bucură prea mult de anunțarea acestui fapt extraordinar. Ei îi preziseră că va avea un fiu care va deveni un mare rege, dacă va rămâne în lume; iar dacă își va alege vieța religioasă va lumina lumea, îndrumând-o pe calea adevărului, sub numele de Buda. Zămislirea pruncului va fi însoțită de treizeci și două de arătări sau semne săvârșite în lumea întreagă.

3) În marele câmp păduros *Lumbinî*, sub un arbore, se va naște mântuitorul. Indată după naștere, bătrânul pustnic Devala a venit să-l salute și a recunoscut într'ânsul sem-

nele, care fuseseră prezise că vor însoți pe viitorul Buda. A opta zi, în prezența a opt bramani, tânărul prinț luă numele de *Sidhârtha*.

4) O mulțime de împrejurări, în viața sa de copil, i-au dat ocazia ca să-și arate înalta sa înțelepciune și să facă lumea să priceapă ceea ce avea să fie el în viitor. Așa de exemplu, într'o sărbătoare, femeile, care îl îngrijau, îl lăsară sub umbra unui arbore. După câțeva vreme, când se înapoiară, observară, cu mirare, că umbra tuturor celorlalți arbori eră îndreptată în partea cu totul opusă de umbra arborelui sub care fusese lăsat copilul, care acum sta pe gânduri, umbrit ca și mai înainte de ramurile aceluiași arbore. Altă dată, când fu adus în templu, chipurile zeilor se înclinară în fața lui. În școală el uimea pe profesorii săi prin agerime și profunzimea cugetărilor sale.

5) Cu începere dela etatea de șaisprezece ani, el și-a petrecut viața în trei palate frumoase, înconjurat de cele mai frumoase fete. În fiecare din cele trei anotimpuri trebuiă să schimbe câte un palat. Tatăl său îi făcea toate plăcerile și îl forțā să trăiască în cel mai mare lux și să se desfăteze în cele mai mari plăceri. Scopul său eră de a-l atrage către viața lumească. Soția sa fu frumoasa *Yaçodharā*, care se mai numea și Gopā. Pe aceasta o obținuse, după obiceiul cavalerilor de atunci, prin concurs și prin superioritatea calităților sale. Cu dânsa avu un copil numit Rāhula.

6) Când zeii văzură că s'a împlinit timpul, când Buda trebuiă să părăsească viața lumească, au făcut astfel ca, pe când el se plimbā într'un car obișnuit, să întâlnească sau să vadă semnele, care aveau să deștepte întrânsul dorința de a-și împlini înalta misiune pentru care fusese creat. Aceștia erau: un moșneag, un bolnav, un cadavru și, în sfârșit, un călugăr.

După aceste semne, un alt eveniment îi deșteptā dorința

de a părăsi lumea. O tânără fată, Kisâ Gobamî, încântată de frumusețea și deșteptăciunea lui Buda, compuse un imn în onoarea părinților și a soției acestui prinț atât de perfect; dar Buda, în loc de a se înduplecă la adulațiunile acestei frumoase, el începù să cugete și să se convingă, că adevărata fericire nu se poate obține decât prin înlăturarea plăcerilor și oricărei dorințe, a nebuniei și a neli-niștei sufletești. Cu un cuvânt, fericirea trainică se poate afla numai în *nirvana*.

Altă dată, pe când niște dansatoare își arătau grațiile lor în public, la sfârșitul jocului, el le observă că adormiseră de oboseală, și că în această stare erau urâte. Când văzù că îndată ce cântecele încetaseră și ele fuseseră desbrăcate de acea splendoare superficială, un desgust îl cuprinse și lumea îi părù ca și o casă cuprinsă de flacări. De aceea căută să fugă cât mai grabnic de plăcerile amăgitoare ale vieții. După ce mai privi încă odată la soția sa, la copilul său, la Kanthaka, tovarășul său de drum, precum și la credinciosul său servitor Channa, el părăsi orașul în mijlocul verii, lăsând și calul și servitorul, de care altă dată, pentru nimic în lume, nu s'ar fi despărțit. În zadar ispitorul Mâra se încearcă să-l hotărască a nu părăsi lumea, căci toate sfaturile meșteșugite nu-i reușesc.

Un înger îi aduce opt lucruri, neapărat trebuincioase unui călugăr cerșetor, adică: trei bucăți de stofă pentru a-i sluji de îmbrăcăminte, un coșuleț, un cuțit, un ac, o încingătoare și un ciur.

7) Budhisatva, ca cerșetor, străbate prin Râjagriha, capitala statului Magadha. Regele Bimbisâra stăruiește și obține dela el promisiunea că, îndată ce va îmbracă demnitatea de Buda, va veni să predice mai întâiu la curtea sa. Mai trece câtăva vreme și, după câteva alte încercări, renunță la orice și apoi se supune la un groaznic ascetism. El este însoțit de alți cinci schimnici. La începutul celui

de al șaselea an de penitență, forțele sale s'au slăbit cu desăvârșire și el a observat cu mâhnire că nimic din ceea ce el pândea n'a putut dobândi. Desnădăjduit, el începe să se hrănească cu mâncările cele mai bune, fapt ce făcù pe cei cinci tovarăși ai săi să-l privească cu dispreț ca pe un eretic. Iată, însă, că ziua, când el trebuie să se investească cu putere de mântuitor trebuie să sosească, și semnele cari trebuie să demonstreze misiunea lui, încep a se arăta. Așa, într'o zi el primește o tavă de aur dela o frumoasă fată, numită Sujâtâ. Budhisatva, însoțit de zei și semizei, se întoarce în pădurea de arbori pe care o părăsise, se culcă sub unul din acești arbori și aci așteaptă revelațiunea supremă, de care dânsul avea trebuință, pentru găsirea adevărului desăvârșit.

(Va urmă).

B. Mangăru.

Date sigure ce cuprind istoria peripețiilor prin care a trecut Bucovina dela 1777 până la 1870.

Cercetând prin hârțile mele, am dat peste o scriere serioasă asupra Bucovinei. Nu pot constată cine-i autorul. Nu poate fi repositatul Pumnul, pentru că-i scris manuscriptul cu altă ortografie decât a sa. Nu poate fi nici vr'un Episcop, pentrucă Hacman cu care să termină scrierea nu-i, căci îi cunosc scrisoarea, de asemenea nici alt Episcop. Manuscriptul este de mare valoare istorică, pentrucă el cuprinde în rezumat atât istoria civilă cât și cea bisericească a acelei provincii, începând cu anul 1777 și terminând la 1870. Expune toate împrejurările prin care a trecut Bucovina citând date din documente valoroase.

Trebue să știm cu toții că Bucovina este o parte din corpul României de altă dată și care ne-a fost răpită pe nedreptul și cu viclenie de Austria, sub falșul pretext de îndreptare de hotare. Este dar acea provincie, zisă *grădina Moldovei*, os din osul nostru și în vinele acelor frați curge acelaș sânge ca și în corpurile noastre. Mai adaug că în ea, în Bucovina, ni se conservă cele mai vechi mo-

numente însemnate naționale ale strămoșilor și marilor noștri eroi. Așa Putna este păstrătoarea mormântului *marelui și sfântului nostru erou Ștefan cel Mare* și a familiei lui, cum și a altor mulți Domni Români; apoi Suceava, vechea capitală a Moldovei până la Lăpușneanu; în fine monastirile din acea provincie, de asemenea cuprind toate odoare prețioase de ale strămoșilor; ultim, Câmpul lung cu amintirile lui! etc. Pentru însemnătatea istorică ce cuprinde acest manuscris și pentru cunoștința exactă a situației Bucovinei de astăzi public acest scrip, conservându-i stilul, limba și ortografia ca produs literar al timpului. Sunt sigur că vor profita mult atât istoricii noștri cât și onorabilii Preoți citind cele ce cuprind manuscrisul. De unde posed eu acest manuscris? Ducându-mă odată dela Socola în 1874 la via eruditului Arhiereu Filaret Scriban și fost profesor la Seminariul Socola, după încetarea sa din viață, și știind că la moartea sa a lăsat executor testamentar pe reposatul Arhiereu Iosif Bobulescu, fost Episcop de Râmnic Noul-Severin, am văzut aruncate în dizordine toate manuscrisurile Arhiereului Filaret, pentru că Prea sfințitul Bobulescu nu prea înțălegea valoarea acelor manuscrisuri, eu atunci l'am rugat să mi le dea mie spre ale conservă. Preasfinția sa mi le-a dat cu plăcere. Eu știam dela reposatul Filaret Scriban că el încă ca student în Rosia se ocupase mult ș'adunasă material variat asupra Istoriei Bisericești a Românilor; dar mult din acel material se perduse cu timpul. Ceea ce am găsit am păstrat și după venirea mea la București în 1887 Ianuarie 1 am depus acel material la Academia Română. Manuscrisurile sunt în limba slavonă și Română. Aceste manuscrisuri au fost exploatate în parte de Prea sf. Ghenadie Enăceanu, fost Episcopul Râmnicului Noul-Severin. Manuscrisul meu trebuie să fi fost dintre acele scripuri, pentru că știu că Prea sf. Filaret a cerut, cum mi-a spus, o relație exactă asupra

Istoriei Bisericii Bucovine dela o persoană cu știință pozitivă. Dar cine este acea persoană? Nu știu. Atâta știu, că Prea sf. Filaret să prepară ca să dea publicității o întreagă istorie a Bisericii Românilor, însă încetând din viață curând, n'a putut publică decât un mic manual, pe care-l predă în Seminaria de Socola profesorul de Istoria Universală.

Aceasta-i proveniența manuscriptului ce posed.

Istoria bisericei gr. or. din ducatul Bucovina înainte de aneacsarea ei la statele Austriei, și după aneacsare (1777) până în timpurile noastre (1870).

I.

Istoria Bucovinei în genere.

Mai înainte de a expune Istoria bisericei gr. or. din Bucovina, voi tracta pe scurt istoria țării care stă în strânsă legătură cu istoria bisericei.

Bucovina cunoscută din anticitate, ca parte întregitoare al principatului Moldova sub numele «Teritoriul Putnei» — «Teritorium Putnae» — având această mănăstire moșiile cele mai multe din țară spre despusăciunea ei, și adecă 59 la număr, — deci și o cauză ca această țărișoară să devie sub numele sus menționat — ¹⁾ adoptă în timpurile când ea deveni mai locuită, cu privire la întinsele păduri, cari mai ales erau de categoria fagului numit în limba slavonă «Buc» ²⁾ sub numele popular «Bucovina care se practizează până astăzi.

¹⁾ Pe timpul acesta iar mai cu seamă pe timpul aneacsării Bucovinei de împărăția Austriei în anul 1777 ca această țară puțin locuită, făcând cea mai mare parte al locuitorilor ei monastirile și călugării; deci și probaver numirea de Teritorium Putnei. Vicen-hauser descrierea supunerii omagiale al Bucovinei în 12 Octombrie 1777. pag. 69 în calendarul german al Bucovinei din anul 1868.

²⁾ Limba veche sloveană eră în principatul Moldova denantici-

Bucovina deveni în urma convențiunii încheiate între curtea Austriacă și poarta Otomană la 7 Maiu 1775, în urma tractatului încheiat între Impărăteasa Austriei Maria Teresia și între Sultanul Turcesc Abdul Hamid în 9 Iunie 1777 sub suveranitatea Austriei contând aceasta den urmă susținerea datinilor și obiceiurilor vechi aflătoare în țară pe timpul ocupării în tot cuprinsul sub numirea de «statusquo».

Această alipire de Austria deveni în urma rugării curții austriace făcute porții otomane, determinând, că această anexare cei trebuie spre a putea susține comunicăciunea între Galiția de curând dobândită și între Transilvania; la care rugare s'a aplecat poarta otomană vrând a susține amicitia și migieșia cu Austria.

Sub suveranitatea Austriacă se guvernă Bucovina ca o provincie de sine stătătoare sub numirea «districtul Bucovinei», și pe baza garantatului statusquo, pe timpul anexării s'a supus ea sub supra conducerea unei administrațiuni militare reședitoare în orașul Cernăuți. (1776).

Această administrare separată sa normat mai departe prin decisiunea împăratului Iosif II ¹⁾ sub d-sa 15 Martie 1783, pren care s'a determinat desnou politicește Bucovina ca o provincie de sine stătătoare. Cu toate acestea cu decretul curții d-to 16 Septembrie 1786 s'a supus

tate prea bine cunoscută atât în biserică, școle cât și în cancelariile statului. Așa întâmpinăm noi pe la anul 1429.

O biblie în manuscris slovean pentru Doamna Ana soția lui Alexandru Vodă cel Bun, aflătoare încă în Englitera la Oxford.

Iar înainte de soborul ținut la Florenția pela anul 1436—1439 eră limba sloveană mai decomun usitată deci probavăr denumirea „Bucovina dela sloveanul „Buc“.

¹⁾ Promemoria Bucovinaer Landes pectițion pag. 4 subscrise de episcopul Bucovinei Eugeniu Hacmman, de profesorii de Teologie, de ablegatii senatului imperiale și de mai mulți boeri. și den aceasta se vede neprecurmata năzuție acelor bine simțitoriū pentru susținerea neatârării Bucovinei de o provincie heterogenă.

Bucovina sub administrațiunea civilă și tot odată s'a anexat în privința politică și juridică către Galiția ca un cerc al celei den urmă. (Galiției). Acest sistem administrativ s'a întărit mai departe și prin patenta d-to 14 Martie 1787, cu care s'a supus și nobilimea Bucovinei în privința rangului asemenea nobilimei galițiene. Dureros au înrăurit aceste decisiuni asupra Bucovinei, căci ea deoparte se văzù subordinată unei provincie cu totul străine de datinele, legile și referințele ei, iar de alta statul quo garantat prin sancțiunea majestatică deveni neconsiderat mai mult.

Dar pronia Dumnezeiască, care veghiază neadormit asupra drepturilor popoarelor sale efectui, că Impăratul Leopold pren patenta d-to 29 Septembrie 1790 desrădică aceasta atârănție politică și judițială a Bucovinei de Galiția; deși pren deplona Impăratului Franțiu I d-to 13 Aprilie 1817 aceasta atârănție se sancționează în particulariu, totuși ea nu avù nici o eficacitate, de órce pren decretul presidial de curte d-to 23 Iuni 1846 N^{ro} $\frac{9814}{7}$.desnou s'a garantat Bucovinei pușețiunea ei de mai nainte ca proviție de sine stătătoare. Neatârănția Bucovinei s'a mai cercat pren o peticiune terestra d-to Cremsir 8 Faur 1849 precum este Galiția.

Luptele în privința aceasta au fost numeroase și oboșitoare, însă și învingerile nu mai puțin înlaurate cu succesele cele dorite; căci după atâtea patente, decrete și decisiuni parte favoritorie parte însă cu totul contrarie Bucovinei s'a dechierat Bucovina ca o proviție Autonomă în referințele ei administrative și judițiale cu d-to 18 Faur 1861 încuviințându-se tot odată dieta țării, care constă din respectivul Arhiereu de legea gr. or. și 29 ablegați, al proprietăților mari, al orașilor, al comunelor țarestre și al camerei comerciante den Cernăuți. Cel dintăi căpitan al țării ca președintele Dietei fù denumit episcopul Bu-

covinei Eugeniu Hacman. Această sistemă autonome se observeđu pînă astăzi anul 1870.

§ 2.

Ierarhia bisericeii gr. or. în Bucovina de pe timpul mitropoliei Sucevei.

Înainte de anexarea Bucovinei de monarhia Austriacă, în privința erarhică, urma ea ascultării episcopului Sucevii, ca Μητρόπολις, înființat de Iuga Vodă la anul 1399 cu binecuvântarea Mitropolitului dela Ochrida, dela care au căpătat și preoți și cărți bisericești cu limba veche sloveană.

De aici au venit apoi că Mitropolitul Sucevii au fost supus Mitropoliei Ochrida pînă la anul 1427, când Alexandru Vodă îi căștigă neatárnarea prin următorul conclud sinodal dela Constantinopole «Mitropolia Sucevii să «fie privită întocma cu Mitropolia Ciprului, și cu cea din «Ochrida, întocma ca o patriarhie, nesupusă nimănu în «administrațiunea bisericeii țarei sale».

Această ascultare și supunere al episcopatului Bucovinei sub mitropolia Sucevei, au urmat pînă la anul 1402, în care evlaviosul și marele Domnitoriu a Moldovei Alexandru Vodă cel bun au înființat de odată cu episcopia Romanului, episcopia Rădăuților rădicând'o tot odată la rang de episcopie diecesană.

Dela anul 1402 dându-i-se acestei episcopii dreptul administrativ, atárnă ca numai în cele Dogmatice, morale și apelative de Mitropolia Sucevei, care purtă grija mai înainte de administrațiunea generală a bisericeii din toată Moldova, Beserabia și Bucovina.

§ 3.

Biserica gr. ort. din Bucovina pe timpul Mitropoliei Ieșilor.

Referințele erarhice, precum s'a expus § 2. erau orga-

nizate sub mitropolia Sucevii până la anul 1564. Întru acest an însă rădicându-se orașul Iașii de către Alexandru IV Vodă Lăpușeanul de capitala țării Moldovei, pentru că ia des plăcut Suceava, căci eră isgonit din întâia a sa domnie de Despot Vodă Avanturariu (1561) sau și strămutat reședința Mitropoliei dela Suceava la Iași, susținând tot odată mitropolia Iașilor titlul canonic de Mitropolit a Sucevii până astăzi (1870).

Den anul menționat 1564 până în anul deslipirii Bucovinei de trupina Moldovei și aneșarea ei către statul Austriei 1777, sta în privința canonică episcopatul Rădăuților sub ascultarea episcopiei Iașilor.

Însă finindu-se această deslipire prin convențiunea v-to 7 Mai 1775 ce s'a concheiat între Împărăția Austriacă și poarta Otomană la Constantinople, prin urmare, urmând Bucovina de aice 'nainte ascultării politice austriace, s'a mai susținut această atârânăție erarhică pe timpul împărătesei Mariei Teresiei; însă devenind Austria sub ocârmuirea fiului ei Iosef II, condițiunea cea fundamentală sub care s'au alipit Bucovina de Austria, adecă garantatul «status quo» nu s'au mai respectat, și așa sub Iosif II s'au și rupt necsus erarhic de atârânăție, ce se practizea mai înainte, și deveni erarhicește în privința dogmatică, morală și apelativă subordonată mitropoliei sârbești dela Carlovițiu în statele austriace, la care mitropolie să și hirotonesc episcopii Bucovinei.

§ 4.

Subordinarea episcopiei Bucovinei sub Mitropolia sârbească al Carlovițului.

Precum s'a zis întru cele dogmatice, morale și apelative din timpul împărăției lui Iosif II, e episcopia Bucovinei supusă mitropoliei sârbești dela Carlovițiu în statele Austriace.

Însă această subordonare e așa întocmită, în cât în referințele administrative diecesane, nu are mitropolia sîrbă nici o îngerinție, ci episcopi respectivi administrează diecesa în formă de *αὐτοκεφαλός*; deci această atárnânție e numai în teorie, de oarece în realitate sustă numai o reciprocitate frățiască, fiind tot odată episcopul Bucovinei membru sinodului Carlovițean.

§ 5.

Reședinția canonică a episcopiei Bucovine.

Reședinția cea canonică a episcopiei Bucovinei au fost orașul Rădăuți, unde dela anul înființării ei 1407—1783, au și rezidat episcopii respectivi, deci un restimp de 181 de ani.

La anul 1784 s'a strămutat reședința acestei episcopii dela Rădăuți ¹⁾ la Cernăuți capitala țării susținând respectivi episcopi pînă astăzi predicatul canonic de «Episcopii Rădăuților».

În orașul Rădăuți s'a așezat după timp scaunul proto-presviterului Decanatului Rădăuților, care pînă astăzi sustă; iar biserica episcopală s'a strămutat în biserica paroicală (parofială) fiind tot odată protoereal Rădăuților și paroh orășan.

§ 6.

Susținerea episcopiei pe timpul reșederei ei în Rădăuți.

Episcopia Bucovinei pe timpul reșederei ei în Rădăuți,

¹⁾ Biserica episcopiei Rădăuților fû întemeiată înainte de anul 1402, deci există din timpurile cele mai vechi, ca mănăstire, ce se afirmă prin înmormântările Domnitorilor Moldovei, la această biserică spre eterna odihnă așezați, cari toți au trăit mult înaintea anului 1402.

Așa între alții e aici înmormântat și Bogdan II Vodă.

s'a susținut den veniturile acelor moșii, cari de întemeietorul ei Alexandru Vodă cel Bun pentru acelaș scop s'a dăruit, înzestrând-o cu 7 moșii registrate în folosul episcopiei prin uricul den 8 August 1402.

Aceste moșii erau următoarele:

1). Orașul Rădăuți. 2), Satul Coțmani. 3). Satul Lașchiuca. 4). Satul Suchivercha. 5). Satul Clivodin. 6). Satul Davidești. 7). Satul Rohođna.

Den aceste moșii șase se află în stăpânirea fondului religionariu afară de satul Rohođna, care deja se află în stăpânirea proprietarului mare Baronul Ioan Mustația (cum și în ce chip nu s'a putut încă află).

§ 7.

Susținerea episcopiei după strămutarea ei la Cernăuți.

Până în anul 1786 s'a susținut episcopia, precum s'a memorat din proprietățile cele șapte, al căror venit eră determinat pentru susținerea ei.

Iar dela anul 1786 devenind pren învoirea episcopului Dosoftei de Cherescul, sub împăratul Iosif II toate moșiile monastirești, pren urmare și moșiile hărăzite pe seama episcopiei luate din posesiunea monastirilor și a episcopiei, s'a format «Fondul religionariu gr. or.» sub administrațiunea și supraprivegherea statului pren ingerinția episcopului; din care fond se susține de pređinte și adecă:

- I. Episcopul cu un salariu anual de 15.000 fr. v. a. ¹⁾).
- II. Senatul consistorial cu un salariu anual de 21.810 fr. v. a.
- II. Clerul diecesan » » » » » 97.293 fr. v. a.
- IV. Institutul teologic » » » » » 12.451 fr. v. a.
- V. Institutul seminarial » » » » » 32.010 fr. v. a.

¹⁾ Aicea s'a adus spesele cele mai de căpetenie din fondul religionariu strecându-se susșinerile cele mai mici, după preliminarul din anul 1866.

VI. Gimnasiul superior din Suceava cu un salariu anual de 20.533 fr. v. a.

VII. Școala reală superioară din Cernăuți cu un salariu anual de 37.143 fr. v. a.

VIII. Școala cantorală din Cernăuți cu un salariu anual de 2.359 fr. v. a.

IX. Școalele trifiale gr. or. cu un salariu anual de 12 mii 229 fr. v. a.

X. Pensiunea văduvelor preotese și al orfanilor cu un salariu susținătoriu anual de 15.789 fr. v. a.

XI. Susținerea celor trei monastiri: 1. Monastirea Putna. 2. Monastirea Sucevița. 3. Monastirea Dragomana cu o sumă de susținere totală anuală de 25.014 fr. v. austriaci.

Această formă de susținere se practizează până astăzi 1870.

§ 8.

Episcopii Bucovinei¹⁾ din timpul aneșării ei

Cu anexarea Bucovinei de statele Austriace păstorea eparhia Bucovinei episcopul.

I. Dosoftei Cherescul, care au condus această diecesă până la anul 1789.

Sub acest arhiereu s'a desființat cele 21 de monastiri în Bucovina și din proprietățile lor, care au fost 267 de moși, s'a înființat «Fondul religionării gr. ort.» la anul 1786 spre susținerea celor rămase și încă active 3 monastiri, Putna, Sucevița și Dragomana, a clerului mirean, și în decomun a tot ce se cuprinde de cult și instrucțiunea publică în opera bisericeii gr. ort.

Nu mai puțin s'a îngrijit acest episcop de cultura pre-

¹⁾ Episcopii Bucovinei reșezătoriu în Rădăuți dela întemeierea acestei episcopii 1402—1777 nu se numără, de oarece aceștia pe timpul înainte de anexarea Bucovinei de statele Austriace, se considera la Istoria bisericeii gr. or. pe teritoriul Moldovei.

oțimei, înființându-se sub arhipăstoria lui un seminarium clerical cu învățătura teologică amăsurat timpului de atunci, care și-a avut localitatea la Horețca la monastirea s. m. m. George. Acest seminarium s'a strămutat la anul 1800 la Cernăuți.

II. Al doilea episcop al Bucovinei au fost:

Daniil Vlahovici, care căsătorit fiind, și repauzându-i soția, s'a făcut preot de polc la milița de religia gr. ort. din Austria, iar mai târziu petrecând ca profesor de religie după sistema veche în Suceava, și adresându-se către conventul monastirei Dragomirna, ca să fie ales întru în-sușie de egumen, ce nuî succesă, se destină de împăratul Iosif II trecându-se cu vederea candidatura de episcop al arhimandritului diecesan «Telvari» —de episcopul Bucovinei.—

Destinarea aceasta urmă în anul 1789 în care s'a și hirotonit la mitropolia sârbă din Carloviți.

Deci episcopul Daniil Vlahovici priimî între episcopii Bucovinei cel dintâi hirotonia la mitropolia den Carloviți.

Acest arhiereu păstori diecesa până la anul 1822 și se făcû nemuritoriu prin înființarea unui fond pentru serimani cam pela anul 1798.

III. In rândul al treilea urmă în episcopie:

Isaia Bălașescul dela anul 1823—1835 memorabilitatea acestui arhiereu se razimă pe acea împrejurare, că sub arhipăstoria lui s'a întemeiat institutul teologic din Cernăuți și Seminarul prin prea înalta rezoluțiune majestatică d-to 6 August 1826.

Acest institut teologic sustatoriu din 4 ani în care se propun toate științele teologice după un sistem știintific, e focariul culturei teologice al clerului Bucovinei până astă-zi, și se vor corduce de respectivul episcop ca director și de 7 profesori de loc ¹⁾.

¹⁾ Când vom vedea înflorind și în principatul Moldovei un astfel de Institut, care se luminează clerul veacului al nouăsprezecelea?!

IV Conducerea eparhiei în rândul a 4-lea priimi episcopul:

Eugeniu Hacmann, ca conșilieriu de taină al majestații Sale Franței Iosif I cu predicatul de «Ecștelenție» dela anul 1835, și o păstorește până în preșinte 1870.

Denumirea acestui arhieriu urmă, după ce candidaturile la episcopatul Bucovinei al fostului rector Seminarial și profesor de teologia Dogmatică Suchopan și al arhimandritului diecesan Filaret Bendevesci deveni neconsiderate, aflându-se episcopul preșinte ca profesor de studiul testamentului celui vechiu și de limbele orientale la Institutul teologic din Cernăuți.

Sub conducerea acestui arhieriu s'a îmbunătățit starea materială a profesorilor de teologie până la 1600 fr. anuali. Pentru văduvile preoților și a orfanilor s'a normat un ajutoriu susținătoriu.

În anul 1849 a introdus limba românească, ca limbă propunativă la Institutul teologic în locul celei latine; și tot odată limba română în afacerile consistoriale.

Prin lucațivitatea acestui episcop s'a determinat prin prea înalta hotărâre majestatică d-to 30 Iunie 1860, înființarea și deschiderea Gimnasiului ¹⁾ superior din Suceava; deschiderea școalei reale superioare din Cernăuți prin majestatica deciziune d-to 4 Septembrie 1862, deschiderea școalei naționale de căpetenie în care e îmbinat cursul preperandal prin emisul ministerial din anul 1860 N° 1418 la Cernăuți; deschiderea școalei primare din orașul Siretiu

¹⁾ Deja șileadię o comisiune compusă din bărbații cei mai erudiți din tot imperiul Austriei la Viena, care e convocată de ministrul cultelor pe 26 Septemvrie 1870 spre a votă un plan nou reorganizatoriu pentru școalele mijlocie, la care se țin și Gimnaziile. În competența acestei comisiuni este de a se exprimă, ori să se împartă și mai departe învățământul religiunei în clasele superioare gimnaziale ca obiect obligat? sau ba! Gimnaziul Sucevei e susținut din Fondul religionariu! oare fiva religiunea gr. or. ca obiect obligat respectată? va decide timpul.

și a școlii fetiților, prin emisul guberniei Galițiene d-to 23 Iunie 1849 N^{ro} 35.935.

Zidirea majestoasă a bisericii catedrale, începută la anul 1844 în Cernăuți mărește neobositele stăruinți al Arhierelui Bucovinei «Eugenie» în care direpțiune lucrând, s'a înființat mai multe biserici în Diecesă spre lauda lui Dumnezeu.

Asemenea prin stăruința tot aceluiaș episcop s'a prelinat din Fondul religionariu 30 de stipendii de câte 84—120 fr. v. a. pentru acei elevi gimnasiali, cari vor se între după absolvarea Gimnaziului la Teologie, 35 stipendii de câte 63 fr. v. a. pentru studenți la școala cantorală din Cernăuți; mai multe stipendii decite 500 fr. v. a. anuali pentru acei juni, cari se vor califica în Viena la facultatea filosofică pentru catedrele de profesură la Gimnaziul gr. or. din Suceava și la școala reală superioară gr. ort. din Cernăuți.

Starea cea îmbunătățită atât a clerului monahal cât și a celui mirean dacă din stăruințele preasfinției Sale precum și raționala efeptuire a reorganizării consistoriului și potri-
vita salariidare al conșilierilor prin decisiunea majestatică d-to 26 Ianariu 1863, 31 Octombrie 1866 și 2 Fevru-
ariu 1869.

Tot prin mijlocirea acestui Arhieriu să zidește reședinția episcopoească în Cernăuți, care este un mustru de arhitectură ¹⁾.

Cătră aceasta să alătorează edificiul seminarial cu salele de predarea obiectelor teologice care se va deschide cu 1 Noemvrie 1870; iar în aripa stângă al mărețului edificiu se va rădică curtea pređviterială.

Aceste precum și multe alte fapte, sunt rezervate ca documente pentru paginile istoriei special bisericești a Bucovinei den timpul conducerii eparhiei de preasfințitul Arhieriu Eugeniu Hacmann.

¹⁾ Incă nu e gata.

§ 8.

Monastirile Bucovinei.

Precum s'a zis § 1 den anticitate partea cea mai mare a populațiunei Bucovinei, făceau locuitorii de pe moșiile monastirilor de cari (monastiri) afară de săhăstriei și schituri erau pe teritoriul Bucovinei 24.

Aceste monastiri au fost parte de Voievozii Moldovei, parte de mitropoliții Sucevii, parte de călugări, și parte de mireni religioși și morali întemeiate. Intemeietorii monastirilor au fost conduși de pietate către Dumnezeu și aceasta au fost și îndemnul lor cel principal la înființarea monastirilor; prin urmare e rătăcită socotința unora cari pledează, că mai ales Voevozii de aceia au înființat monastiri și lea împresurat cu muri, ca de aici să se poată mai ușor apăra contra dușmanilor în timp de pericla; căci de ar fi fost conduși de intențiunea apărării, atuncea ar fi fost edificat castele în locul monastirilor, și nu prin păduri, ce în țară în locuri strategice, ce însă nu se aprobeație.

• Replica noastră să constată mai departe și prin acea împrejurare, căci forma ocârmuirii pe timpul Voevozielor celor buni, în principatul Moldovei au fost «teocratică» și nici unul din ei nu interpretadeau nici o faptă, fără de a fi înrugat mai întâiu ajutoriul lui Dumnezeu și sfatul mitropoliților. Așia marele Ștefan V aflându-se în ani 1484—1487 în împrejurări foarte strâmtorate, așia, în cât eră numai și numai să apue țara Moldovei pentru totdeauna, și neputându-se în astfel de circumstanție critice de a se folosi de oareși care potentat învecinat invoacă ajutorul ceresc, făgăduind, că dei-va ajută Dumnezeu să alunge pre dușmani, și să-și mântuiască țara va face o monastire în munții «Homorului» partea Bucovinei, în onoarea s. mucenic Georgi.

(Va urma).

C. Erbiceanu

CONTRIBUȚIUNI LA ISTORIA BISERICEAȘĂ

(TRADUCERE DIN LATINEȘTE)..

TRIUMFUL CREȘTINISMULUI.

Creștinismul față de vechea religie din Imperiul roman.—S-ții Părinți.

Primii Impărați creștini au lăsat vechiul cult să subsiste față de noua religie, ce a ajuns dominantă sub Constantin cel mare. Aceasta au făcut-o atât pentru a menaja o mulțime de credincioși, cari li se supuneau orbește, cât și pentru că o revoluțiune ca aceasta, de natură a schimba fața lumii romane, nu putea preface totul într'un moment. Riturile păgâne erau încă considerate ca naționale, sau cel puțin se numiau astfel. Pontificii sacrificau sau în numele genului uman, sau făceau, în discursurile adresate Impăraților, nu numai aluziuni la vechile divinități, dar și invocațiuni și chiar unele practici învechite.

Se vede încă ridicându-se pe altar, în mijlocul Curiei Jullia, unde se adună *Senatul*, statua Victoriei luată dela Tarentini și împodobită de August cu spoliile din Egipt; iar în incinta ședinței senatorii ardeau înaintea ei câteva bucățele de..... jurând supunere Impăratului.

Numeroase inscripțiuni dovedesc că provinciile erau încă cu totul atașate la vechiul cult. E drept însă că ele, con-

duse mai mult de obicei decât de rațiune, țineau mai puțin la credințe decât la impresiuni. Se găsesc în Italia urme serioase despre această persistență și mai mult încă în Galia, unde cultul Druizilor se amestecă cu religiunile germanice și cu cea importată din Grecia. Nu se poate ști căror cauze se datorește eșirea la iveală a Druidismului, dar Istoria ne-a păstrat numele Arhidruidului Merlin, care, la începutul secolului al V-lea, după ce a profetizat în pădurile Armoricii și în Bretagne, a fost considerat când ca o ființă misterioasă, un profet magic și a figurat ca atare în romanele evului mediu. Germania uitând din ce în ce pe Odin, adoptase câți-va din zeii Olimpului; dar mulțimea (vulgul) stăruia încă în adorațiunea puterilor naturii. Sfântul Iacob cel mare și sutașul Cornelius sunt considerați ca cei ce au arborat în Peninsula Iberică stindardul credinței; dar chiar dacă ar fi fost așa, tot n'au putut obține nimicirea vechiului cult adus de Pelasgi, amestecat cu acela al Fenicienilor și Cartaginezilor. Se găsesc în adevăr în inscripțiuni 14 zei diferiți: *Rauveana*, *Bandiar* sau *Bandua*, *Barieco*, *Navi*, *Idnorio*, *Sutunnio*, *Viaco*, *Ipsisto*, *Dii Lugores*, *Togotis*, *Salambon*, *Neton Neci* sau *Netace* și *Endovelico*. Aceste zeități, fie streine, fie indigene, dar sunt designate prin aceste numiri particulare în limba Cantabrilor. Arta divinatorie (de a ghici) eră în mare favoare la Basci, și conciliul dela Elvira ne dă proba unui mare număr de apostasii în senzul de a accepta dignitățile păgânismului, de a asista la sărbători, de a da vestminte sau flori pentru solemnități și bani pentru icoane.

În Africa asemenea se adorau divinitățile țării și cele din Cartagina, în pofida iluștrilor învățați ai țării și, în același timp, când vulgul ținea la superstițiunile lor neomenești, oamenii instruiți rămâneau atașați aci, ca la un simbol al civilizațiunii pe atunci înfloritoare în aceste părți ale lumii.

Maxim, savant gramatic din Medaura, se plângea fericitului Augustin despre preferința ce acordă el unor obscuri martiri, din cauza vechilor zei ai lumii, și voind să dea asupra politeismului o explicațiune rațională se exprimă în acești termeni: «*Există un zeu suprem fără început și fără sfârșit, ca tată atotputernic al naturii. Este cineva atât de lipsit de rațiune și atât de orbit, în cât să nu recunoască acest adevăr? Virtuțile acestui zeu, răspândite în operele creațiunii, sunt invocate de noi sub diferite numiri, fiindcă nu putem ști cari sunt numirile ce convin mai bine cu realitatea lor*».

Alături de acest filozof religios se pomenește despre un personagiu, probabil un preot, care întreat de fer. Augustin asupra credințelor sale, i le expune cu o venerațiune timidă, și urcând doctrina sa până la Orfeu, se exprimă că constă în apropierea de Dumnezeu prin *înălțarea și curățirea sufletului*. După el, pietatea, puritatea, justiția sub protecția zeilor secundari, se ridică către zeul universal și nespus ale cărui virtuți se numesc *Îngeri*, de creștini.

Gentilismul (păgânismul) nu eră stins nici în provinciile orientale ale Imperiului Roman, deși aristocrația, acest suport al politeismului, a avut aci mai puțină trecere de cât în Roma.

În Persia continua a se întreține focul sacru și St. Vasile, în epistola către Epifanius, ne spune cât de mult erau răspândiți *magii* în Levant, cu practicile lor particulare, trăind izolați de ceilalți oameni, considerând *focul ca zeu* și pe Zernova ca fondator al națiunii lor.

Dar păgânismul fără coeziune, fără unitate cum eră el, putea să opue creștinismului acea rezistență care iese din convingere? Pe când creștinii erau însuflețiți de atâta căldură în actele și în scrierile lor, păgânii păreau că dormitează; ei vorbeau ca cum s'ar fi vorbit cu trei secole

mai înainte. Ei nu băgau de seamă că zeii pe cari îi cântau nu sunt de cât cadavre și că societatea descrisă de ei nu mai erà de cât o umbră. Nu lipseau totuși oameni, cari să apere din principiu ideile cele vechi.

Vom cità între alții pe Vectius Agorius Praetextatus, *șeful pietății păgâne*. El reună în juru-i rămășițele ilustre ale păgânismului, și când erà proconsul în Achaia, făcù să se celebreze ceremonii nocturne, ale cultului elenic și chiar misterile eleusinice. El fù apoi stăruitor către Valentinian spre a obține dela el nepersecutarea augurilor. S'a bucurat de mare stimă cât a trăit și i s'a ridicat chiar statui. *Symmachus* amic al lui Praetextatus este omul căruia Libanius i-a inspirat predilecțiunea pentru păgânism și speranța de a-l restabili. Pe când retorul din Antiohia iubea credința cea veche, ca una ce coprindea idei sublime, *Symmachus* o privea din punct de vedere politico și credea că e menită să salveze Statul. Libanius exercită un fel de apostolat prin ajutorul școlii sale, ai cărei elevi se răspândiau în toate părțile. *Symmachus* nu dedia, din contră nici un ajutor provinciilor; tot ce putea să facă în favorul păgânismului se mărginia la Senat și în Roma.

Fiu al prefectului Romei, el devine pontifex, cestor, pretor, guvernà compania și Brutaum, fù proconsul în Africa, apoi prefect în Roma și în fine consul. Fiind partizan al lui Maxim, el se refugie, când acesta fù învins, într'o biserică a creștinilor pe cari îi combătuse și cerù iertare papei Liberius. El vorbește de religiunea patriei, ca și cum n'ar fi fost vorba să fie desființată și scrie lui Praetextatus: Gândește-te în ce țară ne aflăm. E priincios acum de a reună colegiile noastre în adunare comună, și dacă eu reușesc să descóper vre un remediu divin, te voiu înștiința. El conjură pe zeii patriei sale de a iertà pe acei cari neglijează ceremoniile lor «*Dii patrii, facite gratiam neglectorum sacrorum*». El îndeamnă pe Vestale a

păstra cu grijă disciplina lor și face în fine toate eforturile pentru a menține păgânismului importanța lui politică.

Acesta eră în adevăr scopul unic al apărătorilor păgânismului în occident, unde nu se găsiă nici o școală regulat stabilită, cum eră cea din Atena, spre a menține, cu ajutorul unui lanț de aur neîntrerupt de inițiați, credința în doctrinele teurgice asociate neoplatonismului. Dascălii cari profesau în diversele școale din Roma, Milan, Burdigala, Trèves, Tuluza, Narbona, răspândiau încă fablele păgâne, făcând să fie admirate frumusețile vechilor autori; și când unul din ei (Eugenius), prin un capriciu al soartei, ajunsese la tron, el vine în sprijinul idololatriei, ridică altarul Victoriei, așază statua lui Jupiter Olimpicul la trecerea Alpilor Julieni și puse imaginea lui Hercule în capul legiunilor.

Existența unor asemenea păgâni fervenți ne dovedește că *creștinismul s'a abținut* dela persecuțiunile pe care le suferise la nașterea sa. Praetextatus și Symmachus, cu toate că profesau în mod deschis păgânismul, au ajuns la mari dignități, și nici Libanius nici discipolii săi n'au fost constrânși de a-și schimba credința lor; iar Eunap și Zosim scriau istorie ostilă creștinismului, pe când sofștii spuneau că întunericul a coprins capitoliul.

Cu toate acestea numărul creștinilor creștea tot mai mult. El se întindea nu numai în clasele de jos ale societății, dar chiar în elita cetățenilor romani. «Sexcentas numerare domos de sanguine prisco nobilium licet, ad christi piacula versas».

Persecuțiunea teatrală a lui Julian, chiar ea, împedcând un moment libera manifestațiune a sentimentelor creștine, prin formă exterioară a cultului, contribuî la puterea de expansiune a creștinismului. Triumful ușor al creștinismului asupra zadarnicei reaparițiuni a Idolilor Greciei, afirmă puterea episcopilor, cari devin tot atâția căpitani, nu numai

pentru răspândirea creștinismului, dar și pentru combaterea politeismului și cereau ca societatea să rupă în mod definitiv legăturile ce o țineau încatenată de idololatrie.

Biserica totuși n'a încetat de a fi turburată de Arieni, ale cărui susțineri în privința consubstanțialității Fiului cu Tatăl, găsise Impărați chiar destul de favorabili,—pe cât erau alții de contrarii. Constantinopolul eră sediul principal al arianismului. Aci arianismul sprijinit de principii și de patriarhi producea temere foarte mare. Nu avem să arătăm mijloacele prin cari el s'a răspândit, dar, dacă ne gândim că religia creștină—aplicând imediat discuțiuni dogmatice la practica și mântuirea eternă, reclamă cel mai perfect acord asupra punctelor, cari sunt curat speculative—atunci se va înțelege ce confuziune a trebuit să se nască în momentul când societatea lui Christos se găsiă devizată. Pretutindenii se văd episcopi în opozițiune unii cu alții. Guvernanții puneau pe scaunele vacante nu pe cei mai meritoși, dar pe aceia cari împărtășiau credința lor; și de aci violențe, condemnațiuni și câte altele.

Al. Mașatescu.

Biserica Ortodoxă Română din Transilvania și Ungaria.

I.

Școalele românești de peste munți sunt confesionale, adică sunt conduse direct de Biserica poporului român. În vremurile din urmă nu i-a convenit însă guvernului unguresc această autonomie a Bisericii românești și a căutat să ia măsuri cu care să știrbiască din caracterul național și confesional al școalei românești.

Ministrul Cultelor și Instrucțiunii publice din Ungaria, contele *Apponyi* a prezentat corpurilor legiuitoare un proiect de lege pentru îmbunătățirea stării materiale a învățătorilor. Prin acest proiect se fixează un anumit salariu, pe care să-l primiască învățătorii dela toate școalele populare din întreaga Ungarie și Transilvanie, fie aceste școli întreținute de stat, fie ele confesionale, adică întreținute de bisericile respective. Proiectul de lege a fost votat de ambele corpuri legiuitoare. De azi înainte încep zilele grele pentru școala poporului român și iată de ce. Biserica și școala sunt întreținute de popor, fără nici un sprijin din partea statului. Poporul și plătește preoții și învățătorii în bani sau în natură. De sigur că plata serviciilor lor nu e ideală, însă și unii și alții au muncit din greu cu toată inima fiindcă aveau viu înaintea ochilor idealul neamurilor lor. Acum vine statul și cere ca învățătorii dela școalele

confesionale să fie plătiți ca și învățătorii dela școalele statului. Acolo unde poporul e sărac și nu va putea să satisfacă cerințele legii, acolo va veni Statul și va da el, adică va întregi salarul cerut de lege. De aci amestecul direct al guvernului în conducerea școalei primare confesionale și prin urmare și atingerea autonomiei Bisericii române și știrbirea caracterului curat național al școalei populare române. Ce a făcut conducătorii Bisericii române față de un asemenea pericol mare?

II.

În Duminica Tomei s'au întrunit Sinoadele Eparhiale și în aceste Sinoade, atât I. P. S. Mitropolit cât și P.P. S.S. Episcopi și-au spus cuvântul lor îngrijitor în discursurile de deschidere.

Iată ce a spus I. P. S. Mitropolit Ioan Meșianu (Sibiu):

„Precum binevoii a vedeă și din acestea și alte asemenea dispozițiuni ale proiectului cunoscut deja și d-voastră, școalelor noastre li se crează o situațiune din cele mai grele, care numai cu mari jertfe materiale din partea noastră se mai poate ușura.

Dacă veți cunoaște mai de aproape acel punct domnilor, veți afla și d-voastră, că pe viitor numai în acel caz ne vom putea susține autonomia bisericească și în școalele noastre, dacă de o parte vom aduce toate jertfele la susținerea lor fără întregire dela stat; și dacă de altă parte vom stăruii tot mai mult, la învățătorii noștri confesionali să-și potențeze siliința întru satisfacerea dispozițiunilor legii, pentru ca nu cumva din vina unora sau altora să ni se periclitizeze școalele, în care instruiază ei.

Chiar și numai din acestea, veți înțelege domnilor, că de când avem sinodalitate în biserică, n'am stat în fața unei probleme mai grele, decum este aceea a salvării și conservării școalelor noastre confesionale. De aceea nici clerul și poporul nostru n'a așteptat cu atâta nerăbdare rezultatul lucrărilor noastre dela această întrunire, ca și de astă dată“.

*

P. S. I. Popp, *Episcopul Aradului* a spus următoarele:

„Vă salut și mă bucur de prezența d-lor-voastre, d-lor deputați, de-

osebi acum, când nu numai avem să ne dăm seamă de situația în care ne aflăm, dar avem datorința deosebită de a ne cugeta cu multă seriozitate și a cumpeni cu multă înțelepciune și precauțiune celea ce avem de urmat, ca astfel în fața situației grele să aflăm acel punct de mînecare, pe care purcezând, să putem da seamă posterității de consecințele procedurii noastre.

„Să știe adecă, că guvernul actual de stat a reluat firul început de Guvernul de mai înainte, relativ la reformarea învățămîntului în școalele poporale peste tot; și deosebi se știe aceea, că Ex. Sa d-l conte Apponyi actualul ministru de culte și învățămînt, a prezentat dietei țării un proiect relativ la *regularea raportului de drept al școlilor noastre elementare confesionale și la regularea respective ameliorarea salarelor învățătorilor noștri dela atari școli.*

„Proiectul de sub întrebare, întocmai ca și proiectul prezentat de guvernul din 1904, atingând în mod jignitor și vătămător drepturile autonome ale bisericii noastre, Ex. Sa domnul mitropolit nostru, de loc după aparițiunea acelu proiect, în conșlegere cu episcopii sufragani, a chemat la reședința sa Consistorul mitropolitan, care a elaborat o reprezentațiune, pe care la însărcinarea acelu Prea venerat Consistor, episcopatul nostru a prezentat-o d-lui ministru de rezort în persoană, cerând și cu cuvîntul luarea acelu proiect dela ordinea zilei și prelucrarea lui de nou cu ascultarea autorităților confesiunilor susținătoare de școli, și respectiv ștergerea, eventual mitigarea acelor dispozițiuni din proiect, cari vatămă drepturile autonome ale bisericii noastre.

„Reprezentațiunea de sub întrebare, carea pe calea sa, se va prezentă la timpul său măritului nostru congres național, a rămas fără efectul dorit, și după ce proiectul a trecut prin dieta țării cu puține modificări, unele mai molcomitoare, altele mai asprite de cât cum erau în textul proiectului prezentat, acesta a fost înaintat Casei de sus, unde în zilele de pertractare s'a prezentat și episcopatul nostru și-a luat poziția de apărare a drepturilor bisericii noastre jignite și știrbite prin acel proiect.

„Deși în punctul de apărare atât coreligionarii, cât și conașionali au observat o ținută unitară cu noi, dar numărul nostru total a fost prea mic și argumentele noastre prea puțin socotite pentru a împedecă curentul pornit de puterea spiritului dominat și sprijinit de numărul cel mare al membrilor conduși de dorul realizării idealului ce transpiră din litera și spiritul acelu proiect.

„Deși astfel episcopatul nostru, în deplină cunoștință a dreptului

ce-i compete și a datorinței ce-i impune chemarea și poziția sa în biserică și stat,—și-a ridicat glasul său; deși astfel avem liniștea conștiinței, că ne-am făcut după putință, dar cu toată căldura inimii, datorința de a apăra interesele bisericii noastre față de dispozițiunile gravamenoase din acel proiect: Ne-am întors totuși dela locul de apărare cu sufletul mâhnit și cuprins de celea mai serioase îngrijiri pentru soartea viitoare a școlilor noastre confesionale și astfel și pentru creșterea religioasă-morală și culturală a credincioșilor noștri, cari formează baza de existență și puterea de viață și dezvoltare a bisericii noastre pe bazele ei naturale și pozitive asecurate în sfințele ei canoane și în legile fundamentale ale statului.

„Îngrijirea de soartea școalelor noastre confesionale este și trebuie să ne fie mare, nu de aceea că proiectul de sub întrebare va deveni în curând lege sancționată, ci îngrijirea noastră își are baza ei în faptul, că pentru susținerea acestor școli cu caracterul lor confesional, ni-se cer jertfe nouă și mari pe cari poporul nostru nu le poate suportă, căci nu sunt în proporție cu starea lui materială și culturală.

„Și îngrijirea noastră crește nu numai prin faptul că dieceza încă nu dispune de capitale ori fonduri, din venitul cărora să poată acoperi măcar o parte a trebuințelor ivite, dar crește și prin aceea, că nu putem prevedea greutățile ce ni se pot face prin dispozițiunile speciale relative la executarea legii și cu atât mai puțin putem prevedea consecințele reflectării la ajutorul de stat pus în prospect.

„Este cu adevărat grea situație în care am ajuns, dar ori cât de grea ni-se prezintă ea, noi nu desnădăjduim, ci din contră avem credința în Dumnezeu, avem această anghiră tare și neclătită, care a fost scutul și limanul părinților noștri între toate împrejurările vieții și este tăria și mângâerea noastră astăzi. Pe baza acestei credințe deci, să ne întărim în speranța că de și episcopatul nostru nu i-a succes a mitiga dispozițiunile, cari le-am aflat jignitoare pentru interesele bisericii noastre, dar Dumnezeu, care dispune și conduce soartea indivizilor și a popoarelor, va determina voința înaltului guvern astfel ca întru executarea și aplicarea legii să ia atari măsuri, prin cari să ne convingă că prin proiectul de sub întrebare nu urmărește alt scop, de cât luminarea și deșteptarea cetățenilor și, prin luminare și deșteptare, ajungerea lor la o stare mai mulțămită și la cinstea ce-i compete unui popor de or-

dine cum este poporul nostru, care prin ascultarea și supunerea sa tradițională față de legi și stăpânire, a dovedit în tot trecutul său, că este nu numai element de ordine, dar este popor cu credință, cu dragoste și alipire cătră stat și cătră patrie întocmai ca și cătră biserica și neamul său“.

Sinodul acestei Eparhii a luat în ședința sa de Luni 30 Aprilie următoarea rezoluție:

„Sinodul eparhial al diecezei gr. or. române ai Aradului protestează cu toată energia în contra tendințelor acestui proiect de lege, aduce omagiile sale și adânca sa mulțămită P. Sfinților episcopi și în deosebi P. S. Sale părintelui episcop diecezan I. I. Papp pentru atitudinea vrednică și bărbătească ce și cu această ocaziune a dovedit întru apărarea intereselor sfintei noastre biserici.

„Iar după ce protestările credincioșilor bisericii noastre ridicate într'un șir de adunări populare, apoi în corporațiunile parohiale și protopresbiterale, nici reprezentatiunea episcopatului bisericii gr. or. române din metropolie, adresată guvernului și camerei deputaților, nici expunerile și solitudinea mai multor membrii ai camerei deputaților, cari au reprezentat acolo interesele sfintei noastre biserici și ale cetățenilor aparținători acelora nu au putut împiedică votarea acestui proiect de lege în camera deputaților, precum nici vorbirile temeinice ale Preasfințiților noștri episcopi ținute în casa magnaților n'au putut împedecă primirea lui din partea majorității acestei case, sinodul eparhial întru apărarea autonomiei bisericesti și școlare a bisericii gr. or. rom. din Ungaria și Transilvania, oare cum și întru apărarea intereselor naționale culturale și materiale ale credincioșilor aparținători acelei biserici, nu mai puțin în interesul înțelegerii și pacinicei împreună viețuirii între diferitele popoare ale statului ungar, deci din considerațiuni patriotice bineînțelese, roagă episcopatul bisericii gr. or. române ca în considerarea înaltei lui datorințe de a folosi toate mijloacele constituționale pentru delăturarea primejdiei ce amenință biserica noastră și interesele culturale ale credincioșilor ei, să recurgă la înțelepciunea și părinteasca iubire a celuilalt factor legislativ, la purtătorul coroanei sfântului Ștefan, Prea Gloriosul nostru Impărat și Rege apostolic Francisc Iosif I, *rugându-l în numele bisericii gr. or. române și în numele poporului aparținător* acestei biserici, să se îndure prea grațios a *denegă sancționarea proiectului de lege privitor, proiectele de lege despre ajutorarea școalelor populare e-*

lementare și despre dotațiunea învățătorilor poporali dela școalele confesionale și comunale.

P. S. *Nicolae Popea*, Episcopul Caransebeșului a spus la rândul său între altele și următoarele:

„Cu toate acestea cu durere trebuie să observ, că în timpul mai recent s’au auzit voci, cari au imputat bisericii noastre activitatea contrară cu datorita fidelitate față de patria noastră iubită, al cărei pământ este pentru noi sfânt, căci este udat cu sângele părinților noștri, vărsat întru apărarea lui, cu lacrimile de durere ale lor, în timpurile de nefericire și cu sudorile muncii lor, laborioase în timpuri de pace.

„De aceea îmi țin de sfânta mea datorință arhierască, ca astăzi, la acest loc, să declar cu toată solemnitatea, că sunt lipsite de adevăr insinuațiunile condamnabile, ce se fac cu atâta ușurătate bisericii noastre.

„Domnilor Deputați! În decursul timpului dela intrarea bisericii noastre în era constituțională, s’au ivit de multe ori nori grei pe orizontul bisericii noastre, dară ca în zilele de acum niciodată. Și eu sunt mult îngrijat, căci e teamă, că autonomia noastră bisericească va suferi jignire foarte simțitoare, cu deosebire în ce privește cesiunile școlare. Este știut, că stăm față cu un nou proiect de lege școlar, carele dacă va deveni lege, ne va restrânge mult autonomia noastră bisericească, câștigată cu multe ostenele. Este teamă, ca biserica să-și piardă fîca sa, școala, la care a ținut cu atâta căldură, jertfind credincioșii noștri pentru școală aproape peste puterile lor, în a cărei urmare biserica va fi împedecată întru împlinirea datorinței ei cardinale, de a cultiva tinerimea școlară în spiritul religios și moral deoparte, iară de altă parte de a ușura progresarea ei culturală.

„Vor obveni multe dificultăți, cari își au izvorul, după cum am accentuat și cu altă ocaziune, în năzuința cătră o țintă carea este nerealizabilă și de dragul căreia se scapă din vedere adevăratul scop al instrucțiunei. Noi, arhierii bisericii noastre, ne-am ridicat glasul nostru, după cum bine este cunoscut, în interesul autonomiei noastre bisericești, în interesul școlaei noastre confesionale, și ar fi fost de dorit ca glasul nostru să fi fost ascultat.

„Sunt sigur domnilor, că cu toții simțiți greutatea situațiunei și de aceea îmi iau voie se apelez la prudența și înțelepciunea d-voastră, la dragostea d-voastră față de biserică și de afacerile ei,

ca să chibzuiți și să aflați mijloacele cele mai sigure pentru apărarea intereselor bine pricepute ale sfintei noastre biserici mult încercate.

„Nădăjduesc în Domnul, carele a condus naia bisericii noastre prin toate vijeliile timpurilor, că nu va lăsa să răcească dragostea din inimile d-voastră către biserică și această dragoste condusă de înțelepciunea și prudența d-voastră luminată de sus, va ști să afle căile și mijloacele cele mai bune, pentruca biserica și credincioșii ei să fie apărați de eventuale dezastre“.

III.

Din toate acestea se vede marea îngrijire ce a coprins sufletele Românilor de peste munți și a conducătorilor lor. Nădăjduim însă, că puternica lor conștiință națională 'i va scăpa de ori și ce urmări triste.

Amintim că și conducătorii Bisericii gr. catolică sau unită și-au făcut datoria. Când între conducători și între popor există o asemenea solidaritate nu se poate ca treburile să nu meargă bine. În unire stă puterea!

G...

Sinodul din Iași sub Mitropolitul Iacob Putneanu

în 1752 prin care se îndepărtează streinii (Grecii) de a intra în Ierarhia Bisericii Naționale.

Condus tot numai de dragostea ce am cătră cititorii Revistei «*Biserica Ortodoxă*», reproduc în tocmai hotărârea Sinodului Român din Iași, dela 1752, în care se vede prevederea națională a Românilor din Moldova de a nu li se învoi străinilor greci, de a pune stăpânire pe Ierarhia țării lor. Deși hotărârea este imprimată și în Uricarul lui D. Codrescu și în o broșură separată la mănăstirea Neamțului cum și în Istoria Metropoliei Moldovei scrisă de mine, cu toate acestea, pentru marea importanța faptului și pentru ca ori ce cleric s'ò aibă la îndămână când va aveà trebuință, o public acum și în Revistă. Eu am avut originalul sub ochi și acum este în Academia Română. Iată în întregimea sa această hotărâre, care face mare onoare clerului român național, că la ocazii de amenințare știe să'și facă pe deplin datoria. Tot așa s'a făcut și pe timpul Unirii Țărilor și în alte ocaziuni grele. De aceea trebuie respectat clerul nostru național, că-i făurit puternic în devotamentul său pentru Patrie.

Dau acest document ca material istoric bisericesc și ca probă vădită de vrednicia clerului nostru. Iată în toată întinderea acest document.

*Iacov cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și
Mitropolit Moldaviei.*

În știință dăm tuturor cui să cade a ști, de vreme ce fiește care țară are osebite obiceiae, și să țin și să păzesc cu obiceiaele sale, după cum și sfânta pravilă poruncește și întăreaște asupra obiceiului țării a se urmâ și a se păzi. Cuvine-se dar nu numai a păzi ori cine obiceiul țării și al patriei sale, ca să steae ne mutat și ne călcat ce încă și apărătoriu cu toată tăria sa să fie asupra protivnicilor ce să ispitesc a călcâ obiceiul cel bun, și de folosul țării. Fiind dar obiceiau și întru această de Dumnezeu păzită țară, Mitropoliți și Episcopi din streini să nu se facă, fără numai din pământeni, care obiceiau din descălăcătura țării și până acum, așa s'au urmat, și s'au păzit și nici odată altul strein nu s'au întâmplat să fi fost primit la păstoria vre unui scaun, fără numai la veleat, 1752 la vreme ce au venit oștile Moschicești de au călcat pământul aceștii țări. Atunce din oare care pricină luând Mitropolitul ce au fost la păstoria acestui scaun anume, Kyr. Antonie, lăsând Mitropolia pustie s'au dus cu Moscalii în țara lor, și fiind trebuință a se așază alt Mitropolit, atunce pentru multa râvnă, și vreadnică de toată cinstea și podoaba Arhierescă ce s'au găsit la un Mitropolit strein Grec, care s'au aflat aicea în țară: Anume Kyr Nichifor, care au primit călugărie dela Monastirea Neamțul. Cu tot soborul bisericesc și politicesc, l'au poftit priimindu-l să le fie păstoriu, însă cu această tocmeală după dânsul altul strein să nu mai fie, apucându-se el că va aleage pre urma lui pre unul din Episcopii pământeni, să-l așeze la scaunul Mitropoliei ca să nu se strămute obiceiul țării. (Însă aceasta s'au făcut nu că doar nu să află la acea vreme vre unul din Episcopii țării vreadnic de păstoria Mitropoliei; ci mai vârtos ca să se acopere numele cel de Hainlâc a lui Antonie). Și până au fost în vârsta firii și întregimea minții, s'au mulțemit toată obștia de cătră dânsul. Iară dacă l'au supus vârsta bătrâneățelor de au slăbit din fire, și mintea viindu-i până la atâta slăbăciune, cât ori cine ce-i vra zice de fiește ce lucru să lăsă priimit, atunce fiind îndemnat de oamenii săi, l'au supus ca să iae o soamă de bani dela unul din streini grec, carele să

cerca cu mare soamă de bani, să încapă la Mitropolie, și să'l așeze pre acela Mitropolit, care lucru cu putere banilor afară din hotărârea pravilii au venit să se facă. Ci stându-i înprotivă, pământeni, apărându-se cu obiceiul țării și cu tocma ce au avut cu proin Mitropolitul Nichifor, când s'au priimit Mitropolit s'au apărat scaunul de alții streini. Dar îndestul că până a se îndrepta sfânta Mitropolie, au sosit la mare pagubă, și datorie, și cu totul lipsită rămâind numai piatra. Ci dar noi care Dumnezeu neau adunat cu darul său, la vremea aceasta, am cercetat de ceale ce ni s'au căzut de folosul sfintei Mitropolii, făcând datoria noastră ce ni se cade a păzi hotarele obiceiului țării și a dreptății, și cu județul sfintei pravili, și cu puterea darului ce ni s'au dat dela sfinția sa cu sobor. Și după cum însuși sfântul Dumnezeu au povățuit cu darul său pentru sfânta Mitropolie, așezând ceale ce să clătisă preste obicei, din întâmplarea mai sus arătată. Hotărîm și legăm ca fiește când, atât în vremele ceale ce vom trăi noi, cât și în ceale viitoare a urmașilor noștri, ca nici de cum obiceiul țării, și a sfintelor scaune a Eparhiilor țării, altă dată să nu se mai calce, nici să se strămute, ci ori când va avea trebuință țara de păstoriu la vre-o eparhie să urmeze obiceiul țării; Și din pământeni să se aleagă Mitropolit sau Episcop. Iară strein nici odată să nu se primească, nici să mai între altul strein la păstoria vre unui scaun, cu mijlocire de bani, sau măcar și fără bani, sau măcar cu priatani să-și isprăvească înprotiva pravilii și obiceiului pământului. Datori să fie atât soborul bisericesc, cât și politicesc, dela mare până la mic, ca să stea cu toții ajutoriu dreptății, și obiceiului țării, și sfânta pravilă a se călcă nici de cum să nu îngăduiască, nici să priimească pre un călcătoriu ca acela, nici să aibă sfânta Mitropolie o strâmbătate ca aceasta cât va trăi această de Dumnezeu păzită țară, încă și aceasta să fie în știința tuturor, că această sfântă Mitropolie a Moldaviei din început au fost închinată la Ohrida și la zilele răposatului luminatului Domn fericitul întru pomenire Alexandru Voevod cel Bun și bătrân, Andronic Paleologul fiul lui Manoil Paleologul Împăratul Grecesc, viind cu întâmplare prin țara aceasta, mergând dela Beciu la Țarigrad

și plăcându-i țara și acest norod creștinesc, și mulțeminându-se și de cinstea ce iau făcut Domnul cu Sinatul și cu tot soborul Bisericesc petrecându-l din munte și până în Dunăre, și acel împărat așezând și altă orânduială a politiei boiarilor, și înțelegând și de Mitropolia Moldaviei că este închinată la Ohrida, după ce au mers la Țarigrad au spus părintelui său Manoil Paleologul și au isprăvit cu sobor după făgăduința ce dedeese, rădicând Mitropolia Moldaviei de supt ascultarea Ohridului, au făcut'o ca să fie ca și Ohridul nesupusă nicăiri, trimițând Mitropolitului și coroană și sacos și au întărit acest așezământ și cu hrisoave împărătești. Dupre cum preaosfințitul și răposatul Georgie Mitropolitul mărturiseaște cu jurământ și cu sufletul său că el au văzut acele hrisoave împărătești în Monastirea Neamțului întru acesta chip scriind. Și prăpădindu-se hrisoavele la vremea nepăcii când cuprinsease Leșii partea muntelui, și ca să nu se întunece știința acestui lucru, au scris singur Georgie Mitropolitul Moldaviei cu condeiful său, adevărind povestea cu sufletul său și cu jurământ să fie în știința urmașilor săi, și de vreame ce și cu ochii noștri am văzut scrisoarea lui Georgie Mitropolitul, întru acestaș chip scriind. Și ca să nu se piardă această așezare împărătească, noi încă cu sobor o adevărim și o încredințem urmașilor noștri. Ci cu toate acestea ori cine s'ar ispiți să calce obiceiul sfintei Mitropolii, s'au altor scaune, cu mijlocire de bani s'au cu priateni nămiți cu dare, care lucru este afară din pravilă, vrând preste obiceiu a băgă pre vre un strein la vre-o Eparhie, și atât din partea boerilor pământeani, cât și din streini de s'ar amestecă făcându-se sfătuitoari și îndemnători, și arătători, și înprotivitoriu pravilii și obiceiului țării și a dreptății: pre unii ca aceia cu toții împreună ca dintru o gură îi legăm și îi blestemăm și întru acesta chip zicem: Să fie blestemați de Domnul Dumnezeu atot Putearnicul, și de a sa prea curată Maică, și pururea fecioară Maria, de slăviții 12 Apostoli, și de acelea a toată lumea sfinte șapte soboară, și de toți Sfinții, fierul, pietrele, și leamnele, și toată firea neputrezetoare, să putrezească și să se răsipească, iară trupurile acelora să stea întregi: să aibă parte cu Iuda vânzătorul de Hristos, și cu proclatul Arie,

și cu alți eretici, să-i înghițe pământul de vii pre Datan și Abiron, să-i lovească cutremurul lui Cain, și bubele lui Giezi, copiii lor să rămâe săraci și muiarele lor văduve și toată averea lor să fie întru jefuire, și casele lor întru răsipire. În toată viața lor procopseală să nu aibă și ertare să nu afe. Așîderea și de smereniile noastre, carii mai jos sântem iscăliți, cu puterea ce avem dată dela Domnul Dumnezeu, pre unii ca aceia ori ce obraz ar fi, îi afurisim și-i blestemăm, și-i legăm supt tot blastemul ce scrie mai sus, ca pre niște stricători obiceiului, țării, și înprotiva sfintei pravili. Iară care s'ar silii și s'ar nevoi ca să ție și să păzească nestrămutat și neclintit obiceiul țării duple cum arată legătura noastră aceasta, adecă a nu se primi nici odată strein, ori la ce scaun Arhieresc al țării aceștia să fie ertați și blagosloviți, și de Domnul Dumnezeu, și de smereniile noastre în veaci, Amin.

Leat. 1752. Ghenarie 10.

(Urmează iscăliturile și cu peceațele lor).

(L. P.)

Iacov Mitropolit Moldaviei, adeverim și întărim tot blestemul ce scrie mai sus.

Ionichie Episcop Romanului. Ieroteiu Episcop Hușului. Inochentie Episcop Hușului. Dositeiu Episcop Rădăușului. Callistru Igumenul Putnii. Lazar proin Igumen Neamțului. Nicanor Igumen Neamțului. Calistru Igumen Boroneșului. Natanail Igumen sf. Ilie. Teofan Igumen ot homor Ieromonah Nicaron Igumen de Bogdana. Partenie Igumen Slatinei. Misail Igumen.... Atanasie Igumen Dragomirnei. Ieromonah Iorest Igumen Solcăi. Antonie Igumen Floreștii. Antonie Igumen Agapiei. Iorest Igumen Hangului. Partenie Igumen Secului. Savva proin Igumen Bisericanilor. Savva Igumen Pângărașilor. Ieromonah Issaia Nacealnic. Varnava Igumen ot Ilișăști. Ieromonah Pahonie. Ieromonah Callistru. Misail Arhman. Bisericanilor. Ionichie Igumen Molniții. Igumen ot Runcu. Teodosie Igumen Cârligului.

Tipărit de pe originalul aflat în sfânta Mitropolie și imprimat la Monastirea Neamțului. Vezi Istoria Mitropoliei Moldovei de C. Erbiceanu, unde este publicat acest document Sinodal.

Soborul dar al țării în 1752, tradiția de seculi probează că Clerul Român a fost, este și va fi pururea Patriot oțălit, naționalist înfocat și dinastic ne'ntrecut! Răscoalele trecute dovedesc iarăși marele devotament al clerului nostru pentru menținerea ordinii și disciplinei din țară. Greșesc foarte mult dar cei ce cred că clericii noștri ar fi participat instigând țărănimea la răscoale! Din contra ei ș'au expus viața și avutul lor pentru menținerea liniștei. Numai sila și violența poporului turbat iau nevoit și țărani iau pus în fruntea lor fără voia lor, iar nu ei au luat inițiativa de răscoale în țară. Acesta-i adevărul real. Zic acestea spre a ridică și spulbera ca falșă și nedreaptă părerea acelorora, cari presupun că pe timpul răscoalelor clericii noștri ar fi instigatorii țărănimii. Ancheta să face și faptul se va dovedi în toată goliciunea sa. Dacă, din nenorocire s'ar află careva ca instigator, acela nu merită a purtă numele de cleric român.

C. Erbiceanu

O ANCHETĂ LA SEMINARUL NIFON

În sfârșit s'a făcut lumină asupra unei cestiuni care apăsă greu asupra seminariilor noastre.

Două luni aproape au circulat tot felul de șoapte, de șgote și versiuni despre ideile ce se propag în seminarii și de cari ar fi cucerii viitorii preoți. Se spuneau multe despre ei și dascălii lor, și, în fantazia lor fecundă, călăuzită de ură și dispreț către adevăr, mulți, unii din neștiință, alții poate din rea credință, ajunseser a taxa pe viitorii păstori ai poporului român, de socialiști, anarhiști și câte altele. Din fericire lumina s'a făcut. Revista generală a învățământului No. 10 din 1 Mai, pune capăt tuturor șoaptelei și risipește toate intențiunile premeditate cu rea voință asupra învățământului și educațiunei ce se dă în seminarii.

Din cele publicate în Revista generală a învățământului, se constată că n'a fost nimic alt de cât o anchetă făcută de D-l profesor C. Banu în clasele a V, VI și VII, a Seminarului Nifon, unde D-sa este profesor, spre a vedea ce cuget și cum apreciază fiii preoților și ai poporului, ce se educ în seminarii, întâmplările triste și nenorocite ce au

trecut peste țara noastră în timpurile din urmă,—este vorba de răscoalele țărănești.

Domnul Banu zice:

«Răscoalele țărănești au dat tuturor mult de vorbă și de scris. Eră chestiunea agrară și mai înainte un subiect predilect pentru câțiva—foarte puțini la număr—cercetători serioși ai problemelor vieții noastre actuale, și mai ales pentru alții—foarte mulți la număr—amatori de interminabile exerciții stilistice, ori de și mai interminabile taifasuri cu privire la aceste probleme. Căci sunt câteva chestiuni în care ne pricepem toți și în care toți avem soluțiunile noastre. Chestiunea țărănească eră dintre acestea. Cu atât mai mult ea este acum, cu cât sub impresiunea evenimentelor din urmă, compatrioții noștri se cred obligați de a-și da cuvântul asupra celor întâmplăte, de a stabili răspunderile și de a oferi cu bunăvoință soluțiunea ori soluțiunile problemei.

Scriitorul acestor rânduri nu-și recunoaște o așa de gravă obligațiune. Socotește însă că nu ar fi fără de nici un folos să împărtășească cititorilor acestei reviste rezultatele unei mici anchete făcute printre elevii seminarului «Nifon Mitropolitul».

S'au căutat și se caută instigatori, s'au stabilit și se stabilesc responsabilități. Școala și Biserica n'au rămas în afară de cercul unor asemenea cercetări, mai ales că știrile—nu știm până la ce punct adevărate—venite de pe câmpul răscoalelor au atribuit adeseaori preoților și învățătorilor un rol efectiv în urzirea și în desfășurarea turburărilor. E datoria justiției și a autorităților competente să precizeze acest rol și să hotărască răspunderile. Ceeace ne preocupă pe noi este: *ce gândesc viitorii preoți despre ultimele evenimente?* Unii dintre elevi, ale căror păreri le-am cerut, vor fi preoți peste un an, alții peste doi și alții peste trei, ori mai târziu. Ei se vor duce în mijlocul poporului și este interesant să știm ce idei și ce simțiminte vor purta cu dânșii, acești tineri cari pe băncile seminarului se pregătesc pentru marea lor misiune de călăuzitori sufletești ai mulțimei. Doriam însă să dobândesc din par-

te-le o mărturisire absolut sinceră, o «spovedanie» lipsită de ori ce teamă și deci de orice reticență. Pentru aceasta, în aceeași zi, în trei ore consecutive de curs, am cerut celor 59 de elevi—cei mai mulți fii de țărani plugari și câțiva fii de preoți—din clasele V, VI și VII, să aștearnă pe hârtie tot ceea ce gândesc cu privire la mișcarea țărănească. Lucrările trebuiau să fie anonime—singura garanție a libertății de exprimare—și să poarte mențiunea județului din care este autorul lucrării precum și felul ocupațiunii părintelui.»

Apoi după oare cari date statistice și lămuriri despre Seminarul Nifon, D-l Banu continuă:

«Din lucrările date voi căuta să arăt ce gândește viitorul preot, cu privire la starea țării în genere și a țăranului în deosebi, la atitudinea cârmuitorilor față de cârmuiți, la relațiunile dintre proprietari și muncitori, la rostul bisericeii și al școalei în mijlocul țărâniei, la cauzele care au pricinuit răscoalele, la felul cum s'au desfășurat aceste răscoale, la soluțiunile ce ar trebui adoptate. Sunt negreșit părerile, adese ori naive, ale unor copii între 16 și 21 de ani; dar acești copii de astăzi sunt bărbații de mâine și cum sunt acum vor fi și mai pe urmă, dacă marea lucrare de îndrumare sufletească nu se va săvârși cu mai multă conștiință și cu mai multă statornicie, de cât s'a făcut până în prezent. Am înlăturat din aceste păreri ceea ce nu se arată ca fond aproape comun de gândire al tuturor, iar când voi releva gândul deosebit al unuia sau numai al câtorva, nu voi lipsi să fac convenita mențiune».

După aceste cuvinte d-sa rezumă într'o ordine clară, cursivă și bine alcătuită ideile principale coprinse în tezele de spovedanie anonimă a elevilor seminariști. Iar după ce sfârșește expunerea coprinsului tezelor ce au facut elevii celor trei clase seminariale superioare, D-l Banu închee cu următoarele cuvinte:

«Am expus astfel, *sine ira et studio*, părerile unor țărani cu oarecare cultură și unor viitori preoți. Deocamdată nu

scot dintr'însele nici o încheiere; o voi face-o mai târziu, când voi încerca să exprim și câteva modeste opinii cu privire la reorganizarea învățământului în seminarii. Ceea ce m'am crezut dator pentru moment, a fost să proiectez puțină lumină asupra sufletului unor tineri, ieșiți din rândurile țărânilor. Spre a tămădui trebuie mai întâi să cunoști, iar leacul trebuie aflat cu chibzuință și administrat cu iubire».

*
**

D-l E. A. Pangrati, distinsul profesor universitar și actualmente director al Revistei generale a învățământului, publicând ancheta D-lui Banu, o însoțește de următoarele reflexiuni:

«Publicând ancheta făcută de d-l C. Banu printre elevii săi seminariali o considerăm ca un document de cea mai mare însemnătate. Ea dovedește, la acei elevi fii de țărani, o stare sufletească care trebuie cunoscută, pentru a fi tămăduită și o mentalitate îngrijitoare pentru viitorii păstori ai poporului, cari trebuiesc îndrumați mai bine pe adevărata cale a chemării lor viitoare.

Afară de introducerea și încheerea acestui studiu, tot restul este format din citații textuale sau din rezumarea părerilor aproape unanime, exprimate în compozițiunile elevilor seminarului Nifon. Acolo unde se rezumă părerile majorității elevilor, cuvintele cuprinse în semnul citațiunii sunt deasemenea luate textual din compozițiunile lor.

Alături de unele adevăruri crude care nu pot fi ignorate, ci trebuiesc auzite—pentru a se îndreptă relele al căror răsunet sunt—se întâlnesc în lucrările acestor elevi multe idei greșite, concepțiuni false, sentimente de ură de clasă ș. a., cari constituiesc o problemă gravă pentru educatorii și învățătorii lor. (E. A. P.)»

*
**

Netăgăduit și noi considerăm ca un document de mare însemnătate cele constatate de d-l Banu. Am fi voit a reproduce în întregul lor cele ce D-sa afirmă că au pus pe hârtie elevii seminariști ispitiți. Am fi voit chiar a ne ocupa de aceste constatări grave dar, pentru însemnătatea și gravitatea cestiunei, ne-am oprit, de o cam dată, așteptând să vedem mai întâi încheerile ce D-l Banu promite a scoate din cele constatate. Noi îl rugăm însă a o face cât mai neîntârziat, căci ancheta d-sale s'a publicat în multe jurnale și *ajunge zilei răutatea ei*.

Drag. Demetrescu.

CIPRIAN

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul al XXXI-lea No, 1).

Din cele ce am arătat în numerile trecute, s'a putut vedea însemnătatea acestui sfânt părinte, atât de considerat în toate timpurile în Biserica noastră ca un exemplu viu de conducere înțeleaptă a turmei sale și ca un diriguiitor valoros, atât prin viu graiu cât și prin scrieri.

Scrierea despre care am vorbit în No. trecut și intitulată «Unitatea Bisericii» ne-a arătat vederile lui Ciprian asupra unei cestiuni atât de însemnate. Nimeni dintre acei cari ar voi să se ocupe cu învățătura despre unitatea Bisericii, nu poate să treacă cu vederea opera lui Ciprian.

Dar, cum spuneam în primul articol, Ciprian a scris încă multe alte opere, unele mai însemnate decât altele. Ne vom ocupa acum cu o altă lucrare a sa, anume cu lucrarea.

Despre cei căzuți.

La sfârșitul persecuției lui Deciu apărură lucrarea lui Ciprian despre cei căzuți, adică în 251. Scrierea este îndreptată contra schismei lui Felicisim și a neorânduvelilor din comunitatea Cartagenei. Din ea cunoaștem vederile lui Ciprian asupra creștinilor căzuți dela credință, cum și starea creștinilor pe timpul grozavei persecuțiuni. Într'un stil elegant, cu un ton de părinte și judecător, Ciprian 'și arată, pe deoparte, părerea de rău că mulți au căzut dela

credință în timpul persecuției, iar pe de alta, salută cu bucurie venirea unor timpuri de liniște și pace pentru Biserică. Mai departe expune credința sa asupra cauzelor ce au provocat persecuția, cum și nemulțămirea de a vedea că se reprimesc cu ușurință creștinii căzuți dela credință. Căderea dela credință este un păcat greu. Mai bine creștinii părăsiau țara și averea decât să cadă. Creștinul să-și apere cu viața credința sa; iar, dacă nu face așa, ci se lasă căderii, atunci păcătuiește greu. De acest păcat nu poate fi iertat cu ușurință. Și greșesc aceia, cari, fără a supune pe căzuți la penitență, 'i reprimesc în Biserică.

În special în scrierea aceasta se tratează: a) despre bucuria autorului că s'a redat Bisericii pacea, b) despre valoarea celor statornici în credință. c) Nu sunt vinovați acei cari s'au retras din calea persecuției d) părerea de rău despre relele cauzate de persecuție e) Dumnezeu pedepsește pe oameni prin persecuție f) decăderea morală aduce pedeapsa aceasta g) persecuția a fost prezisă h) decăderea multora i) părinții iau cu ei și pe copii ca să se lepede de credință j) creștinii se puteau scăpa de persecuție prin fugă k) căderea se datorește iubirii de avere și de proprietate l) creștinii ar fi trebuit să prefere bunurile cerești celor pământești m) nu sunt așa vinovați acei cari sunt învinși de puterea persecuției n) sunt vinovați rău acei cari n'au fost supuși persecuției și totuș s'au lepădat de credință și de aceea nici nu trebuie reprimiți cu ușurință o) toți să se reprimească prin penitență p) numai Dumnezeu poate să se îndure de oameni r) martirii nu pot cere reprimirea de îndată a celor căzuți,—Sfânta Scriptură ne dă exemple,—iar dacă nu fac așa, se revoltă contra lui Dumnezeu s) cei căzuți și rătăciți își îngreuiază starea prin neascultare cătră șefii bisericii, cum ne arată multele exemple ce avem t) penitență să facă și acel care a dat o hârtie iscălită de el că sacrifică sau a primit un bilet că a sacrificat u) să se ferească creștinii de societatea celor căzuți, până ce aceștia se reîntorc prin pocăință.

Fraților prea iubiți, pacea s'a redat bisericii, zice el, siguranța noastră s'a restabilit prin ajutorul dumnezeesc, deși aceasta cu puțin mai înainte părea anevoios necredincioșilor, iar celor căzuți le părea imposibil. Iarăși lucesc razele liniștei și ale bucuriei prin înlăturarea norilor persecuției. Noi trebuie să laudăm pe Dumnezeu și să sărbătorim cu mulțămire darurile și binefacerile ce el ne-a dat. De altfel, mulțămită Domnului, noi chiar în timpul persecuției n'am încetat a face aceasta.

Acum privim cu mare mulțămire pe toți mărturisitorii credinței, cari au dobândit un mare renume prin chemarea unui nume bun și prin fermitatea în credință. Toți aceștia, cari au rămas statornici în credință, cari au luptat pentru numele lui Hristos, formează șirul luptătorilor cari nu s'au dat în lături ori de câte ori se îndrepta vr'o persecuție, ci au suferit toate cu tărie, fie carcera cu ale ei greutăți și privațiuni, fie alte mijloace prin care păgânii loveau pe creștini. Luptătorii aceștia au opus rezistență lumii cu curaj și prin aceasta ne-au lăsat un exemplu demn de imitat, dând mărturie pentru Hristos prin limba lor cea temătoare de Dumnezeu și opunându-se la sacrificii, căci nobilele lor mâini erau deprinse numai cu fapte demne de Dumnezeu. Luptătorii aceștia —mărturisitorii—nu s'au apropiat de mâncările necurate aduse de păgâni idolilor, s'au ferit de a face fapte prin care să cadă în stăpânirea diavolului, ci au rămas să poarte cu demnitate coroana Domnului. Cu ce bucurie vă primește mama voastră—Biserica—la reîntoarcerea voastră din războiu, și cu ce veselie vă deschide porțile, spre a intra aducând trofeele ce le-ați luat dela inimi! Ciprian laudă nu numai pe bărbații, cari s'au făcut demni prin actele lor, ci și pe femei, fecioare și copii, cum și pe ceilalți mulți dintre muritori, cari au rămas credincioși în timpul persecuției și cari nu erau nici martiri nici mărturisitori. În ei a fost, aceeași trăinicie a credinței, aceeaș curățenie a inimii. Nu s'au înspăimântat unii ca aceștia de exil, nici de martiriu, nici de pierderea averii; ci au stat tari pe temeliea neclintită a prescripțiunilor cerești și înțăriți de tradițiunile evanghelice. Spre cercetarea credinței s'au stabilit zile anumite. Acela însă care își aduce aminte că el a renunțat la lume, acela nu cunoaște vr'o zi a lumii.

Numele bun pe care îl poartă mărturisitorii, este un nume la care trebuie să țină cu toată statornicia și de care să nu se fe-rească sau pe care să nu-l compromită prin ceva. Ciprian, după ce dă acest sfat, arată într'o măsură oare care, gradele de însem-

nătate ale acelora cari luptă pentru Hristos. În primul loc pune pe aceia, cari prinși de păgâni, mărturisesc pe Hristos. Aceștia formează strălucirea cea mai mare a victoriei. În locul al doilea vin aceia cari se sustrag dela furia persecutorilor, spre a fi și mai departe pentru Domnul. Și într'un caz și într'altul este o mărturisire: prima e publică, secunda privată. Ciprian le aprobă și le recomandă pe amândouă. De una spune că învinge pe judecătorul lumesc, de alta că este din inimă curată; prima arată un curaj mai mare, secunda o mai mare precauțiune. Și mărturisitorul privat, care își lasă averea și țara, numai ca să nu'și peardă credința, ar fi dat și el mărturie publică, dac'ar fi fost prins și încarcerat.

După ce Ciprian, în felul cum am arătat, deplânge timpul persecuției și arată mulțămirea că s'a redat Bisericii liniștea; după ce accentuiază meritul neperitor al acelora, cari au rămas credincioși Mântuitorului Hristos, fiecă au declarat public, fie c'au mărturisit în mod privat că sunt creștini,—Ciprian, după toate acestea, trece spre a exprima părerea sa de rău despre nesocotința acelora, cari dintr'un motiv sau altul n'au păstrat statornicia în credință. Măhnirea sa este atât de mare în cât n'o poate arăta prin vorbe. Dar persecuția, zice mai departe Ciprian, este o pedeapsă a lui Dumnezeu, de aceea și zice că se poate găsi și mijlocul de mântuire. Și să nu fie lumea neînțeleasă asupra pedepsei. Să observe cele ce se petrec în lume, în care nu domnește decât decadența morală, și va vedea că pentru aceasta se cuveniă a se trimite pedepse dumnezeesti. Și apoi despre toate acestea ni s'au făcut prevestiri, care toate trebuie luate în seamă, dacă e vorba a ne clarifica.

Numai o împrejurare tristă turbură bucuria ce avem despre încoronarea cerească a martirilor, despre renumele duhovnicesc al mărturisitorilor, despre aceste mari și însemnate virtuți ale fraților rămași statornici în credință. Această împrejurare este aceea, că inimicul cel furios ne-a rupt o parte din carnea și din sângele nostru și de aceea nici nu știu ce să fac sau să zic, spune Ci-

prian, căci mă aflu clătinându-mă sub constrângerea a o sumă de sentimente. Durerea trebuie exprimată mai mult prin lacrimi decât prin cuvinte, căci nimeni n'ar putea rămâneă cu ochii uscați și să nu isbucnească în lacrimi, când ar vedea mânilor în care au ajuns cei-ai săi. Nimeni nu poate uita dragostea frățescă și eu, fraților, zice Ciprian, regret și regret cu voi, iar spre alinarea durerilor mele nu'mi servește nevățămarea mea proprie și starea bună în care mă aflu. Și acestea nu'mi servesc, pentrucă păstorul în rana turmii sale s'a rănit și el foarte rău.

Ciprian, ca un părinte bun ce eră, spune în această scriere, ca și în altele ale sale, și cu această ocazie, că inima lui suferă cu fiecare din turma sa, de fiecare se înterează, cu fiecare își pune partea sa: acuză cu cei de acuzat și plânge cu cei ce plâng. Membrele lui sunt atinse de loviturile diavolului, iar inima lui este străpunsă de cuțitul înfricoșat. De constrângerea persecuției n'a putut rămâneă sufletul lui neturburat, căci în căderea fraților se resimte și el. Întrebându-se care să fie cauza unei așa stări periculoase pentru creștini, cum a fost persecuția lui Deciu, Ciprian răspunde că decadența morală a lumii, deci persecuția este o pedeapsă dumnezeiască. A voit Dumnezeu să probeze familia sa, și pentrucă s'a adus o mare pagubă disciplinei în timpul păcei și liniștei, de aceea a venit asupra lumii pedeapsa persecuției. Oamenii se gândiră mai mult la înmulțirea averei, uitând cele ce se făcuse pe timpul apostolilor și care trebuia a fi calea de urmat a creștinilor. Ciprian arată cum preoților le lipsește frica cucernică de Dumnezeu, iar servitorilor bisericesti credința adevărată. În fapte, spune apoi autorul, le lipsește oamenilor îndurarea, iar în moravuri n'au educație. Bărbații își schimonănesc barba, femeile își sulemenesc fața. Ochii, operă a mânilor lui Dumnezeu, fură diformați, perii căniți. Inimile fraților fură atrase prin înșălăciune, răul merse până acolo că se căsătoresc creștini cu necreștini, se jură fals, chiar dintre conducători se vorbesc și se privesc rău. Mulți dintre cei duhovnicești, în loc să-și vadă de oficiul lor, se ocupă de afaceri lumești, negliază turma, se depărtează de servirea lor. Din această cauză poporul e lăsat în părăsire, căci ei se duc în Provinciile străine și vizitează bălciurile spre a realiza afaceri bune. Și pe când frații flămânzesc, ei caută să adune bani, să-și facă clădiri și să-și îndoiască capitalul prin procente cămătărești.

Iată ce găsește Ciprian ca stare anormală și pe care regretând-o, o arată ca un motiv de pedeapsă dumnezeiască ce s'a trîmis a-

supra poporului. Dar despre toate acestea s'a spus de mai înainte. Cuvântul lui Dumnezeu ne-a vestit că noi trebuie a ascultă de ceea ce Dumnezeu poruncește, căci în alt mod vom fi pedepsiți. Și în loc de a fi tari în credință, ne-am lăsat cu cea mai mare ușurință a fi învinși de păgâni. Graba cu care creștinii primesc porunca păgână nu arată apoi decât că nu sunt așa cum se cuvine să fie. Scriptura spune însă că noi trebuie a ne închina lui Dumnezeu și numai lui a'i servi, căci în caz când am sacrifică zeilor ori ne-am închină lor, în acest caz noi nu mai suntem creștini și, în plus, ne facem vinovați de pedepse divine.

Expunând cele de mai sus, autorul trece apoi să arate că mulți au căzut de îndată dela credință, ceea ce'l supără foarte mult. Nestatornicia în credință, trecerea repede și fără motiv serios a unora în tabăra păgână, este un indiciu pentru Ciprian că nu stau bine creștinii și temelia credinței nu este tot atât de tare ca mai înainte. Ba unii nu se mulțameau cu căderea lor proprie, ci atrăgeau și pe alții. Părinții își aduceau copiii pe brațe spre a'i perde și pe ei. Dar dacă pe unii greutatea persecuției i-a silit a nu rămâneă tari în credință, mai bine se feriau de a cădeă, mai cu folos le eră să fi plecat în altă parte: își perdeau averea, dar nu credința. Însă iubirea de avere i-a făcut să uite datoriile ce au și să săvârșiască cel mai mare păcat, căzând dela credință. Căci nu poate omul care și leagă inima de avere să fie și urmaș al lui Hristos; după cum nu poate nici cel legat de plăcerile lumii. Cei tari în credință au rezistat însă și au primit cununa martirică. Acestora le revine multă laudă și mare merit. Acei slabi și cari se supun păgânilor trebuie pedepsiți. Contra lor să se iă cele mai serioase măsuri, ca nu prin ușurință și blândeță rău înțăleasă, să se deă a înțelege că fapta lor nu e așa de grea.

Ciprian muștră pe aceia cari n'au așteptat să rabde cât puteau, ca apoi să vadă ce mai pot face, că fără să fie citați, ei se lea-pădă de creștinism. Cu dreptul spune de aceștia c'au fost învinși

înainte de bătălie și fără luptă s'au aruncat la pământ. Nechemați ei se duceau în for și căutau singuri ocaziunea de a putea să-și piardă sufletul, mulți cereau să sacrifice zeilor deși venise noaptea. Asupra unora ca acestora nimeni n'a întrebuițat puterea spre a'i sili, ci însiși s'au silit a cădea. De aceea cu dreptul Ciprian întreabă: Nu i s'a împleticit picioarele, unui astfel de om când de bună voe se duce la Capitoliu? Ochii nu i s'au întunecat, picioarele nu i s'au sfărâmat? Simțurile nu i s'au pierdut, limba nu i-a înțepenit, vorba nu i-a rămas nespasă? Este nepriceput ca un servitor al lui Hristos să ajungă a se opune lui și a servi diavolului pe care mai înainte l'contrazicea. Mirarea sfântului părinte este mare și nu poate decât să deplângă pe aceia cari și-au sacrificat mântuirea, speranța și credința.

Mulți nu se mulțămiau cu căderea lor proprie, ci prin încurajare reciprocă duceau poporul la pierzare, ba spre a umplea măsura crimei părinții își duceau copiii pe brațe sau de mână ca să-i piardă și pe ei. Și unii ca aceștia vor zice la ziua judecării: Noi n'am comis nimic rău, noi n'am părăsit mâncarea și paharul Domnului, noi nu ne-am grăbit de bunăvoe să ne ducem spre întinăciunile păgâne. Și atunci vina va fi dată pe acei cari au părăsit credința, pe părinții cari odată cu ei, au pierdut și pe copii. Aceia nu ne-au lăsat biserica drept mamă și pe Dumnezeu de tată, așa că noi fiind mici și neștiind nimic de alții am fost duși în societatea celor criminali și prin înșălăciune străină am fost prinși în cursă.

Eră mult mai bine, zice Ciprian, ca cineva să-și fi lăsat casa și averea, să fi părăsit țara decât să se supună păgânilor. Omul se naște și moare, el părăsește și patrie și avere. Pe Hristos însă nu se cuvine a'l părăsi. Sfântul părinte îndreaptă pe cetitori la cuvintele din Isaia 52, 11: „*Depărtați-vă, depărtați-vă, eșiți d'acolo, și de necurat să nu vă atingeți, eșiți din mijlocul lui, osebiți-vă cei ce purtați vasele Domnului*“¹⁴. Deci cu drept cuvânt aceia, cari sunt vase ale Domnului și templul lui Dumnezeu, nu ies din mijloc și nu se depărtează, spre a nu fi constrânși a se atinge de ceva necurat și a se intina cu mâncări ce aduc moarte? Cine iese afară și se depărtează nu se face părtaș păcatului, ceea ce nu este tot așa cu cel ce stă în mijlocul celor fără de lege. Ciprian întărește recomandarea sa cu sfaturile și exemplul Mântuitorului și arată că numai așteptând până la sfârșit cu credință tare, omul se poate să se mântuiască, să-și primească încoronarea faptelor sale. Dar ca să ajungă omul aci, trebuie să nu lase a i se lipi inima de a-

vuție, căci în cazul acesta greșește și merge din greșală în greșală, legat fiind cu legăturile intereselor vremelnice. În așa stare credința se slăbește până se pierde, curajul pentru înfruntarea pericolelor dispare, iar sufletul se vede încătușat. Spre a nu se ajunge aci poruncește Mântuitorul la Matei 19, 21: **„De voiești să fii desăvârșit, mergi, vindeți averile tale și le da săracilor și vei avea coamară în cer; și vin de urmează mie“**. Bogații dacă ar face aceasta, n'ar cădea prin bogățiile lor, ci și-ar strânge bogății în cer, înlăturând din casă inimicul și agresorul lor diavolul. Tezaurul lor ar fi în ceriu și lumea nu i-ar putea învinge. Cine nu-și leagă inima de avuție, acela poate cu ușurință și liber să urmeze lui Hristos, ca și apostolii și ca și mulți alții de pe timpul apostolilor. Unii au făcut aceasta adesea, părăsind avutul lor și pe părinți și punându-se în legătură neseparabilă cu Iisus Hristos. Cine nu e deslegat de legăturile bunurilor pământești, nu poate urma Mântuitorului și acel care este atras în jos de plăcerile lumii nu se poate urca spre înălțimile Cerului. Oamenii cu inima la avere sunt sclavi ai averei, nu se pot numi stăpâni ai banului ci servitori ai lui. Despre aceștia apostolul Pavel la I Timotei 6, 9—10 zice: **„Iar cei ce vor să se îmbogățească, cad în ispite și în curse și în poftte multe fără de socoteală și vătămătoare, care confundă pe oameni în peire și în pierzare. Că rădăcina tuturor răutăților este iubirea de argint, cari unii poftind-o au rătăcit din credință și s'au pătruns cu dureri multe“**. De aceea și spre binele sufletesc al oamenilor, Ciprian 'i face atenți la ceea ce Mântuitorul recomandă la Marcu 10 29—30: **„Nimeni nu este care și-a lăsat casă, sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femei, sau feciori, sau holde pentru mine și pentru Evanghelie și să nu iă insutite acum în vremea aceasta și în veacul cel viitor vieată veșnică“**. Tot așa Ciprian dă sfaturi creștinilor de a se îndreptă la cele ce Mântuitorul spune la Luca 6, 22—23: **„Fericiți veți fi când vă vor urâ pe voi oamenii și când vă vor despărți pe voi și vă vor ocări și vor scoate numele vostru ca un rău pentru Fiul omului. Bucurați-vă într'aceia zi și săltați, că iată plata voastră multă este în ceruri“**.

Față cu aceia cari din cauza slăbiciunii omenești n'au putut rezistă până la cele din urmă, Ciprian este mai îngăduitor. Pe unii ca aceștia 'i găsește cu devotament cătră Dumnezeu și legea creștină, dar suferințele fiind prea mari, n'au putut să le înfrunte până în cele din urmă. La aceștia credința rămase vie, încrederea tare și suferință cu curaj multe torturi, până ce învinși de violențe,

n'au mai putut răbdă. Nu spiritul căzu nici atunci, ci corpul. Deci pentru aceștia iertarea se poate da mai cu ușurință, căci aci compătimirea își are loc, nu severitatea. Nu tot așa și cu aceia cari, fără a lupta, au căzut dela credință. Unii ca aceștia nu pot arăta nici răni, nici oase sfărâmate, nici o urmă de suferințe spre a se vedea c'au încercat rezistență. Mai mult. Ei nu pot dovedi cu nimic necesitatea de a săvârși o crimă așa de mare ca părăsirea credinței. Spre a nu îngrijoră prea mult pe frați, Ciprian spune singur că nu zice acestea cu scopul de a'i îngreuiă, ci de a'i îndrumă ca să facă penitență suficientă. Dar ca să arate că e mai bine a face atenți pe frați la greșalele lor, decât a'i lăsa, Ciprian amintește de cuvintele lui Isaia 3, 12: „*Cei ce vă fericesc vă înșală pe voi, și cărarea picioarelor voastre o strică*“, pe când cel ce prin măsuri puternice învață și pedepsește, acela îndreaptă pe frați și'i pune pe calea mântuirii, căci și Domnul pe cari 'i iubește, 'i ceartă și'i pedepsește. Păstorii deci cu toții să îngrijască de mijloacele pentru mântuirea celor greșiți, căci cine nu face așa, mărește răul și în loc să vindece rana, o lasă să se facă mai mare. Ca și medicul experimentat, tot așa păstorul să deschidă rana, să taie ceea ce e rău și s'arunce spre a vindeca, iar nu să lase ceea ce e infectat, spre a infecta restul. Va fi anevoios pentru cel ce suferă medicamentul, nu aceasta e principalul, ci vindecarea. De aceea ca și medicul trupesc, păstorul n'are să se conducă de durerile ce le pricinuesc bolnavilor medicamentele ce le recomandă.

După ce autorul arată ce greutate au păcatele celor cari cad dela credință, după diferitele împrejurări în care se află, își menține linia sa de purtare: primirea celor căzuți prin penitență, căci în alt mod în loc de a-i ajuta, din contra le fac mai mare rău. Și penitența să nu fie din afară, ci lăuntrică, căci cine nu se pocăește cu sinceritate, nu se poate bucura de roadele penitenței. Și dacă cineva se căește de greșelile sale și cu inimă curată cere iertare, primește îndurare dela Dumnezeu, singurul care poate să ierte și să fie îndurător cu cei căzuți. Omul nu poate fi mai mare ca Dumnezeu,—iar Scriptura zice că blestemat va fi omul care 'și va pune nădejdea sa într'un om. De aceea cel greșit să se căiască sincer și Dumnezeu 'l va

iertă. Nimeni însă n'are drept de a reprimi repede și fără penitență pe cei căzuți, nici chiar martirii sau mărturisitorii, căci aceea ce nu trebuie, n'are cuvânt să ceară cineva, cu atât mai puțin acei cari se află în fruntea turmei. Insuși Dumnezeu, după cele ce ne spune Scriptura, n'a cruțat pe păcătoși cu toate rugăciunile celor drepți. Din acestea Ciprian voește să și întărească învățătura că Dumnezeu este care are dreptul de a iertă și iertarea n'o dă decât acelor, cari vin singuri și prin căință cer îndreptare și iertare. Apoi Mântuitorul însuși a spus categoric, că cine se rușinează de El aci pe pământ, și el se va rușina de dânsul în ceruri, după cum se va lepădă în ceruri de acela care se leapădă de el aci pe pământ. Iar dacă mărturisitorii trec cu vederea acestea și reprimesc cu ușurință pe cei căzuți, se fac răspunzători înaintea lui Dumnezeu, pe care'l supără cu astfel de purtare. Trebuie fiecare să pună preț pe cele statornicite și să nu aruncăm poruncile dumnezești.

Un nou fel de nenorocire a eșit acum, și totodată ca și când groaza persecuției ar fi pustiit prea puțin și acest rău este spre a umplea măsura, sub pretextul îndurării s'a introdus un nou rău și o pierzare ademenitoare. Afirmațiunea aceasta Ciprian o întărește cu asigurarea, că în locul seriozității evangheliei și a legilor dumnezești s'a introdus prin ușurătatea unora,—gândindu-se la adepții lui Felicissim,—o pace falșă, care aduce mai mult rău, o pace ce este periculoasă pentru cel care o dă și nefolositoare pentru cel care o primește. Ei nu caută o vindecare și o sănătate care să dureze, nici adevăratele mijloace de mântuire, ce constă în satisfacere, ci penitența este scoasă din inimile lor, iar amintirea de o așa grea și rea crimă a dispărut dela ei. Cu aceasta se îngreuiază ranele celor bolnavi și Biserica însăși se simte atinsă de procedarea ușuratecă a acelor, cari uită greutatea păcatului celor căzuți și'i reprimesc cu ușurință. Ceea ce se petrece este rău și nefolositor. Căzuți dela credință, revin acum dela altarele diavolului și încă cu mâinile necurate și intinate, căci sacrificase zeilor, se apropie de cele sfinte. Și pe când încă sunt recente faptele lor; pe când răutatea și gravitatea celor săvârșite sunt vii, sub cuvânt de

îndurare, unii ca aceia se apropie de corpul Domnului, cu toate că sfânta Scriptură 'i oprește, când zice că fiecare, care este curat, să mănânce din carne și: *Na poți bea și paharul Domnului și paharul dracilor; na poți fi părtași mesei Domnului și mesei dracilor.* Iar cel care va mânca pâinea aceasta ori va bea paharul Domnului cu nevređnicie, vinovat va fi trupului și sângelui Domnului. Improtivindu-se contra uzului de a se reprimi cu grabă cei căzuți dela credință, Ciprian învață a se supune penitenței unii ca aceștia, după greutatea greșalei lor. Să nu se reprimească de îndată, căci atunci păcătuesc mai mult. Cu reprimirea celor căzuți fără penitența cuvenită, nu se face pace, cum se zice, ci războiu. Iar cel reprimi așa nu se unește cu Biserica, căci se desface de evanghelie. Și apoi se întreabă: De ce numesc ei nedreptul o faptă bună? De ce acopăr lipsa de Dumnezeu cu numele de cucernicie? De ce se adună cu aceia, cari trebuie să plângă într'una și să se roage Domnului? Fără penitență nu se reintră în comunitate. Iar dacă se procedează altfel, nu se face pace, ci se lucrează contra mântuirii. Procedarea aceasta este un nou mod de persecuție și tentare, prin care luptă vicleanul dușman, spre a nu se readuce liniștea și a nu se face pacea între frați, ca să nu ajungă la mântuire. Această stare o deplânge sfântul părinte și dă îndemn celor în drept a se opune pe viitor la neținerea în seamă a învățăturilor. În afară de detaliile ce dă, Ciprian spune ca tot cel ce cade să facă penitență, de care nimeni dintre oameni nu-l poate dispensa. Dar chiar celor penitenți, numai Dumnezeu le poate da iertare, numai El le dă îndurare. Oamenii cărora li s'a dat putere de a ierta, iartă în numele lui Dumnezeu. El este îndurarea, dela El omul greșit prin penitență poate găsi îndurare, ca să reîntre între cei drepți. Omul nu poate fi mai mare ca Dumnezeu, iar servul nu poate trece peste puterea stăpânului, cu atât mai vârtos când prin lucrarea lui îngreuiază în loc să ușureze pe cel greșit. Pentru greșeli trebuie a ne ruga Domnului, prin rugăciunile și faptele noastre de pocăință să dăm satisfacere aceluia pe care l'am supărat prin faptele noastre. Să nu uite nimeni cele ce spune Mântuitorul: va înlătură pe tot acela care se depărtează de El. Credem că la Judecător vor merita mult faptele martirilor și ale celor drepți, însă după ce va veni ziua judecării, după trecerea timpului acestuia și a lumii aceștia, când va stă poporul lui Hristos înaintea scaunului său de judecată.

Să nuși închipuiască nimeni că poate, dacă cade, să se reîn-

toarcă repede, căci lucrul nu este așa. Cine crede astfel, nu se poate folosi, ci din contra se păgubește. Paguba aceasta o arată Ciprian, din cele ce spune, ca urmare a unei fapte ce nu poate aduce absolvirea de păcat. Căci într'adevăr, cine cade dela credință și nu se reîntoarce cu inima frântă și făcând penitență, spre a da satisfacere actului de mai înainte, acela nu se poate zice c'a reîntrat în pacea și liniștea de care se depărtase, de oarece în mod forțat revine acolo, de unde nu l-a depărtat nimeni, decât fapta sa cea rea, pentru care trebuie a da satisfacție. Un așa om aprinde mai mult mânia Domnului, căci vine nepregătit la îndurare și fără nici o îndreptățire, ca să facă parte din societatea Domnului, din care a eșit printr'un act de foarte mare gravitate. Martirii voesc, zice Ciprian, ca ceva să se întâmple; da, dacă este permis, dacă nu e în contra celor poruncite de Domnul. Să observe și ei că dacă aceea ce cer nu este în legea Domnului scris, atunci trebuie să știm de mai înainte, că aceea s'a cerut cândva de către Domnul. Nu toate rugămintele sunt și ascultate. Așa d. ex. zice Ciprian, Moisi s'a rugat pentru păcatele poporului, dar n'a primit iertare. *„Rogu-mă, Doamne, păcă-tuit-a poporul acesta păcat mare, făcându-și lui zei de aur. Și acum de vei să ierți lor păcatul, iartă-l: iar de nu, șterge-mă pe mine din cartea ta, care ai scris. Si a zis Domnul către Moisi: pe cei ce au păcătuțit înaintea mea voi șterge din cartea mea“*. Autorul mai amintește apoi de cele ce spun proorocii Ieremia și Ezechiel, spre a întări cele zise de el. Așa locul dela Ieremia 1, 5: *„Mai înainte de a te zămisli tu în pântec, te știu, și mai înainte de ce'ai eșit tu din mitras te-am sfințit; prooroc spre neamuri te-am pus; totuș îi zice, când se rugă pentru popor: „Și tu nu te rugă pentru popo-rul acesta, și nu face pentru ei cerere și rugăciune, căci eu nu'i voi ascultă în vremea, în care mă vor chemă pe mine, în vremea necazului lor“*. Cine fu mai drept cu Noe, care, pe timpul când pământul eră plin de păcate, singur a fost aflat drept pe pământ? Cine fu mai plin de mărire ca Daniel? Cine stete mai tare în credință suferind martirul, cine fu mai dăruit cu grație ca el, care de fiecă dată când luptă, învingeă, și dacă învingeă, rămâneă în viață? Tot așa Ciprian cu dreptul întreabă: Cine este mai zelos în fapte bune ca Iov, în tentațiuni mai tare, în dureri mai răbdător, în teama de Dumnezeu mai cucernic, în credință mai adevărat? Ei bine, acestuia Dumnezeu i-a zis, că nu'i va ascultă odată rugăciunile sale. Spuneam că Ciprian aduce exemplu și dela proorocul Ezechiel, în care se zice: *„Dacă pământul va păcătui mie, ca să mi greșască*

păcate, voi întinde mâna mea peste el, și sfărâmând voi sfărâma întărirea pâinii lui, și voi trimite foamete peste el, și voi pierde de pe el om și vite. Și de vor fi acești trei bărbați în mijlocul lui Noe, Daniil și Iov, aceștia cu dreptatea sa se vor mântui, zice Adonai Domnul". De aceea, încheie Ciprian, trebuie ca Dumnezeu să voiască și numai atunci este asigurat darul omului. Hotărârea nu stă în puterea celui care se roagă, ci în voea și plăcerea dăătorului.

Mântuitorul Hristos cere dela oameni ca să-L mărturisască și numai așa vor fi și ei mărturișiți înaintea Tatălui său din ceruri; pe când dacă ei 'l părăsesc și se leapădă de El, tot așa 'i va părăsi, și se va lepădă de ei și El înaintea Tatălui ceresc. Căci dacă nu se leapădă de cel ce fuge de El, atunci nici pe mărturisitor nu-l mărturisește. Nu poate Evangelia, zice cu tot dreptul Ciprian, ca într'o parte să spună una și în alta—alta, că ori sunt valabile amândouă ori ambele pierd valoarea. Căci dacă cel rău—cel ce se leapădă de Hristos—nu e vinovat de crimă, nu primesc nici mărturisitorii răsplată pentru statornicia lor. Apoi credința ce învinge, se vede încoronată, deci și erezia sau lepădarea credinței trebuie pedepsită. De aceea mărturisitorii nu se pot pune în contradicere cu Evangelia, ei cari au ajuns martiri tocmai pe temeiul Evangheliei.

Pe Ciprian 'l doare mult reîntrarea repede și fără pregătire a celor căzuți în Biserică, fie că reîntrarea este făcută de mărturisitori. Dar ca să nu se dea prilej de a vorbi cineva de rău pe mărturisitori, Ciprian, după cele spuse până aci, îndată adaoge: Nimeni nu zice ceva contra demnității martirilor, nimeni nu lovește renumele și coroana lor. Toată stima și onoarea le rămâne. Spune însă ce trebuie să facă dacă vor s'aducă liniște în Biserică. Tăria credinței neatinsă rămâne neslăbită, și acela nu poate zice și face nimic contra lui Hristos, a cărui speranță și credință și putere și renume este cu totul în Hristos. Că s'a lucrat de episcopi contra poruncilor lui Dumnezeu, nu pot fi responsabili aceia cari au ținut poruncile.

Boroianu.

Călătoria mea la sfântul Munte Athos, în Palestina și Egipt.

Orașul Ierusalim și Istoria lui.

Iată o cetate cântată de marii poeți ai lumii și în deosebi de ai orientului, din vechimea cea mai adâncă și până astăzi! Iată orașul a cărui vechime se perde în noaptea timpurilor și asupra căruia învățații lumii își fac o fală când vorbesc despre el! Din timpuri bătrâne și până acum, aleargă neamurile să vadă cetatea minunată în care s'au făcut atâtea fapte mari. Nici un oraș de pe pământ, nu i se potrivește în bogăția faptelor istorice și a minunelor sfinte săvârșite într'ânsul. Păgânii și în deosebi creștinii, toți respectă această sfântă cetate și rămân tăcuți când intră pe porțile ei. Din cele 4 colțuri ale pământului, astăzi ca și în vechime, vine lumea să vadă unde a domnit David, Solomon și atâtea figuri mărețe ale lui Israil. Fie cine dorește să vadă pământul despre care grăiră profeții în cărțile lor, și să se închine cu o sfântă pietate în acele locuri pe unde a umblat Răscumpărătorul lumii cu ai lui sfinți apostoli.

Pentru marea însemnătate a Ierusalimului, voi arăta aci în scurt Istoria lui, împrejurările prin cari a trecut, cum și starea în care eu l'am văzut. El fiind unul din orașele cele mai vechi ale lumii, se cuvine a grăi istoricește cele ce sunt de folos pentru tot omul. Dacă despre

unele cetăți de mică însemnătate, se scrie și se vorbește cu prisosință, cu atât mai vârtos se cuvine aceasta față de orașul sfânt, de unde a isvorât lumina mântuirii.

1). *Salimul*. În cartea I-a a lui Moisi cap. 14 v. 18 cetim aceste cuvinte: «*Și Melchisedec regele Salimului (שָׁלִימ) aduse (lui Avraam) pâine și vin, și el (Melchisedec) era preot Dumnezeului celui prea înalt (כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיִין)*»; apoi în psalmul 76, v. 3 să arată că «*a fost în Salim cortul său*» (al lui Iehova) și «*în Sion locuința sa*». Apostolul Pavel în epistola către Evrei cap. 7 v. 1, zice că «*Melchisedec, regele Salimului, preotul lui Dumnezeu celui Prea Înalt, a întâmpinat pe Avraam... și l'a binecuvântat; căruia Avraam i-a dat zeciuială din toate*». Cum vedem, chiar pe timpul patriarhului Avraam, era în Palestina o cetate cu numele «*Salimul*» unde domnea Melchisedec preotul lui Dumnezeu, sau mai bine zis, unde domnea regele preot. Iosif Flaviu (Ant. I, 30, 2) crede că Salimul lui Melchisedec, ar fi Ierusalimul de mai târziu; iar alți scriitori se îndoiesc de adevărul afirmării lui Iosif. Cu toate acestea nu se poate șterge în nici o împrejurare vechimea adâncă a sfintei cetăți, ori cari ar fi părerile învățaților. Ea era de mult timp reședința Iebusiților, pe cari îi bătă regele David, și le răpi această cetate.

2). *Numirea de «Ierusalim»* o purtă acest oraș chiar și pe timpul lui Iosua, adică cu vr'o 600 de ani înainte de timpul lui David, căci iată ce cetim în cartea Iosua cap. 10 v. 1: «*Și dacă auzi Adoni-Țedec, regele Ierusalimului (יְרוּשָׁלַיִם), că Iosua a luat Aiul (הַעֵי) și l-a nimicit... tremură foarte*».

Cetatea aceasta era așezată tot pe locul unde este și astăzi, adică la întâlnirea munților Efraim și Iuda, pe un platou frumos plecat în câțva spre mează zi¹⁾. Această movilă muntoasă este încungiurată de 3 părți de văi a-

¹⁾ Ierusalimul acum ca și în vechime se află pe două piscuri muntoase *Moria* la nord și *Sionul* la sud, despărțite printr'o vale adâncă. Simon Macabeul a umplut această vale în cât de atunci se vede peste tot un platou întins.

dânci și anume: la răsărit de valea sau pârâul *Chidron* zisă și valea lui *Iosafat*, iar la mează zi și apus, de valea *Hinom*. Numai la nord vest stă în legătură cu munții Iuda.

Foarte frumos trebuie să fi fost acest platou în timpurile străvechi. Asupra lui domnea o nesfârșită liniște, de unde își a luat numirea de «localitate pașnică», căci cuvântul ebraic «*Ierusalimul*» este compus din ירוּ = popor, ori casă, localitate, și שָׁלוֹם = pace. Pentru forma strategică a platoului, din cauza văilor ce îl încungiuură, vechii locuitori să așăzară asupra lui, zidiră cetate cu întăriri și de aci eși Ierusalimul, cetatea cea strălucită din timpurile lui David și Solomon.

3). *Ierusalimul în culmea frumuseței*. David (an. 1040—1001 a. Chr.) stabilindu-se ca rege în cetatea *Hebron* și de aci pornind lupta în contra semințiilor vecine apoi în contra Iebuseilor așăzați în munții Iudeei, învinse pe toți dușmanii lui, cucerî cetatea Iebuseilor ce se numea «Ierusalimul» și își făcù aci capitala țării sale. El își dădù mare silință ca cetatea cucerită să fie neîntrecută prin întăriri și edificii.

Aci strămută David cortul mărturiei și puse într'ânsul chivotul legei, adus din cetatea *Chiriatiarim*, cu următoarea solemnitate: «*Și David dăntuea (מְבַרְכֵהוּ, בָּרַךְ = a jucà) din toate puterile lui înaintea lui Iehova (înaintea chivotului), și David erà încins cu efod de in subțire. Așa aduse David și toată casa lui Israil chivotul lui Iehova în strigări de bucurie și în sunetul trâmbițelor*»¹⁾. De aci înțelegem că David a adus chivotul în Ierusalim cu toată solemnitatea religioasă, iar el dăntuea cu pietate înaintea sfântului sicriu în cântece de instrumente ca acestea: citare, harpe, timpane, fluere și cimbale²⁾. «*Și când intră chivotul lui Iehova în cetatea lui David, Mical fiica lui Saul, se uită pe fereastră și văzù pe regele David săltând (מְבַרְכֵהוּ) și dăntuind (וּמְבַרְכֵהוּ) înaintea lui Iehova și ea îl desprețuì în inima ei*»³⁾... *Și*

¹⁾ II Samuel cap 6 v. 14—15.

²⁾ II Samuel cap. 6 v. 5.

³⁾ II Samuel cap. 6 v. 16.

zise David către Mical: dănțuii' am înaintea lui Iehova care m'a ales (rege) mai mult de cât pe părintele tău... și voiu dănțui înaintea lui Iehova» ¹⁾).

De aci înainte Ierusalimul fû numit «cetatea lui David» (עִיר דָּוִד), ²⁾ sau din cauza cortului mărturiei se chemă și «cetatea sfântă» (עִיר הַקֹּדֶשׁ); iar în inscripțiunile cuneate fû numit *Ursalima*; la Greci Ἱερουσαλήμ; la Romani *Hiero solima*; la Arabi *El Kodes*. În psalmi și în alte scrieri se cheamă de obicei «cetatea Sionului» (מִצְדֵּת צִיּוֹן), căci e zidită pe vârful muntos numit «Sionul» și în înțelesul mai întins al cuvântului se zice și numai «Sionul» înțelegându-se cetatea.

David, bărbatul luminei, al poeziei sfinte, al simțurilor religioase și viteazul timpului, făcû din Ierusalim, centrul culturii, al artelor frumoase, al muzicii și al liniștei pioase. Pentru aceea el dărâmă zidurile slabe ale Iebuseilor, cari împrejmeau orașul și făcû alte ziduri de piatră în locul lor, ³⁾ apoi își făcû un măreț palat în partea de sud-vest, unde se află acum arsenalul și postul polițienesc, lângă «poarta lui David» sau «a Sionului». Planurile de înfrumusețare și de întărire a cetăței, le continuă urmașul și fiul său Solomon (an. 1001—962 a. Ch.), cel mai strălucit rege al Ierusalimului. Acesta termină zidurile împrejmuitoare ale cetăței, făcû lui Iehova mărețul templu pe locul pregătît de tatăl său, și asemenea lui David, mai zidi și alte clădiri mărețe în capitala sa.

Alți scriitori zic că palatul lui David și Solomon, a fost așăzat în partea de răsărit a cetăței și anume cam pe unde se află acum măreața moschee a lui Omar. Aci se afla templul lui Solomon, cu care eră legat palatul imperial. Dar dacă a fost acest palat în partea de sud-vest, ori unde este acum moscheea lui Omar, se știe că în

¹⁾ II Samuel cap. 6 v. 21.

²⁾ II Samuel cap. 6 v. 16.

³⁾ Din aceste ziduri ale lui David au mai rămas în partea de răsărit a cetăței, în zidurile prefăcute mai târziu, vr'o câte-va rânduri de pietre. Aci vin Evreii din diferite părți ale lumii și plâng fericirea lor de odinioară. (Autorul).

timpul acestor doi regi, întreagă această localitate, dela poarta lui David și până la templu era împodobită cu edificii împărătești. Pe aci erau grădinele și lucrurile minunate ale Ierusalimului; iar jos în valea Hinom pe unde acum este podul drumului ce duce la gară, în zilele lui David și Solomon, eră o mare și adâncă scaldătoare de apă. Nici odată nu a avut Ierusalimul o împrejmuire mai tare, niște palate mai frumoase, grădini mai înverzite și lucruri mai minunate, ca în timpurile acestor doi stăpânitori. Și nici unul dintre domnitorii Sionului nu s'a potrivit în știință și înțelepciune cu David și Solomon. Numele acestora a fost lăudat de toate neamurile de atunci și până acum. Aci în Ierusalim cântau horurile religioase întocmite de David; aci se aduceau bogatele jertfe la marele templu al lui Solomon; aci se da dreptate celor asupriți. Pentru aceea Sionul din timpul lui David și Solomon, se cheamă în psalmi: «cetatea împăratului celui tare» ¹⁾, sau «buna cuvînță a frumuseții» ²⁾, ori locul unde «se cuvine cântare lui Dumnezeu» ³⁾. Orașul aveă pe atunci cam vr'o 120.000 locuitori.

În această cetate a compus David *psalmii* săi atît de frumoși și plini de duioșie; aci lăudă el pe Iehova în strune și organe, și tot în Sion își plîngea greșalele sale. Iar fiul său Solomon, în acest loc își întocmi faimoasele sale scrieri: *Proverbiile*, *Eclesiastul* și *Cântarea cântărilor*, pline de învățătură și frumusețe poetică. Pentru aceea scrierile lui David și ale fiului său, sunt admirate până astăzi de tot omul învățat și neînvățat. Ele sunt o comoară de știință, poezie și simțuri religioase.

4). *Căderea Ierusalimului*. După despărțirea regatului evreesc în două părți, întâmplată sub Roboam (an. 962—946 a. Chr.), Ierusalimul rămase capitală numai a regatului Iuda. Cu timpul crescând populația orașului, se întinse și în afară de zidurile cetăței și mai ales în partea nordică. Strălucirea de odinioară se întunecă și sărăcia

¹⁾ Ps. 47, 2.

²⁾ Ps. 49, 2.

³⁾ Ps. 64, 1.

apărû în goliciumea ei. Cu toate acestea regele Iudei *Hischia* (an. 724—697 înainte de Chr.) încungiuă și partea cea nouă a orașului cu ziduri tari din cauza năvălirilor asiriene; iar fiul său *Manase* (an. 694—640 a. Chr.) mai adăogi și el la aceste întărituri. Acum dar, Ierusalimul se compunea din 3 părți: din Ierusalimul propriu zis sau mijlocul cetăței, din cetatea lui David așăzată în partea răsăriteană și din partea întărită de *Hischia* și *Manase*.

Regatul lui Iuda rămase posesorul templului, păstrând neștirbit cultul în tradițiile vechi ebraice. Acest regat mai fû întru câțva norocos și prin faptul că regii lui descendenți din seminția lui David, avură mai multă grijă de conducerea țării de cât regii lui Israil. Inșă cu timpul și în regatul lui Iuda străbătură culte streine, pentru că în strămtorările cele grele poporul începû să peardă încrederea în Iehova, dela care așteptă învingerea și puterea. De aceea se siliră și în acest regat, marii prooroci *Isaia* (an. 758—709 a. Ch.), și *Jeremia* (an. 627—577 a. Chr.), ca să susțină prin autoritatea și stăruința lor religia veche în toată curățenia.

Sub regii de mai târziu se încuibă luxul, moliciunea și înclinarea spre obiceiuri și culte păgâne. Toate muștrările profetice erau zadarnice; poporul mergea cu pași repezi spre cădere în cât trebuia să se îplinească următoarea profeție a lui *Isaia* cu subjugarea lui Iuda de către Asirieni: «*Nu vă mai nevoiți a mă mângâia (zice Iehova), pentru desfrânarea poporului meu... a sosit ziua surpărei zidurilor... văile tale s'au umplut de care de războiu și călăreții s'au așăzat la poarta ta (Ierusalime)*». (*Isaia* 22, 4.) *Nabuhodonosor* (*Nebucadnezar*) regele Babilonului împresură un an și jumătate Ierusalimul, bătû o armată egipteană care venea să dea ajutor cetăței și apoi eroul din Babilon cucerî întregul Sion prin foamete. Prinse pe *Zedechia* ultimul rege din Iudea, îi scoase ochii și îl duse legat împreună cu cea mai mare parte a locuitorilor în robia Babilonului în anul 588 înainte de Hristos. După ce fû ars mărețul templu al lui *Solomon* și se dărâmară zidurile Ierusalimului, rămaseră în țară numai oamenii din poporul de jos ca să lucreze ogoarele. O parte din lo-

cuitori au plecat împreună cu proorocul Ieremia spre Egipt (Ieremia 42, 14).

Dar și Babilonul cucerindu-se de către Perși în anul 538, Evreii căzură în stăpânirea acestor noi învingători, mult mai omenoși și mai blânzi față de poporul din Iudea. Cîr regele Perșilor (an. 560—530 a. Chr.) ascultă rugăciunea Evreilor, le dădu voe să se înapoeze în țara lor, îi încarcă cu aur și argint, le dădu înapoi vasele templului răpite de Babiloneni și îi ajută să-și zidească un nou templu în Ierusalim. Cu toate acestea numai vr'o 50.000 de Evrei veniră în Palestina. Templul cel nou s'a săvârșit de *Zerubabel* abia pe timpul lui Darie I în anul 515 înainte de Hristos. Mai târziu aduse învățatul *Ezra* coloniști noi în țară, iar *Neemia* fiind guvernator în Iuda, să îngrijă ca să întărească zidurile surpate ale Ierusalimului.

Dela timpul principilor Macabei încoace (sec. II a. Chr.), se înfrumuseță Ierusalimul după gustul grecesc și roman, perzându 'și câte puțin coloritul clasicismului de odinioară; iar Irod Idumeul zis și «cel Mare» (an. 37 a. Chr.) rezidî cu multe podoabe și templul lui Zerubabel. Acest rege ridică în partea *nord-vestică* a Ierusalimului mărețul turn «Ipic», apoi marele său palat. În apropiere își avu mai târziu și Pilat locuința și pretoriul său, unde rosti sentința Domnului nostru Iisus Hristos. (Mat. 27, 26).

Când eram în Ierusalim, *am văzut pe stradele orașului din spre mează-noapte, inscripții latine cu litere mari pe ziduri, arătându-se locurile unde s'au întîmplat toatefaptele din timpul judecăței Mântuitorului, întocmai așa cum le cetim în sfintele evanghelii.*

Regele Irod Agripa I (an. 37—44 d. Chr.) mai făcû și el îmbunătățiri în Ierusalim și întări zidurile cu turnuri după chipul fortificațiilor vechi.

Pentru intrarea și eșirea din oraș în timpurile vechi, înainte de era creștină, erau aceste porți săpate în zidurile cetăței: poarta *olarilor*, a *gunoiului*, a *văei*, a *unghiului*, a *Ghenei*, a *judecăței*, a *mijlocului*, a *peștilor*, a *turnurilor*, a *lui Irod* și a *oilor*. Bine înțeles că aceste porți se înmulțeau ori se mai împutinau după trebuințele și nevoile locului.

5). *Dărâmarea cetăței.* În anul 70 după Hristos încer-

când Evreii să scuture jugul roman, cu toată rezistența celor din cetate, se luă Ierusalimul cu armele de către Tit, care *il distruse până în temelie*, împlinindu-se cu aceasta cuvintele Domnului, din Mateiu cap. 24 v. 2: «*vedeți toate acestea (Ierusalimul), amin zic vouă, nu se va lăsa piatră pe piatră, care să nu se strice*». Cronicarii ne spun că cruzimele poruncite de Tit, cu luarea Ierusalimului, au fost îngrozitoare. El a comandat soldaților romani ca pe Evreii fruntași să-i spânzure pe cruce, iar sub cruci să aprindă foc ca să-i mistuească.

După dărâmarea Ierusalimului, Tit adunând pe toți ostașii săi, i-a dăruit cu bogății mari răpite din cetate și a luat drumul spre Roma. Trecând prin orașele Palestinei, s'au făcut mari sărbători în onoarea cuceritorului, și s'au aruncat în gura fearelor sălbatece, după obiceiul de atunci, mulțime mare de Evrei sclavi. S'au adunat apoi cete de Evrei, și au fost siliți să se lupte între dânșii ca și cum ar fi fost inimici unii altora. Iar când a sosit Tit la porțile Romei, i s'a făcut o primire strălucită în chipul acesta: în fruntea cortegiului erau purtați zeii romani încărcăți cu odoare scumpe; după ei se duceau trofee de valoare luate din Ierusalim; urmau apoi fearele sălbatece îmbrăcate și ele în haine de sărbătoare, ca unele ce aveau să facă plăcere poporului, prin sfâșierea Evreilor în circurile și arenele din Roma. Veneau după aceea, Iudeii prizonieri, legați în lanțuri și istoviți de durere, slăbiciune și amărăciune; în urma lor își târă pașii săi bătrânul *Simon*, un fruntaș Iudeu ferecat în legături mai tari de cât ale fraților lui, ca unul ce se luptase cu multă îndrăsneală cu soldații lui Tit. După *Simon*, poporul roman ducea icoanele cele mari ale băătăliilor și biruințelor purtate de strămoșii lui în contra altor neamuri.

Nu lipseau în apropiere de icoane și odoarele cu toate bogățiile templului din Ierusalim d. e. mese și sfeșnice de aur, vestminte preoțești și arhieresti, etc. Indată urmă Tit stând cu trufie pe un cal alb; eroul eră îmbrăcat în haine lucrute cu aur și purtă pe capul său o cunună de finic împletită cu aur; după dansul venea tatăl său împăratul *Vespasian* și apoi *Domițian*, în aceeași strălucire ca și Tit. Sosind cortegiul la templul lui *Joe* din «forul roman» au

așăzat în lăuntru lui steagurile și trofeele din Ierusalim, și au sacrificat zeului pe bătrânul Simon. Intru amintirea acestei victorii s'au dat multe sărbători în capitala Cezarilor și s'a ridicat un arc de triumf în «forul roman» în onoarea lui Tit și Vespasian. In vara anului 1897, am văzut și eu în Roma arcul acesta monumental. El este făcut din marmură tare și împodobit cu inscripții și figuri priuitoare la acest războiu.

In anul 130 după Hristos împăratul Adrian ridică Ierusalimul din ruine, zidi cetate asupra lui și o numi «*Aelia Capitolina*», dar interzise Evreilor de a se mai așăza în orașul lor strămoșesc. *Constantin cel Mare* († 337), în sfânta lui pietate creștină, înlătură numirea «*Aelia Capitolina*» și îi dădă tot pe cea veche, ajutând în același timp la înfrumusețarea orașului. Sfânta Elena, maica lui, zidi o măreață biserică pe mormântul Domnului. Mai târziu, în secolul al VI-lea, împăratul *Iustinian* (527—565) zidi și el o biserică frumoasă pe locul unde fusese templul lui Solomon.

Acum stă pe locul unde eră acel templu, măreața moschee numită «*El Haram*» zisă și «*El Acsa*» zidită de califul arab *Omar I-iu* (Abù-Hafsa-Ibn-al-Khattab) în secolul al VII. ¹⁾ Istoria omenirei arată pe acest calif, văr al lui Mahomed întemeetorul Islamismului, ca pe un fanatic care a îmbrățișat credința lui Mahomed în anul 615. Omar făcându-se propoveditorul religiei sale, fă cancelarul lui Abu-Bekru I-iu, căruea îi urmă în anul 634 cu titlul de «*Emir*» (comandant) ²⁾ și de «*Calif*». El întinse cu o repeziciune uimitoare limitele imperiului arab, cucerind Si-

¹⁾ *Califi* se chemau principii domnitori, succesori ai lui Mahomed; ei țineau în sceptrul lor puterea temporală și puterea religioasă. Se deosebeau 3 mari califate: 1) cel de orient cu capitala Meca, apoi *Damasc* și în fine *Bagdad*; 2) cel de *Cordova* (în Spania, și 3) cel de *Egipt*. Califatul I-iu a ținut dela anul 632—1258; Califatul al II-lea dela anul 756—1031 și al III-lea dela anul 903—1171. Mai pe urmă se înființară alte state pe ruinele acestor califate.

²⁾ *Emiri* sunt toți demnitarii aleși, cari descind din neamul lui Mahomed; ei singuri au dreptul să poarte pe cap turban verde. Azi sunt mulți Emiri prin Siria, Arabia și Algeria, distingându-se între ei prin funcții și ranguri.

ria cu Palestina, Persia și Egiptul până la Tripoli, însă fu tăiat de un alt fanatic arab mai mare de cât el, în anul 644. Să zice că tot Omar distruse mai multe mii de biserică creștine, ridicând în locul lor moschee islamiste. Memoria acestui erou se păstrează cu mare cinste de Arabii religioși. Moscheea lui Omar (djami-el-Omar) cu moscheea din Meca și cea din Medina, sunt 3 monumente arabe vestite în lume prin frumusețea și curățenia stilului arhitectonic arab păstrat în zidirea lor.

Amărăciunea nu se termină în cetatea lui David, nici în secolul al VII, când fu cucerit de Arabi cu Omar în frunte, la anul 636; de aci înainte se pregătiră alte nenorociri aduse de Selgiucizi în anul 1086 și apoi de Cruciați în anul 1099 când înființară aci un regat zis «al Ierusalimului», sub domnia slăbănoagă a lui *Godefroy de Bouillon*.

Abia 88 de ani stătù Ierusalimul sub stăpânirea creștină a Cruciaților, cari nu au adus cetăței decât jafuri și nevoi. Ei nu au putut să facă nici o îmbunătățire, nici o apărare în contra dușmanilor vecini. Cruciații nu erau de cât niște cete desorganizate cari turburau Europa și Azia, hrănindu-se cu ceea ce prădau prin satele și orașele pe unde treceau. În urma lor, ca și în urma ori căror năvălitori, nu rămânea de cât cenușa și pământul uscat. Să înțelege de aci, ce fel de întărire puteau să aducă Ierusalimului acești săraci, cari se nimiceau mai întâi între dânșii. Pentru aceea în anul 1187, *Saladin* sultanul Egiptului, porni armata în contra cetăței lui David și o cuceri din mânele Cruciaților, cu mari vărsări de sânge. Acum se începură iarăși turburări în Ierusalim, iar Cruciații perdură orice urmă de stăpânire în Palestina și chiar în toată Siria. Incercările pe cari le făcură creștinii mai târziu de a recuceri Ierusalimul din mânele necredincioșilor, au rămas zadarnice.

Suindu-se pe scaunul sultanilor din Constantinople *Selim I* zis «cel crud», a împărățit dela anul 1512—1520, după ce a detronat pe tatăl său Baiazid al II-lea și a poruncit stingerea fraților săi. Plin de cruzime, mândrie și îndrăsneală, Selim, purtă războiul cu Persia, persecută pe Arabii «sunniți» (fanatici în credința lui Mahomed), supuse

Siria, Egiptul și în anul 1517 cucerî Ierusalimul; iar de atunci și până astăzi cetatea lui David se află în stăpânirea Turcilor. Selim își luă între alte titluri și pe acelea de «Imam» (preot) și de «Calif», pe cari le purtară și sultanii următori. În virtutea acestor titluri moștenite, sultanii din Constantinopole țin până astăzi în mânele lor, puterea administrativă religioasă și marea putere politică a imperiului; iar litera și spiritul Coranului se păstrează neschimbat de *Şeik-ul* (patriarhul) islamismului din Constantinopole.

6). *Ierusalimul de astăzi* nu se aseamănă nici în parte cu mărirea pe care o aveă în zilele lui David și Solomon. Abiă are 25.000 locuitori, națiuni ca acestea: Arabi, Greci, Turci, Perși, Curzi, Felahi, Italieni, Francezi, Germani, Englezi, ș. a. Orașul este încungiurat cu ziduri înalte și groase de piatră, făcute în anul 1534 din porunca sultanului turcesc Soleiman, pe ruinele zidurilor vechi. La distanțe aproape egale, zidurile au asupra lor și turnuri înalte pentru vegherea soldaților în timpuri de războaie. De aceea Ierusalimul se zice și azi «cetate» sau «sfânta cetate», căci este centrul cultelor creștine; iar orașul este împrejmuit cu ziduri, deși sunt și în afară de cetate mai multe mii de locuitori, cari țin tot de Ierusalim.

Ierusalimul are acum 7 porți în zidurile cari îl încungiură: poarta *Sionului* (arăbește: Bab-el Nabi Daud) sau poarta lui *David*; poarta *Damascului* (Bab-el-Amud); poarta lui *Irod* (Bab-el-Zaheri) este închisă; poarta *gunoiului* (Bab-el-Mogareb) care duce în vale la fântâna Siloamului; poarta *de aur* este închisă cu zid; poarta *Ghetsimani* sau poarta *sfântului Ștefan*, care duce în vale la locul unde a fost ucis cu pietre arhidiaconul Ștefan și la peștera unde a fost înmormântat corpul sfintei Fecioare Maria; iar poarta *Betleemului* este închisă, căci poporul după o veche profeție crede că prin această poartă vor intra creștinii cuceritori.

Stradele cetății sunt strâmte, pardosite cu pietre și învârtite în multe locuri pe sub case; de aceea ele se par a fi niște ganguri lungi și întunecoase. Casele sunt ca și în celelalte cetăți ale Palestinei, strâmte, grămădite unele asupra altora, cu ferestre mici și cu porți înalte de vr'un metru și jumătate, dar totdeauna zăvorite cu cheea. Gră-

dini în cetate nu am văzut decât una singură, la poarta gunoiului, încărcată cu smochini berberieni ale căror fructe sunt ghimpoase. Un arab păzește grădina cu armele gata de a le întinde în contra căruia se va atinge de aceste roade cu multe semințe și cu un gust neplăcut. Pământul în cetate este foarte scump și pentru aceea nu se gândește nimine să-și facă curte mare la casa sa, sau vr'o grădină.

Patriarhia grecească din Ierusalim, începuse în anul 1904 să dărâme niște case ale sale începând dela biserica sfântului Mormânt spre mează zi, pentru a face o stradă dreaptă plantată cu arbori pe delături. Toți admirau frumusețea stradei, lungă pe atunci de vr'o 300 de metri, pentru alinierea ei dreaptă și lumina ce aducea în cetate. De altfel pretutindenea am văzut curățenie mare în Ierusalim; iar în partea porței gunoiului, unde plâng Evreii la zidurile lui David, eră neorânduială și casele într'o mizerie înspăimântătoare. În acel loc stă zugrăvită indolența omenească, în ființa Evreilor săraci, mulți la număr, gălăgioși, flămânzi și trențuroși. Când mergeam pe acele strade, îmi eră frică să nu fiu atacat de acele cete, cari mai păstrau prea puțin din fizionomia omenească.

Partea cetăței din sud-vest, dela poarta lui David, e curată, împodobită cu magazine bogate, cu hotelurile mari și frumoase ca d. e. New-Hotel, Versavia-Hotel, ș. a. Asemenea și partea din nord-vest, dela poarta Damascului, încă e frumoasă și impestriată cu prăvălii pline de lucruri religioase d. e. iconițe, flori presate, cărți religioase, și felurite obiecte lucrate cu meșteșug din lemn de maslin. Poarta Damascului e legată cu poarta Getsimani din nord est, prin o stradă largă dreaptă și bine pardosită. Pe aci se poate umbla și cu trăsura; iar prin alte strade, căruțe sau trăsuri cu cai nu am văzut. Cetatea Ierusalimului e mică, strâmtă, și fiecine merge dintr'un loc într'altul pe picioare, nu e nevoie de trăsură în oraș, decât atunci când cineva pleacă de aci în vr'o călătorie depărtată. Lumea indigenă și streină se mai servește în excursiuni și de măgari puternici și mari la trup, sau se fac călătorii și pe jos.

Hrana ca d. e. pâinea, carnea, peștele, fructele, maslinele și tot felul de articole pentru mâncare, să vând mai ales pe strada ce pleacă dela poarta lui David în jos spre

răsărit. Aceste articole nu sunt scumpe, mai eftine chiar decât la noi în țară. Eu am cumpărat din toate acestea cu prețuri mici; dar am văzut brutării cu pâine bună și în centrul orașului.

În sfânta cetate, jocuri, cântece, strigări tari, bețivi, destrăbălări, umblarea pe strade fără rost și rânduială, nu se întâmplă niciodată. Seara la ora 8—9, odată cu întunecul nopței, fie cine se duce la somnul său; iar porțile cetății se închid și se păzesc de soldați turci, ca nimine să nu mai easă ori să intre în cetate, decât la nevoie mare și binecuvântată. Rânduiala aceasta se ține și ziua; paza turcească este foarte energică și vigilentă în cetate. Orice om care vine sau pleacă din cetate, este trecut în registrele autorităților orașenești, și i se știe rostul și locuința lui în Ierusalim. Așa este pretutindena în orient; teșchereaua (pasportul) trebuie păstrată tot cu aceeași îngrijire ca și punga cu bani; în fiecare moment e cerută de autorități și vizată de cei în drept.

Birturi nu am găsit în tot orașul decât unul singur, mic și sărăcăcios, la un grec de lângă poarta lui David. Când am întrebat de această lipsă, mi s'a răspuns că toți închinătorii streini, cari vin în cetate, ospătează în hotelurile unde se odihnesc, sau în casele de caritate unde vin cei săraci. Hotelierii nu dau camere fără hrană decât cu greutate mare.

Simțul religiosității domnește în toată cetatea; toți închinătorii sunt pătrunși de însemnătatea și obiceiul locului. Oameni răsădit, sgomotos, luxuri, mode, femei umblând în zadar pe drumuri, nu se întâlnesc în sfânta cetate. Sunetul armonios al clopotelor dela biserici, procesiunile religioase, horurile bisericesti, ordinea și buna cuviință domnesc în Ierusalim. Biserici creștine, moschee turcești, școale, aziluri, sunt foarte multe în cetate și în afară de ziduri; de alt-fel pretutindena în Palestina se văd locașuri sfinte în mare număr.

În vorbirea ce am avut cu Evrei din lume, am constatat că mai toți arată dorința să vază Ierusalimul, leagănul lor strămoșesc; mai toți spun că ar fi fericiți să-și aibă mormântul lângă oasele strămoșilor lor, și să se odihnească în somnul de veci la Hebron, Ierihon ori la Ierusalim. Toți

Evreii laudă frumusețile Palestinei, pe care ei o cred și astăzi încărcată cu toate roadele pământului, plină de vii și păduri de maslini, bogată în livezi de pomi și câmpii pline de grâu și alte bunătăți. În entuziasmul lor, văd Palestina îmbelșugată în izvoare de apă, în animale domestice și în tot ceea ce procură îndestularea omului. Orice încercare din partea cuiva de a proba sărăcia Palestinei de astăzi și decadența ei din înflorirea de odinioară, nu e bine privită de neamul lui Israil. Cu toate acestea, Evreii nu prea aleargă să-și împlinească dorul pe care îl arată prin graiu, de a trăi adică și a adormi în țărâna părinților lor.

Dr. Badea Cireșeanu.

CÂTE-VA CUVINTE ASUPRA CATECUMENATULUI.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română. Anul XXXI No. 1)

De data aceasta ne vom ocupa de suprapunerea mâinilor și de rugăciunile ce se făceau pentru catecumeni. Adesea ori Origen compară Biserica cu un munte, după exemplul Vechiului Testament. Pe muntele Domnului nu se urcă numai cei perfecți, dar și credincioșii și catecumenii. În altă parte el numește pe cei perfecți apostoli, pe cei credincioși îi numește acea mulțime despre care nu se poate zice că a fost bolnavă, iar pe catecumeni, orbi, surzi, paralitici, cari sunt conduși pe muntele Domnului de cealaltă mulțime. Ei au însă intrare în adunările Bisericii ca și apostolii și cealaltă mulțime.

În evanghelistul Mateiu (19, 13) se arată că au fost aduși copiii la Domnul, ca să-i binecuvinteze, și să pue mâinile peste dânșii, deci suprapunerea mâinilor asupra catecumenilor, zice Origen, este ca un simbol a celor spuse de Mateiu. Ambele acte: suprapunerea mâinilor și rugăciunea au, relativ, același efect asupra catecumenilor, pe care îl au sacramentele asupra credincioșilor, adică le aduc folos și îi sprijină. Catecumenii nu pot să audă și nici să se folosească de ceea ce aud și se folosesc credincioșii; lor

însă le e destul suprapunerea mâinilor și rugăciunea, căci prin aceasta ei dobândesc, ca și credincioșii, tot ceace pot să priceapă cu mintea și să supoarte. Chiar atunci când episcopul pune numai mâinele asupra capului lor, se coboară peste dânșii dela Domnul o putere așa de mare, că toate puterile dușmane sunt învinse. Și Origen, vorbind de suprapunerea mâinilor, închee spunând, că acest act nu e ceva, care să nu reprezinte nimic, și de puțină însemnătate, ci e foarte folositor și mântuitor pentru acel ce'l primește.

Suprapunerea mâinilor și rugăciunile pentru catecumeni se repetau destul de des, și ori de câte ori se efectuă sf. Liturgie. Atât în timpul rugăciunii cât și în vremea postului, credincioșii se uneau cu catecumenii și se rugau și posteau împreună. Iustin Martirul arată că serviciul divin eră împărțit în două părți, și la prima parte, adică la serviciul omiletic, luau parte și catecumenii. El nu povestește nimic de înlăturarea lor dela partea a doua, dar aceasta nu e o probă, căci Iustin nu și-a propus ca să facă o descriere amănunțită a serviciului divin. Nici chiar Origen nu vorbește de înlăturarea catecumenilor dela partea a doua a serviciului divin, deși în acel timp nu mai putea fi o îndoală. Rugăciunile comune, care se făceau pentru catecumeni nu puteau să aibă loc în alt timp, decât între partea omiletică și cea euharistică a serviciului divin. Nici despre aceasta nu vorbește nimic Iustin în descrierea liturgii. De sigur însă că Biserica aveă aceeași dispoziție a serviciului divin, atât în timpul lui Iustin cât și în timpul lui Origen.

În canonul al 19, al sinodului din Laodicea, se spune că după omilia episcopului mai întâi se ziceă aparte rugăciunea pentru catecumeni, apoi după ce catacumenii plecau, avea loc rugăciunea pentru penitenți, și după ce și aceștia primeau binecuvântarea și se depărtau, aveă loc trei ru-

găciuni pentru credincioși: una în tăcere, a doua și a treia cu glas tare. Din liturgia aflată în Constituțiile apostolice se vede, că imediat după ce episcopul termină omilia sa, diaconul se urcă pe amvon, și ținând mâinele în sus, strigă cu voce tare: nici un necredincios, nici un auditor. Aceștia se depărtau numai decăt, și după ce se restabilea liniște, diaconul se îndreptă spre credincioși, îndemnându-i să se roage pentru catecumeni. Urmă apoi rugăciunea, și, după ce se termină, episcopul da catecumenilor binecuvântarea împreună cu suprapunerea mâinilor. În timpurile din urmă se pronunță mai întâiu o rugăciune pentru catecumeni, și după retragerea lor o altă rugăciune pentru competenți, sau pentru cei ce urmă să fie botezați. Nu tot așa se crede că se procedă în timpurile cele vechi ale Bisericii, atunci rugăciunea se pronunță numai pentru competenți. Expunerea pe care o face Iustin dovedește aceasta, și tot așa se poate deduce și din cele scrise de Origen. Se pare că această rugăciune a catecumenilor nu făcea parte directă din rugăciunile liturgiei, ci eră ceva introdus în mod extraordinar, și că se spuneă numai atunci când erau catecumenii de față.

Sf. Ioan Chrisostom, în omilia II, arată că rugăciunea o spuneă clerul, iar poporul se rugă în tăcere. Din Constituțiunile apostolice s'ar părea că această rugăciune ar fi fost pronunțată împreună de toți credincioșiii ce erau de față. «Amin» la sfârșitul rugăciunei se zicea de toți, atât de catecumeni cât și de credincioși. Tot sf. Ioan Chrisostom ne spune, că în timpul cât ținea rugăciunea, catecumenii stau în genuchi, iar în timpul cât episcopul le dă binecuvântarea, stau cu capul plecat. Prin această binecuvântare li se dă asigurarea că rugăciunea lor, sau mai bine zis a credincioșilor, eră ascultată. Și tot în omilia II, sf. Ioan Chrisostom, zice, că față de Dumnezeu catecumenii nu au dreptul de a vorbi, ci au trebuință de alții,

care să-i arate nevoile lor, și anume de acei cari participă la sacramente, căci ei, catecumenii, încă stau afară de sălile regale de audiență, departe de barierile sfinte. După cum vedem sf. I. Chrisostom ne dă toate lămuririle necesare cu privire la catecumenat și la practica ce se întrebuintă în Biserica de răsărit.

Urmele catecumenatului se văd și până astăzi în cele trei liturgii ale noastre. Așa în liturgia sf. Ioan Chrisostom, după ce diaconul spune Evanghelia, și în timpul ecteniilor ce urmează, vine un moment în care diaconul sau preotul, în lipsa celui dintăiu, zice următoarea ectenie: «Rugați-vă cei chemați Domnului. Cei credincioși pentru cei chemați să ne rugăm, ca Domnul să-i mântuească pe dânșii. Să-i învețe pe dânșii cuvântul adevărului. Să le descopere lor Evanghelia dreptății. Să-i unească pre dânșii cu sfânta lui catolicească și apostolească Biserică. Mântuește, miluește, apără și-i păzește pre dânșii Dumnezeu cu darul tău. Cei chemați capetele voastre Domnului să le plecați». Și apoi urmează rugăciunea: «Doamne, Dumnezeu nostru, cea ce întru cele înalte locuești și spre cele zmerite privești, carele ai trimes mântuire neamului omenesc pre Unul născut Fiiul tău și Dumnezeu, pre Domnul nostru Iisus Hristos, caută spre robii tăi aceștia *chemati*, cari și-au plecat către tine grumazii lor, și-i învrednicește pe dânșii în timpul cuvenit de baia nașterii cei de a doua, spre ertarea păcatelor, și de vestmântul nesticăciunei; unește-i pre dânșii cu sfânta Ta catolicească și apostolească Biserică, și-i numără cu turma Ta cea aleasă». Și sfârșește cu cuvintele: «Ca și *aceștia* împreună cu noi să mărească prea cinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiiului și al Sf. Duh, acum și pururea și în vecii vecilor». Și apoi diaconul continuă: «Câți sunteți *chemati* eșiți, cei *chemati* eșiți, câți sunteți *chemati* eșiți, ca niminea din cei *chemati*. Câți suntem cre-

dincioși iară și iară cu pace Domnului să ne rugăm». Acesta eră momentul când catecumenii părăseau Biserica, și apoi se continua mai departe serviciul divin, fiind față numai credincioșii. Aceleași cuvinte se văd și în liturgia Sf. Vasile cel Mare. Rugăciunea diferă întru câtva. Conținutul ei e următorul: «Doamne, Dumnezeu nostru, carele în ceruri locuști și cauți spre toate lucrurile tale, caută spre servii tăi *cei chemați*, cari și-au plecat înaintea ta grumazii lor, și le dă lor jugul cel ușor; fă-i pre dâșii membre cinstite sfintei tale Biserici, și-i învrednicește pre dâșii băei nașterei cei de a doua, ertărei păcatelor și vestmântului nesticăciunei, spre cunoștința ta, adevăratul Dumnezeu nostru».

Tot așa în liturgia celor mai înainte sfințite, sau a sf. Grigorie Dialogu, rugăciunea e aceasta: «Dumnezeule, Dumnezeu nostru, Creatorule și Făcătorule a toate, Cela ce voești ca toți să se mântuească, și la cunoștința adevărului să vie, caută spre servii tăi *cei chemați*, și-i izbăvește pre dâșii de rătăcirea cea veche, și de amăgirile protivnicului; cheamă-i pre dâșii la viața cea veșnică; luminează sufletele și trupurile lor; numără-i pre dâșii cu turma ta cea cuvântătoare, care cheamă în ajutor numele tău cel sfânt». Acestea sunt rugăciunile, care s'au citit și se citesc încă în Biserica noastră ortodoxă ori de câte ori se celebrează sfânta liturgie.

În Biserica de apus se văd urme că se proceda tot în acelaș mod. Rugăciunea pentru catecumeni se aseamănă cu cea orientală atât ca conținut cât și ca dispoziție. Din epistolele fericitului Augustin se vede că și în occident ca și în orient rugăciunea pentru catecumeni nu se spunea de aceștia, ci de credincioși. Tot dela Augustin vedem că îndemnul credincioșilor de a se rugă pentru catecumeni, în occident îl dă preotul nu diaconul, și nu de pe anvon, ci dela altar.

Toate rugăciunile credincioșilor de dimineață și de seară se închieau cu câte o rugăciune pentru catecumeni. Cu toate acestea credincioșilor nu le era permis să spue rugăciunile celelalte în fața catecumenilor, nici chiar în casă, în cercul familiei. După cum se vede din canonul 20 al sinodului din Orange, ținut la 441, catecumenilor, nici la rugăciunile ce se făceau în casele credincioșilor, ca și în Biserică, nu era permis să li se dea binecuvântarea odată cu credincioșii, ci ei trebuiau să se separe de aceștia, și aparte să primească binecuvântarea. Sf. Ioan Chrisostom zice că ei sunt încă streini pentru Hristos, și de aceea nu au dreptul ca în casa sa să ridice glasul împreună cu frații lor, și nu pot să primească aceeași binecuvântare dela el.

Catecumenii, în timpul cât țină serviciul divin, la care lor le era permis să ia parte, stau în partea dinapoi a Bisericii aproape de uși, în nartex, și nicidecum amestecați cu ceilalți credincioși. La spatele lor, dinafară de uși, stau penitenții.

Deși catecumenii se bucurau de considerație în fața credincioșilor, totuși ei erau socotiți ca streini în societatea lor, însă aceștia erau datori a-i sprijini și a le da ajutor. Permișiunea de ase însemnă cu semnul crucii, zice Augustin, îi făcea să fie considerați ca servitori ai familiei lui Hristos; de ei depindea însă, ca prin silința lor, să ajungă fii adoptivi. Origen și alți părinți ai Bisericii, socotesc pe catecumeni ca făcând parte din ultima treaptă a ordinei bisericesti. Afară de aceasta, lor li se da acelaș nume de creștini, ca și tuturor celorlalți credincioși. Toate acestea probează, că ei erau cât se poate de apropiați de membrii Bisericii, căci în curând aveau să aibă aceleași drepturi cu toți împreună.

Pentru a fi primit în catecumenat nu se cerea o anumită vârstă. Puteau să vie și bătrâni, și oameni în floarea vârstei, și copii chiar, aduși de părinții lor creștini. Aceștia

din urmă erau primiți atunci când se întâmplă să nu fi fost botezați până la vârsta când începeau să priceapă lucrurile. Dar, din scrierile fericitului Augustin, se vede că uneori se aflau printre catecumeni și copii în vârstă de șapte ani, și chiar mai mici. Biserica era datoare să dea catecumenilor toată instrucțiunea necesară, și să-i facă apți, prin pregătire morală, de a primi botezul, însă niciodată la împlinirea timpului de pregătire nu-i silea să se boteze fără voea lor. Dacă însă trecea acest termen și ei nu se botezau, și se întâmplă ca pe vreunul să-l surprindă moartea fără botez, acesta era socotit ca un sinucigaș, și nu era permis să se facă pentru el vre-o rugăciune, sau să se amintească de dânsul în slujbele bisericești. Nici nu se putea o admonițiune mai puternică pentru acei ce tot prelungeau primirea botezului. În rugăciunea pentru catecumeni a sf. Ioan Chrisostom, cum și în celelalte rugăciuni, ce le-am arătat mai sus, nu se pomenește nimic de acei, cari au murit fără botez.

M. P.

PĂRINTELE S. FL. MARIAN.

Luăm notă cu durere în această revistă despre încetarea din viață a păr. S. Fl. Marian, profesor de religie la gimnaziul superior din Suceava în Bucovina, și membru activ al Academiei Române. Intreaga sa viață a fost o muncă pentru studierea sufletului întregului popor român și de aceea moartea lui lasă un mare gol între cercetătorii de acest fel. Pentru meritele lui, Academia Română l'a ales membru activ al ei în anul 1881. Discursul său de recepție a fost despre *Cromatică Poporului Român*, la care i-a răspuns Dl. B. P. Hașdeu. Dl. Hașdeu 'i spune: «Chemându-te aci, fiu al Bucovinei, Academia Română deschide sânul său unui preot luminat și totdeauna gata a primi lumină într'un secol când știința și școala nu se mai pitulează tremurânde sub aripa bisericii, ci biserica crește la razele școalei, religiunea oțelindu-se sub auspiciile științei. Ceva mai mult. Aducându-te aci, Academia Română umple un gol ce se simția în rândurile noastre. Avem istorici, naturaliști, filologi, legiști, matematici, economiști, poeți, publiciști; un buchet modest din câte s'au putut culege în tânăra grădină a neamului românesc; dar un etnograf, etnograf în adevăratul sens al cuvântului, care să fi răsbit în toate unghiulețile, fie cât de ascunse, din traiul, din

cugetul, din simțul poporului român, ne lipsiă până acum. Acest etnograf, dă-mi voie a ți-o spune, june și distinse coleg, singurul etnograf român deocamdată ești tu.....

Dl. Hașdeu, după ce arată cât a publicat Marian pe terenul etnografiei române, termină astfel: «Ca să te rezum în două cuvinte, poporul român, mândrul țăran și duioasa țărăncă, *grație tie* vor ajunge a ne fi cunoscuți pe deplin în toate ale lor și merită de a fi cunoscuți, merită nu numai pentru că poartă în vinele lor sângele legionarilor Romani și a matroanelor Romei, ci pentru că acel sânge n'a degenerat după două mii de ani, astfel că ieri acel țăran a uimit Europa întregă printr'o antică vitejie luptându-se alături cu Regele nostru.....» ¹⁾).

Și e adevărat, după cum spune Dl. Hașdeu. că răposatul Marian e unul din cei mai de seamă cercetători etnografi ai Poporului Român. Iată o listă de studiile lui pe acest teren.

În editura Academiei Române au apărut următoarele:

- 1) Nașterea la Români, studiu etnografic, București 1892.
- 2) Nunta la Români, studiu istorico-etnografic comparativ, București 1890.
- 3) Înormântarea la Români, studiu etnografic, București 1892.
- 4) Vrăji, farmece și desfaceri, București 1893.
- 5) Serbătorile la Români, studiu etnografic:
 - Vol. I: Cârniligile, București 1898.
 - Vol. II: Păresimile, București 1899.
 - Vol. III: Cincizecimea, București 1901.
- 6) Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor, studiu folcloristic, București 1903.
- 7) Legendele Maicei Domnului, studiu folcloristic, București 1904.

¹⁾ Vezi Analele Academiei Române seria II, tom. IV, pag. 162—163.

În analele Academiei a mai publicat următoarele lucrări:

- 1) Cromatica Poporului Român.
- 2) Descântecile adunate de G. Săulescu.
- 3) Câteva inscripțiuni și documente din Bucovina.
- 4) Biserica din Părhăuți în Bucovina.
- 5) Vrăji, farmece și desfaceri.
- 6) Portretul lui Miron Costin, mare logofăt și cronicar al Moldovei.

Înainte de a fi membru al Academiei și după aceea, Marian a mai publicat încă următoarele scrieri:

- 1) Poezii populare din Bucovina, balade române, Botoșani 1869.
- 2) Poezii populare române vol. I (balade), Cernăuți 1873 și vol. II (doine și hore), Cernăuți 1875.
- 3) Tradițiuni populare române, broșura 1, Sibiu 1878.
- 4) Ornitologia poporană română 2 vol., Cernăuți 1883.
- 5) Descântecile populare române, Suceava 1886.
- 6) Satire populare române, Suceava 1893.
- 7) Sfântul Ioan cel Nou din Suceava, schiță istorică, București 1875.
- 8) Tradiții populare române din Bucovina 1895.
- 9) Răsplata. Povești din Bucovina, Suceava 1897.
- 10) Poezii populare despre Avram Iancu, Suceava 1900.
- 11) Condica mănăstirii Voroneț, scrisă de Vartolomei Măzăreanu, Suceava 1900.
- 12) Inscripții de pe manuscrise și cărți vechi din Bucovina, Suceava 1900.
- 13) Condica mănăstirii Solca, Suceava 1902 (scrisă de Vartolomei Măzăreanu).
- 14) Domnia lui Ștefan cel Mare și Ștefan Tomșa scrise de Vartolomei Măzăreanu, Suceava 1904.

Din această enumerare de lucrări, ori și cine se poate convinge, că Părintele Marian a fost bărbat de elită al neamului nostru și un preot, care a făcut cinste clerului

Bisericii noastre ortodoxe. În deosebi, el a iubit literatura noastră populară și s'a inspirat din ea pentru toate lucrările sale. Numele lui va rămâne în ămintirea Românilor, pentru că și-a făcut cu prisosință datoria.

Iată și câteva date biografice.

S. Fl. Marian s'a născut în 1 Septembrie 1847 în Ilișești din Bucovina dintr'o familie originară din Ardeal. A studiat în Suceava, Năsăud, Beiuș și Cernăuți și s'a preoțit în 1876. A fost preot paroh în Poiana Stampei, în Căndreni, în Voloca pe Sirete și în Sirete până la 1877, când a fost decretat și catihet la fosta școală reală. În 1883 a fost numit profesor de religie la gimnaziul superior din Suceava și din 1887 și membru în consiliul școlar distric-tual. A fost decorat de M. S. Regele Carol cu Bene Merenti cl. I. A fost membru onorar al mai multor societăți științifice. A fost unul dintre urzitorii societății «Școala Română» (1883), al ziarului «Revista Politică» (1886—1891) și al clubului român din Suceava ¹⁾.

G...

¹⁾ Vezi Enciclopedia Română de Dr. C. Diaconovichi vol. II.

EVANGELIA

SÉŪ

VIAȚA ȘI INVĚȚĂTURA DOMNULUI NOSTRU

IISUS CHRISTOSŪ

DUPRE CEI PATRU EVANGELIȘCI; PUSĂ ÎN ȘIRŪ CHRONOLOGICŪ ȘI PARAPHRAZĂ.

DE

MELCHISEDEC EPISCOPUL DE ROMANŪ.

(Urmare. Vezi «Biserica Ortodoxă Română», anul al XXXI lea, No. 1).

2). Din Capernaum Iisus s'a dusŭ la Nain, cu Apostoliŭ și cu mulțimea de glóte. Când se apropia de porțile cetăței, a întimpinatŭ cortegiulŭ ce ducea unŭ mortŭ la cimetirŭ, afară de cetate. Mortulŭ era uniculŭ fiulŭ alŭ mamei séle vėduve, carea plāngea cu mare durere. Luŭ Iisus 'i a fostŭ milă de ea și 'ia ȕisŭ să nu plāngă. Apoi apropiindu-se de patulŭ pe care era mortulŭ, s'aŭ opritŭ cei ce'lŭ duceau. La cuvântulŭ luŭ Iisus: tēnerule, scoală! mortulŭ a înviatŭ, a șeȕutŭ, a început a vorbi și s'a întorsŭ acasă cu mama sea. Miracolulŭ acesta a spāimāntatŭ pre toȕi, și mǎriaŭ pre Dumnezeŭ pentru mila ce a arėtatŭ asupra poporului seŭ, trimiȕindu'ŭ unŭ prophetŭ așā de mare! Fama despre acestŭ evenemētŭ s'a rāspānditŭ în tótă țera și în prejmetele ei.

3). Învățeceii lui Ioan Botezătoriiu au înșciințat de tôte faptele cele marî ale lui Iisus pre Dascalulü lor, care se afla în închisóre. Ei, deși admiraü faptele lui Iisus Christos, totuși precum se vede, se scandalisaü de înjosita lui stare și nu se determinaü a'lu credé de Messia; pe de altă parte nu se puteau dispărți de dascalulü lor. Ioan, spre ale da ocasiune să se convingă despre Iisus Christosü mai de a-própe, trimite pre doi din ei, ca să vorbécă ênșii cu dênsul și să'lu întrebe, ca cum din partea sea, despre aceea ce ei nu se dumeriaü, adică: de este elü Messia, seü să se aștepte încă venirea unui altulü? Ducêndu-se decî ei la Iisus și propunêndu'î acea întrebare ca din partea lui Ioan, elü atunci vindecă pre mai mulți pătimași de diferite neputinți, apoi adresându-se cătră trimiși le ñice: «Întorcêndu-vê spuneți lui Ioan cele ce ați văzut și auđit, că adică prin puterea mea orbii capătă videre, șchiopiî âmblă, leproșiî se curêță, surđii audü, morțiî înviă, învățetura mea se respândeșce și se primeșce ca dumnezeescă de toți cei cu inima curată. Ferice de acela care disbrăcêndu-se de prejudețele Phariseilor despre împêrăția Messiei, nu se va scandaliză de starea mea cea înjosită!»! Trimișiî lui Ioan s'au întorsü la elü cu acestü respunsü.

4). Érá după ducerea lor, Iisus adresându-se cătră glótele ce erau de față la convorbirea cu aceia, a ñisü: «să nu socotiți că Ioan, acela, pre care l'ați vêđutü viețuind în pustiă, și ați auđitü învățetura lui despre pocăință, și mărturiile ce a datü despre missia mea; să nu socotiți că elü ar fi unü omü, nestatornicü, și acum s'ar fi îndoindü despre mine, pre care atunci m'a recunoscutü de Messia. Să nu socotiți de asemenea că acea mărturiă a lui despre mine ar fi fost numai o curtenire măgulitóre și nu o convințią a lui; căci măguliile se petrecü între curtesaniî din curțile Domnitorilor, érá nu la unü omü ca Ioan, care ș'a disbrăcatü de tôte privirile lumeșci. Elü este cu ade-

vărată aceea ce și ênșivă l'ați crezut: prophet; și încă mai mult de cât toți prophetii. Elă este acelă trimis ală lui Dumneđeă, de care a prespusă prophetulă Malachia: «Ângerul lui Dumneđeă ce avea să se arate mai înainte de venirea Mesieă, pentru a pregăti pre ómini spre întimpinarea lui (III. 1). Să știți ânse că de și Ioan este mai mare de cât toți prophetii ce aă fost înainte de dânsulă, totuși este mai mică de cât celă mai de pe urmă din învêțeăii lui Messia, pentru că acestia se îndulcescă în realitate de bunurile ce acela numai le doria. Să știți și aceea, că dela arêtareă lui Ioan Botezetoriulă s'a începută împărăția Mesieă, sêu a lui Dumneđeă. Elă este hotarulă dispărțitoriă între timpurile legeă lui Moisi și ale prophețiilor, și între acele ale Mesieă. Împărăția decă a lui Dumnezeă s'a începută între voi, și ea se luptă a învinge pedicele ce i se opună de cătră inimică adevărului și apărătóriă prejudețelor. Decă acei ce se luptă împreună cu dânsa spre triumpharea adevărului și disrădăcinarea prejudețelor pharisaice, aă intrată deja în acea împărăția a lui Dumneđeă.

Luați ânse aminte, că cu tóte că Ioan a fost trimisă dumneđeescă așa de mare, totuși numai poporulă de jos și vameșii ceă disprețuiți aă primită învêțetura lui și aă gloriocată bunătatea lui Dumneđeă; érá phariseă și căpiteniile aă disprețuită acéstă bunătate a lui Dumneđeă și nu aă voită a primi învêțetura lui Ioan. Acestă genă de ómini este atât de înrêutățită și pervertită, în cât nu se póte corege niciă întru ună modă. Când aă vêđut în Ioan o persónă retrasă de lume înfrénată despre tóte în celă mai mare gradă, eă în locă de a se umili și a se pildui dela elă, l'aă luată de nebună. Când m'aă vêđut pre mine viețuind împreună cu óminiă, ședêndă la masă cu toții fără deosebire, eă, în locă de a se face și ênșii iubitoră de ómini, mă calomniază de amatoră de mâncări și bêturi.

de soțiu ală óminilor celor mai netrebnicí. Cu tote aceste înțelepciunea dumnezeescă, arătată în învățetura lui Ioan și a mea, are stimatorií seí și va avea tot-dé-una.

5). Adresându-se cătră cetățile comerciali de pe șermulú lacului Genesaretú, aí căror locuitori, dedați cu totulú la avușii, nu voise a primi învățeturile lui cele dumnezeesci, le đice: vai voi, Chorazine și Bethsaidă, pentru că súnteți mai necredinciose de cât cetățile păgâne Tyrulú și Sidonulú, aí căror locuitori, deși de asemenea dedați la căștigú, totuși nu ar fi fostú așa de împetriți, dacă ar fi vėđutú sevırșindu-se între eí asemenea lucrări dumnezeesci, căror voi ați fostú martori. De aceea să șciți, că în điaua judeciului voi veți fi pedepsiți mai aspru de cât Tyrulú și Sidonulú. Érá tu Capernaume, care te sumeșeci atât de mult în avușiele téle, vei deveni celú mai miserabilú, pentru că pervetirea tea este mai mare chiar și de cât a Sodomei. De acee în điaua judeciului vei lua pedépsă mai mare de cât acea venită asupra locuitorilor Sodomei.

Privindú apoi la mulțimea poporului ce'ílú încungiura, đice: Voi cei osteniți de cale și de greutatele vieței, împovórați de sarcinele impuse de pharisei și de legiuitori! Veniți la mine, și veți afla repaosú. Ascultați învățetura mea și urmați exemplul meú; prin blândeța și umilința mea veți scapa de aroganța și asprimea phariseilor, și veți dobėndi linișcea conșciinței vóstre cei împilate. În vėđetura mea tinde a vė face buní și avė ușura sórta.

6) În urma acestei voróve unú phariseú anume Simoń a poftit la masă în casa sea pre Iisus. Învitarea aceasta nu a fost motivată din dragoste cătră Iisus, ci mai multú din aroganța pharisaică, pentru care nici nu íau făcutú ceremoniele acele îndatinate pentru buna primire a óspeților. Fiind Iisus acolo, o muțere pécătósă din acea cetate, dorind ase curăți de pécatele séle prin puterea lui Iisus, a întratú în casa phariseului cu unú vasú de alabastru, plinú

de myrŭ. Ea a aflatŭ pre Iisus jăcendŭ*) la masă ŝi o-prindu-se la piciorele lui din dosŭ, a începutŭ ai spălă piciorele cu lacrimi; le ŝtergea cu părulŭ seŭ, le săruta ŝi le ungea cu myrŭ: ceremoniă de mare respectŭ. Phariseulŭ Simon, vęđindŭ că Iisus nu a opritŭ pre pęcătosa ase atinge de sine, ŝi nu se îngreŝozază de ea ca de o necurată, s'a scandalisatŭ, ŝi cugeta întru sine, că unŭ asemenea omŭ, care se înjoseŝce aŝa de multŭ, nu pôte să fiă unŭ trimisŭ dela Dumneđeŭ. Iisus, spre a combate acestŭ prejudeçiŭ pharisaicŭ propune ospėtătoriulŭ o parabolę: Eraŭ doi óminŭ datorŭ unŭ creditorŭ, unulŭ cu cincŭ sute de dinari**), érá altul cu cincŭ đeci. Dar neavândŭ ei cu ce plăti datoria, creditorulŭ 'ia ıertatŭ pre amândoi. Spune'mŭ, care din doi trebuie să fiă mai recunoscėtoriŭ cătră binefăcėtoriulŭ? Simon a respunsŭ, că acela căruŭ i s'a ıertatŭ datoria cea mai mare. Dreptŭ ai judecatŭ, raspunde Iisus. Fă acum comparațiune între tine ŝi între acéstă muŭere: Tu te cređi drept ŝi că nu ai de mine nici o nevoie, ba socoři pôte că miaŭ făcutŭ un bine chiamându-mę în casa tea, pentru aceea nici ai cređutŭ de datoriă a mă primi cu vre o distincțiă particulară; nu ai întrebuiŭiatŭ măcar nici una din formele acele obicŭnuite la primirea óspeșilor, precum: spălarea piciorelor cu apă ŝi ŝtergerea, sărutarea ŝi ungerea capului cu oleŭ. Dar acéstă muŭere ce se conșciă pęcătosa ŝi caută dela mine îndreptare ŝi ıertare, mi a arętat ŝi dragoste mare: în locŭ de apă, mi a spalatŭ piciorele cu lacrymŭ, ŝi în locŭ de ŝtergătoriŭ a întrebuiŭiat părulŭ capului seŭ; în loculŭ sărutărei pe capŭ, ea de când am intratŭ nu încetéză a'mŭ săruta piciorele; în locŭ de oleŭ pe capŭ, ea mi a unsŭ piciorele cu myrŭ. Să ŝcii deci că pentru dragostea ei cea multă ise ıeartă

*) Orientalŭ mŭncău nu în pozițiune șeđendă, ci jăcendă: lungiři pe pământŭ.

**) *Dinarŭ*—o monedă romană, în valórá ca de 53 bani.

păcatele ei cele multe, și ea nu mai este păcătoasă, precum tu o judeci. Tu, care teai creșut datoriū mie cu pușinū miai arētat și dragoste pușinā. Adresāndu-se apoi cātrā muiere, 'ia ășisū: ieartā-se ție păcatele! Conmesenii, se vede cā de asemenea pharisei, s'au scandalizatū de aceste cuvinte ășise muierei, și vorbeiau între sine: cine este acesta, care cutēzā a iertā păcatele óminilor! Iisus continuā cātre muiere: credința tea în puterea mea tea mântuitū, mergi cu pace!

§ 22. *Vindecarea demoniacului în Capernaum. Disputa cu Phariseii, cari însușiaū miraculele lui Iisus puterei lui Beelzebulū. Refusā Phariseilor semnulū cerutū. Mama și rudele lui Iisus dorescū să'lu vedā.* (Luc. VIII, 1—3; 19—21; XI, 14—32. Marc. III, 21—35; Math. XII, 22—50).

1). Iisus, continua predica sea prin cetāți și prin sate, însoțit de cei doispredece Apostolī; Deaseminea ilū însoțiau și nișce muieri evlavióse, care pentru binefacerile ce primise dela elū, consecrase în serviciulū apostoliei viața și averile lor. Acestea erau: Maria Magdalena, Ioana, soția lui Chuza prefectul casei lui Irodū, Susana și altele. Fiind elū în Capernaumū, i se aduse un demoniacū orb și mutū, ca să'lu vindece. Iisus l'a vindecatū dāruindu'ı graiū și aușū. Glótele vēđēndū acēstā putere a lui Iisus, vorbeiau între sine cu mirare: «nu cumva acesta cu adevēratū este Messia Fiiulū lui Davidū!

2). Érā Pharisei, spre a abate mulțimea dela asemenea credințe, se sileaū a dovedi cā asemenea miracole Iisus nu le face cu puterea lui Dumneđeū, ci cu a lui Beelzebulū, care dupre superștițiunile lor se credea a fi căpitenia demonilor. Contra artificiulū pharisaicū Iisus propune argumentarea următoare: Orī ce asociațiā, mare seū micā, fiā imperiū, fiā cetate, orī familiā, póte exista numai întru cât timpū membrii ei vor lucra în armoniā; îndată ānsē ce întrā acolo discordia; asociațiā nu póte a

mai ființa și trebuie să se disfacă. Dacă eu aș fi asociat cu Satana, cum voi țiceți, atunci eu aș fi datoriu a lucra în favoarea lui; nu puteți ânse nega, că eu alungu pre Satanu. Prin urmare eu nu sũm cu elũ în asociațio. Dacă satanũ miar da puterea sea spre alũ combate pre elũ ênsulũ, atunci singur ar lucra contra sea și imperiulũ lui nu ar mai putea exista. Afarã de acẽsta chiar și unii dintre invẽțeceii vostri vindecã pre demoniaci prin întrebuintiarea de medicamente, și ei șciũ fõrte bine cã spre a scõte unũ demonũ nu este nevoiã de puterea demonicã; prin urmare eu lasũ sã critice ei ênșii, calumnia võstrã asupra mĩa; cãci ea cade și asupra lor. Precum casa unũ omũ tare nu põte sã o prade, de cãt celũ ce va fi mai tare de cãt elũ, așã și eu nu așũ putea strica imperiulũ Satanei dacã nu așũ aveã putere dumneđeescã, care este mai tare de cãt alui Satan. Fiind așã de mare opozițã între lucrãrile mële și ale lui Satan, videratũ este cã eu nu potũ avea cu dẽnsulũ nici o comunicațione. Probatũ fiind decĩ cã eu nu scot demonii nici prin ajutoriulũ lui Satan, precum voi mẽ calomniați, nici prin medicamente, ca invãțãceii vostri precum ênșivẽ vedeți, ci numai prin totputernicia lui Dumneđeũ: voi, și nevrẽnd trebuie sã recunõsceți cã s'au început între voi timpurile Messiei, sũ aceea ce voi numiți *impãrãția lui Dumneđeũ*.

Sã șciți darã, cã negãndũ voi puterea dumneđeescã cea videratã în miraculele sevẽrșite de mine, nu mẽ vêtãmați pre mine, ci pẽcãtuitiți și blesphemați contra puterei lui Dumneđeũ,—contra Duchului Sãntũ; ẽrã asemenea pẽcate nu se mai potũ ȳerta. Cãci cine se va scandaliza de mine și mẽ va defãima ca pre unũ omũ ordinarũ, põte mai pe urmã sã'și vinã în cunoșcințã sã primescã invẽțãtura mea și sã se îndrepte. ȼrã cãnd rẽutatea și pervertirea a ajuns în cineva la așã gradũ în cãt sã denege și sã întunece adevẽrurile cele mai viderate prin care sã manifestã Dum-

neședū óminilor, pentru unū asemine numai póte fi speranță de ȳertare și îndreptare. Precum calitatea pomului se cunoșce de pe calitatea fructelor lui: așa și unū învățetoriū se cunoșce de pe faptele lui. Când deci voi vedeți că lucrurile méle sūnt bune: cum de cutezați ale însuși lui Satanū? Aū póte Satanū face lucruri bune? ómini înveninați! Rēutatea v'aū predominatū cu așa putere, încât nici-o-datā nu puteți grāi de cât de rēu. Omulū prin graiū își exprimā simțimintele inimei séle; omulū cu inimā bună grāeșce cuvinte bune și de folosū; omulū cel cu inima rea grāeșce cuvinte rele și vėtāmátore. Vē incredințedū, că pentru tot cuvēntulū minciunosū, nedrept și vėtāmātoriū, óminiī vor da sēmā în điuā judecāței.

3). Atunci unii din cārturari și Pharisei, spre a întreprinde cuvēntarea lui Iisus cea dirēsă asupra lor, îi đicū: învățetoriule! Voimū să mai videmū vre unū semnū miraculosū. Iisus le respunde în acelașū tonū muștrātoriū: genulū perversū și distrāmatū, carele a perdutū bunulū simțū, cautā semne miraculoșe; dar nu pentru a se convinge, ci pentru ase distrage. Pentru aceea ori ce miracole sūnt lui nefolositoare. Elū nu se va converti chiar când va videa celū mai mare miracolū—mórtea cea de trei đile și învierea Fiiului ominescū. Genulū acesta de ómini este mai perversū de cât Ninevitenii; aceia s'aū convertitū la o simplā predicā a prophetului Iona; dar acestia remānū neînduplicați, deși înaintea lor se sevērșescū lucruri cu multū mai mari de cât predica lui Iona. Ei deasemine nu aū măcarū Zelulū ce aū avutū óre când o reginā arabā spre a se lumina și înțelepți. Aceea auđindū de înțelepciunea lui Solomon, a venitū la elū din o țerā depārtatā, ca să'lū audā și să se învețe dela dēnsulū. Dar acestia aū în miđloculū lor unū învățetoriū cu multū mai ilustru de cât Solomon, și cu tóte aceste nici vor să cugete că arū avea nevoiā a se învăța dela elū ceva. De acea la judecatā Ninevitenii

și regina aceea vor servi de dovédă contra necredinței și pervertirăi acestuî genŭ. Spre nenorocirea lor, acéstă necredință și pervertire, prin învățetura și miraculele méle aŭ să devină formidabili. Cu ei are să se întâmple ca cu demoniaculŭ, care vindecându-se odată, nu se păzește, ca să nu'î mai revia patima de mai înainte; și așa reulŭ, venindŭ adóá órá, îlŭ cuprinde cu mai mare furiă, și este pentru elŭ multŭ mai periculosŭ și mai cu anevoiă de vindecatŭ. Acestŭ feliŭ de îndemonisare se repețește și crește la pharisei de câte ori audŭ învățetura mea, și vedŭ semnele puterei dumneđeesci.

4). Atunci o muiere, uimită de cuvintele și faptele lui Iisus a aclamatŭ din miđloculŭ poporului adunatŭ: fericite de pântecelce ce te-a purtatŭ, și de țitele ce te-aŭ alăptatŭ! Érá Iisus ia respunsŭ: adevératŭ. Dar fericite și de acei ce vor asculta învățătura cea dumneđeescă, și o vor realiza prin faptele lor. Pe când vorbia elŭ în casă, între glóta de afară se afla mama și alte rude ale lui. Óre-care din cei de față, vedîndulŭ obositŭ, séŭ pentru a'î precurma voróva, îi đice: Mama tea și rudele tèle te așteptă afară, voinďŭ să'ți spună óre-ce. Atunci Iisus, arétândŭ cu mâna la învățacei seî, a đisŭ: écă mama și rudele méle! Eŭ nu am alte rude, mamă, frați și surore, de cât pre acei ce facŭ voia Tatălui cerescŭ.

§ 23. *Parabolele despre semênță, neghine, grăunțele de de mustariŭ, aluatŭ, comórá, mărgăritariŭ, năvodŭ.* (Math. XIII. Luc. VIII, 1—16; Marc. IV. 1—35).

În aceéași đi, eșindŭ Iisus din casa unde ținuse predica precesă, s'a dusŭ la țermulŭ lacului Genesaretŭ și ședea acolo. Încuréndŭ mulțimea poporului l'a împresuratŭ, în cât elŭ a trebuitŭ să intre întru o barcă. Stândŭ mulțimea pe țermŭ, Iisus a propusŭ în mai multe parabole învățetura despre împărăția lui Dumneđeŭ, carea constă în lățirea adevérului și a virtuței între óminî.

a) Despre pedicele ce întâmpină lățirea împărăției lui Dumnezeu între omini, anume: înderētnicia, spulberătatea sēu nestatornicia, frica de greutăți și persecuțiunii sēu lipsa bărbăției, poftele și deprinderile réle. Aceste idei le exprimă Domnul Christos în parabola despre semēnță: Unū semănatoriū s'a dusū să sēmene semēnța sea în țérina. Pămēntulū ânse pe care a aruncatū semēnța nu era tot de o calitate. O parte era expusū la drum, alta era petrósă, alta spinósă și alta fructiferă. Așa dar, deși în tótă țérina s'a aruncatū aceeași semēnță, rezultatulū nu a fostū acelașū. Semēnța aruncatā în partea țérinei expuse la drum, fu māncatā de paserile ce umblau pe drumū. Acea căđutā pe petrișū, de și a resăritū, curēndū s'a vesteđitū și s'a uscatū, fiind-că nu'și a pututū face rēdăcinā. Acea căđutā în spinișū fu înădușitā de spini, çari crescū mai repede, și de asemine s'a uscatū. Dar aceea ce a căđutū pe pămēntulū celū bunū și fructiferū tótă a datū fructū, mai multū sēu mai puçinū, duple gradulū bunătăței pămēntului.—Cine are pricepere pōte să înțelégă sensulū acesteī parabile.

b) Cu tōte pedicele, învățetura despre împērēția lui Dumnezeu se va respāndi în tótă lumea, și se va primi de cătrā omini. Nu vor lipsi ânse rētăcirile și fără de le-gile până la đioa judecāței. Acéstā ideā o exprimă Iisus prin parabola despre neghina semēnatā în țérina de unū inimicū, pe ascunsū: Unū omū a semēnatū în țérina sea semēnță bunā de grāu. Dar, pe când omini dormiau, unū inimicū a aruncatū acolo pe furișū neghinā și s'a făcutū nevēđutū. Când plānta a crescutū și începea a face fructū, s'aū arētatū cu ea la unū locū și neghinele. Veđindū acēsta șerbii domnului casei, l'aū întreatū: Dōmne, noi șcim că tu ai semēnatū semēnță bunā în țérina tea: de unde dar aū eșitū neghinele? Elū le a respunsū: o mână inimică a făcutū acēsta. Đisu'iaū șerbii: Voeșci să ne ducemū și să le plivimū? Nu, respunsā Domnulū, ca nu cumva

smulgându neghinele să smulgeți și grâul. Lăsați-le să crească împreună până la seceriș; și atunci voiți ordina secerătorilor de a smulge mai întâiu neghinele spre ale arde, și apoi grâul a'lu aduna în grănar.

c). De și învățătura lui Christos avea la început un mic număr de următori; numărul lor ânse cu trecerea timpului va spori într un mod admirabil. Acesta o exprima Iisus prin parabola despre grăunțulu de muștar. Împărăția cerului, ȃice el, este asemine unui grăunte de muștar, ce îl sémână cineva în țérina sea. El este mai mic de cât tóte semințele; dar pe urmă creșce așa de tare, că se apropia de mărimea unui arbore, și paserile ceriului pot să locuiască în ramurile lui.

d). Învățătura lui Iisus Christos are așa de mare putere în cât ea va strebate în tótă omenirea. Acestă idee Domnulu o esprimă prin parabola despre aluat. Împărăția ceriului este aseminea aluatului, care, pus într o câtime mare de făină frământată, pre tótă o dospeșce.

e). Învățătura lui Iisus cuprinde în sine nișce bunuri pentru om așa de mari, în cât cel ce le simte sacrifică tóte plăcerile lumei pentru dobândirea acelora. Acesta o exprimă Iisus prin parabolele despre comóra și mǎrgăretariu. Împărăția ceriului este aseminea comórei ascunsă în țérină, pre carea găsind-o un om, se duce plin de bucuria, vinde tot ce are și cumpără acea țérină cu comóra: —Érași împărăția lui Dumneđu se asemână neguțoriulu de mǎrgăritare, carele, aflându la cineva un mǎrgăritariu prețios, vinde tot ce are, numai ca să'lu pótă cumpăra.

f). Nu toți cei ce vor primi învățătura lui Iisus se vor face prin ea mai bun și fericiți. Cine este bun și cine reu, se va videa în ȃiua judecăței. Acesta o arată Iisus în parabola despre năvodulu aruncat în mare. Împărăția ceriului este aseminea năvodulu aruncat în mare, care se lasă acolo până se împle, apoi se scóte la țerm, și

pescarii alegū ce este bunū și punū în vasele lor, érá ce este reū aruncă afară. Așa se va face și la judecata ce va urma la finitulū lumei: adevérații mei următori se vor deosebi de cei falsi. Acei d'ântěiū se vor ferici, érá a-cestia din urmă se vor pedepsi fórte aspru.

§ 24). *Continuațiá. Iisus explică Apostolilor parabolele despre seměntă și neghine.*

1). Dupá ce a finitū Iisus predica sea cátră poporū, l'áu întrebatū învățeceii: de ce a grăitū în parabole? Elū le a respunsū: Voi cari de apururea súnțeii cu mine și vė învățați cu de aměnuntulū despre mysteriile împěráției lui Dumneđeū, nu aveți nevoie de parabole. Voi, petrecândū cu mine, veți progresa tot mai multū în cunoșcința despre religia mea, în cât se va ímplini proverbulū, că celū ce are i se va da, și îi va prisosi. Nu este tot așa și cu mulțimea poporului. Ei numai arere orí aū ocașiune a asculta învățetura mea. Pe lúngă aceea ei súnť așa de tímpi la íntelegere, și așa de înděrětnici în superstițiunile lor în cât, dupre cuvántulū prophetului Isaia, deși aū ochi, nu vėdū; deși aū urechi, nu aūdū: prin urmare, chiar și când ascultă o învățetură, nu se potū folosi de ea, unii pentru nepricirea lor, alții pentru reutatea inimei. La ei se ímplinește proverbulū, care đice, că dela celū ce nu are se íea și ceea ce i s'ar părea că are. De aceea eū le propunū învățetura în parabole, pentru ca pe de o parte cei nepricepuți mai bine să o íntelégă și să o țină aminte; érá pe de alta cei ínreutáțiți să remănă fără cuvěntū. Voi súnť fericiți pentru că puteți vedea și aūđi în tótă chiaritatea lor lucrurile, pe care nu s'áu ínvrednicitū să le vėđă și să le aūđă prophėții și dreptii ce aū fost ínainte de voi, deși aū doritū de děnesele. Să vė explicū dar seńsulū parabolei ímprumutate dela seměnatoriū și seměntă. Seměnatoriulū este predicatorulū împěráției lui Dumneđeū, seměnta

este predica; érá deosebitele soiuri de pământü pe care s'a aruncatü semënța sânt deosebitele caractere ale óminiilor ce ascultă acea predică. Semënța căđută lúngă cale arétă sórta prediceii la óminiü înděreñnicü, cari remânü nemișcați. Acea sëmănată pe petrișü însémnă pre óminiü de caracterü nestatornicü, cari deși de odată primescü predica cu entusiasmü, o părăsescü îndată ce întimpină vre o greutate, și se întorcü éráși la starea cea d'ântěiü. Semënța căđută în spinișü arétă la óminiü materialü dedați cu totulü numai la grijele de viața timpurală. Acestü felü de óminiü, deși primescü învățetura despre religiă, nu se ocupă ânse de dënse spre a o traduce în viața lorü, ci o lasă în părăsire, fiind absorbită tótă grija lor de îndestularea dorințelor inferióre. În fine, semënța căđută pe pământulü celü bunü, arată pre óminiü, cariü primesc cu credința și dragoste învățetura dumneđeescă și se sirguescü a'și conforma viața dupre ea și a produce virtuți, fiă-care dupre puterile și miđlócele séle.

2). Revenindü Iisus în cetate și înträndü în casă, învățeciü l'aü rugatü să le explice și parabola despre neghinele aruncate în țérina cea sëmănată cu grăü. Sëmăntoriulü semënței cei bune, le đice Iisus, este Fiiulü omului, țérina este lumea, sëmănta cea bună sânt adevěrațiü următoriü ai învățeturei lui, érá neghina sântü óminiü cei reü ce se vor ivi printre adevěrațiü următoriü a învățeturei Fiiului omenescü. Inimiculü ce a aruncatü neghinele este diavolulü, idealulü reutăței, de care se conducü óminiü reü, orü în ce stare se află ei. Secerișulü este finitulü lumei, când se va hotări sórta celor bunü și acelor reü. Secerătoriü sânt Ângerüi lui Dumneđeü, prin care se va executa ordinulü dumneđeescü la judecata universală, pentru eterna ferire a dreptilor și pentru eterna condemnare a reilor. Cine are minte înțelegétóre se póte convinge despre adevěrulü cuvintelor méle.

La întrebarea lui Iisus, de aŭ înțelesă Apostoliŭ tóte parabolele, ei aŭ respunsă afirmativă. După aceea Elă a continuatŭ đicendă, că omulă instruită în învățătura despre împărăția ceriului este asemenea unuŭ bună economă. Precum adecă acesta păstréză în vistieria sea tot feliulă de obiecte și vechi și nouă; așa și acela șciă a propune adevărurile mântuitoare în feliurite moduri, după cum cere trebuința și împrejurările ascultătorilor sei.

§ 25. *Iisus Christos în Nazaretă și predica lui în Sinagogă. Pizma și furia Nazaritenilor asupra lui* (Math. XIII. 53—58; Marc. VI. 1—6; Luc. IV: 16—22).

1) După ce a finită Iisus parabolele, a plecată din premetele Capernaumului și a venită în loculă creșcerei sélé—Nazaretă, împreună cu învățeceii sei. Acolo fiindă, întru o sâmbătă s'a dus la Sinagogă, și cerendă dela Archisinagogulă învoire de a ceti și a explica celor prezenți scriptura, i s'a dată cartea prophetului Isaia. Deschidendă-o, a aflată locul unde se đice: «Duchulă Domnului preste mine, pentru care m'a unsă a binevesti săracilor, m'a trimisă a vindeca pre cei sdrobiți la inimă, a vesti sclavilor liberare, orbilor—videre, chinuiților—scăpare, a vesti timpulă acelu bine plăcută Domnului» (Isa. LXI. 1, 2). Închidendă apoi cartea, o a dat servitoriului Sinagogei. Éra ascultătorii toți aŭ așintită privirele asupra lui, așteptandă învățătura ce avea ale propune. Iisus le a demunstrată, că acum s'a împlinită aceea propheția a lui Isaia, cetită de dănsulă. Demunstrările și cuvintele lui a avută atăta putere, în cât toți îlă lăudaŭ și se miraŭ de învățătura lui cea atât de aprópe de inima lor; dar încurendă s'a deșteptată în ei învidiă; nu puteaŭ să împace ideea de ună învățătorii așa de mare cu origina lui cea atât de inferióră; căci toți îlă socoteaŭ de fiu ală lui Iosiphă tectonulă, din acelu orașă: «De unde să fiă la dănsulă atăta înțelepciune? Și ast-feliu de

puteri cum se facŭ prin mănele lui, când noi îl űşcimŭ că este feciorulŭ lui Iosiphŭ tectonulŭ? Aŭ dűră nu űşcimŭ noi pre muma lui Maria, űi pre fraűii lui: Iacobŭ, Iosiă, Iuda űi Simon, űi pre surorile lui? Aŭ nu toűi ei sűnt aici în oraşulŭ nostru? De unde elŭ să ajungă acum a ne fi das-calŭ nűi, cariŭ sűntem superiorŭ lui în tűte privirile. Cu tűte aceste, ei arŭ fi voitŭ să vadă dela elŭ vre o faptă miraculosă, de care auűise ei că a făcutŭ Iisus pe aiurea; speraŭ, că cu atăta mai vűrtos elŭ va arűta asemenea putere, dacă o are, în patria sea. Iisus a preîntimpinatŭ cugeterile lor, înainte de a le fi exprimatŭ ei, űi le-a űisŭ: «fără îndoelă voi îmi veűi aplica proverbulŭ: Doctore! vindecăte ênsuűi, fă űi în patria tea lucruri, de care am auűitŭ că ai făcutŭ în Capernaum». Ânse, fiindcă voi mă dispreűuiűi űi vű scandalizaűi de inferiűra mea origine ominescă: apoi chiar de aşŭ face űi miracole, ele nu vor avea asupra vűstră putere de avű convinge. Este adevűratŭ proverbulŭ, că prophetulŭ nicăiriŭ nu este mai puűinŭ stimatŭ, decât în patria sea. De aceea, deşi eŭ pe aiure facŭ minuni, la voi nu potŭ să facŭ. Cu voi se întemplă ca cu vűduvele din timpulŭ prophetului Iliă, űi cu leproşii din timpulŭ lui Iliseiŭ. În timpulŭ lui Iliă, când nu ploase trei ani űi şese lunű, űi eră o fűmete mare în tűtă űera, eraŭ în Israilŭ multe vűduve lipsite de hrană, űi cu tűte aceste Iliă fu trimisŭ de Dumneűeŭ numai la vűduva cea din sarepta Sydonului, ca să'ű înmulűescă pânea prin minune. De asemenea în timpulŭ prophetului Iliseiŭ, eraŭ mai mulűi leproşi în Israilŭ, dar prin minune numai unulŭ s'a tământuitŭ—Neemanŭ Syrianul. La auűirea acestor cuvinte, înfruntătoűe necredinűei lor, toűi cei din sinagogă s'au iritatŭ, űi apucândŭ cu furiă pre Iisus, l'au scosŭ afară din cetate, îlŭ duseră pe vűrfulŭ muntelui, pe carele eră zidită cetatea lor, ca să'lŭ arunce de acolo în prăpastiă ce formă muntele în partea sud-ostică. Acolo ânse elŭ, cu puterea.

sea cea divină, scăpă din mânele lor, trecură pintre ei și s'a dusă. Pentru necredința lor, Iisus în Nazaretă n'a făcută multe minuni, ci numai a vindecată câțiva bolnavi, prin punerea mânilor sele pe ei. Apoi a trecută în Capernaumă.

§ 26. *Respunsurile date de Iisus la diferite persóne. A-linarea furtunei pe marea. Vindecarea a doi demoniaci în Gadara* (Math. VIII. 18—34; Luc. VIII, 22—40; IX, 57—62; Marc. IV. 35—41; V, 1—18).

1) Spre a da ocașiune poporului să se împrăștiă, după ce a înserată a învitată Iisus pre învățeceii seii ca să se imbarce cu elă și să trecă de ceea parte a lacului. Mergendă ei spre țermă, ună cărturariă, presupuindă din faptele cele miraculoșe ale lui Iisus că elă ară fi Messia, și, ocupată de credințele pharisaice despre Messia ca despre ună împărată pământescă, ară fi dorită de timpuriă să se înroleze între următorii lui, spre a puteă dobândi și elă vre o pozițiune însemnată în acea împărătiă. Decă, apropiindu-se de Iisus îi declară că voieșce a'i fi următorii și a fi nedispărțită de dânsulă. Iisus ânse, cunoscându'i scopulă, îi respunde: Messia nu este vre ună omă puternică, precum tu îți închipueșci, ci așa de sêracă în cât nu are nici macar ună locă de locuință statornică; așa dar tu nu vei afla la elă aceea ce cauți.

Ună altulă, chiămată fiind de ênsuși Iisus la Apostoliă, își cere voiă mai ântăiă să se ducă ca să înmormântere tatălă seă. Dar Iisus îi respunde: Lasă grija de înmormânterea morșilor acelor ce și ênșii sânt ca morșii pentru neșciința și negrijirea loră despre sufletă; érá tu fâte apostolă a împărăției lui Dumneđeă.

Ună ală treile âncă a arătată dorință de a se face învêțecelă ală lui Iisus; dar ș'a cerută învoire de a se duce mai ântăiă să'și pună casa la cale. Iisus declară, că spre:

a fi Invățecelū alū seū se cere o totală abnegațiă de grijele lumeșci. Celū ce cugetă la casa și averea sea nu pôte fi în numărulū Apostolilor sei, precum nu pôte fi bunū plugariū acelū ce pune mâna pe plugū, dar ochiī îi are ațintiți îndărăptū, ără nu la brasdă.

2). Imbarcându-se ca să trecă de ceea parte, Iisus, fiind obositū, a adormitū. În acelū timpū s'a începutū otempești mare, în cât valurile acopereau barca. Invățeciī spăimântați, deșteptându'-lū, l'aū rugatū ca să'ī mântue din pericolū. Elū le zice: ce sūnteți așa de fricoși, puțin credincioșilor! Apoi a ordonatū vânturilor și mării de s'aū liniștitū. Vădindū puterea lui cea extraordinară ómīnī ce erau în barcă, diceau între sine mirându-se: Cine este acesta, de care ascultă vânturile și marea!

3). Debarcându Iisus pe pământulū Gadarenilor și alū gergesenilor, l'aū întimpinatū doi demoniaci, dintre care unulū cu deosebire era înspăimântatoriū ¹⁾. Elū âmlba golū, în casă nu locuia, ci afară de cetate în cavernele mormântali; nu era cu puțință a se ținea nici legatū cu lanțuri. De câte ori fusese legatū cu lanțuri și pusū în obețe, le a rumptū și sfărâmatū, în cât nime nu'lū putea domoli, ci âmlba liberū rătăcindū prin munți și prin caverne, strigëndū ȕiua și nóptea și isbinduse de petre. Acela acum vădëndū pre Iisus de departe, a alergatū întru întimpinarea lui și l'a salutatū, lui Iisus, fiindū milă de pătimașū, a ordonatū demonului: Spirite necurate eși din omū? Dar elū a strigatū: «Ce ai cu mine, Iisuse Fiiulū Dumnezeului celui de sus! Jurute pe Dumneȕeū, să nu mă schingieuești!»! La întrebarea lui Iisus: cum îlū chiamă? demoniaculū raspunde: Legion! pentru că sūntem fórte mulți. Se rógă apoi în numele demonilor, ca, dacā voieșce să'ī scótă din elū, celū puçinū să nu'ī alunge de pe pământū, ci să le

¹⁾ Matheiu aminteșce de doi demoniaci; ără Marcu și Luca numai de unul.

invoiască a intra în tîrma de porci ce păscea pe țermurile lacului». Iisus învoindû acéstă cerere, demonii eșiră din omû și aû intratû în porci, cari îndată s'aû aruncatû în lacû și s'aû înnecatû toți, în numărû ca la două mii. Păzitorii porcilor, vëdindû acésta, aû fugitû spăimêntați, și aû înșciințiatû de întêmplare pre locuitorii cetăței și a satelor vecine, după care o mulțime de poporû a eșitû să vëdă singurî cele aude. Venindû dar la Iisus aû aflatû pre demoniacû îmbrăcatû și întregû la minte; s'aû încredințiatû și de înneccarea porcilor, și s'aû înfricoșatû. În superstițiunile lor temênduse ca să nu pățescă și ei ceva prin mai îndelungată petrecere alui Iisus în cuprinsulû lor, l'aû rugatû ca să se ducă dela dênșii. Iisus s'a re'nbarcatû; érá demoniaculû celû vindecatû îlû ruga să'lû ıea și pe elû cu sine. Dar Iisus nu 'ia învoitû cererea, ci 'ıa dıisû să se re'ntórne la casa sea și să vestescă mila și binefacerea ce a arêtatû cu dênșulû Dumneșeu. Elû a ascultatû și a predicatû prin Decapole despre miraculoșa vindecare ce a primitû dela Iisus, și toți se miraû.

§ 27. *Înviarea fiei lui Iair și vindecarea hemoragiósei. Vindecarea a doî orbî, și a unuî demoniacû mutû.* (Marc. V. 21—43; Luc. VIII. 40—56; Math. IX, 18—34).

1). Trecêndû Iisus de césta parte a lacului, l'a întim-pinatû glótele ce îlû așteptaû, ca să se învețe de elû și să'și vindece bolnavii. Între alții, a venit la elû unû bărbatû, anume Iair, care era Archisynagogû, și prosternânduise la picioare, îlû ruga să mERGă la dênșulû acasă, ca să vindece pre fia lui Un-născută, în vêrsta de doispredece anı carea era bolnavă de mórte. Iisus a purcesû să mERGă cu elû; érá glótele îlû urmaû împresurându'lû. Pe când elû mergea, o muiere, ce pătimea de hemoragiă timpû de doispredece anı, și nu se putuse vindeca; deși cheltuise tótă avuția sea cu medicii: a socotitû ea că se póte vindeca

numai prin atingere de chaînele lui Iisus. Decī, îndesuinduse prin mulţime, s'a atinsŭ de pŃla chaînei lui pe din dosŭ, ca sǎ nu fiǎ vĕđutǎ de elŭ, cǎci dupre lege ea se credea necuratǎ, ŝi atingerea sea pĭngǎritŃre. İndatǎ dupǎ atingere ea s'a simţitŭ sǎnǎtŃsǎ. Iisus ǎnse a ĩntrebatŭ: cine s'a atinsŭ de mine? Toţi aŭ datŭ respunsŭ negativŭ. Ērǎ Petru ŝi ceialalţi Apostolŭ se mirarǎ de acĕstǎ ĩntrebare, ŝi observǎ lui Iisus: poporulŭ te ĩmpresŃrǎ din tŃte pǎrţile, ŝi mai ĩntrebŭ: cine te a atinsŭ? Iisus repetǎ: S'a atinsŭ cineva de mine; cǎci eŭ am simţitŭ eşĭndŭ putere din mine! Atunci muierea, vĕđĭndŭ cǎ nu s'a pututŭ ascunde de dĕnsulŭ fapta sea, tremurǎndŭ a cǎđutŭ ĩnaintea lui, ŝi a declaratŭ ĩn prezenţa tuturor causa atingereŭ sĕle, ŝi miraculŃsa vindecare. Iisus 'ia đisŭ cu blĕndeţǎ: «Nu te teme, fĕtǎ! credinţa tea te a mǎntuitŭ; mergŭ sǎnĕtŃsǎ».

Āncǎ vorbindŭ elŭ cu muierea, a venitŭ unŭ trimisŭ de la casa Archisynagogului ŝi 'ia đisŭ: fia tea a muritŭ! nu mai osteni ĩndeşertŭ pre ĩnvĕţĕtoriulŭ. Iisus, auđĭndŭ acĕsta, đice cǎtrǎ amǎritulŭ pǎrinte: nu te teme de mŃrtea fieŭ tĕle; aĭbŭ numai credinţa ŝi ea va scǎpa. Decī ajungĕndŭ la casa lui Iairŭ, Iisus nu a lǎsatŭ pre nime sǎ ĩntre ĩn casǎ, afarǎ de Petru, Iacovŭ ŝi Ioan, ŝi de pǎrinţii feteŭ. ĩn casǎ a aflatŭ bocete, tǎnguirŭ ŝi pregǎtirŭ funebre. Đisaŭ elŭ tuturor: nu plĕngeţi, cǎ nu a muritŭ fĕta, ci dŃrme. Aceia ǎnse, ŝciĭndŭ de sigurŭ cǎ este mŃrtǎ, rideau de vorbele lui. Iisus ĩi scŃse ŝi pre aceia afarǎ; apoi, apucĕndŭ de mǎnǎ pre mŃrtǎ, 'i-a đisŭ: «feciŃrǎ, scŃlǎ»! İndatǎ s'a re'ntorsŭ spiritulŭ ei ŝi ea a ĩnviatŭ. A ordonatŭ apoi pǎrinţilor, sǎ'ŭ dea de mǎncare, spre a se ĩncredĭnţa ei, cǎ ea este viǎ ŝi deplinŭ ĩnsǎnǎtoşatǎ. Fapta acĕsta a ĩmplutŭ pre pǎrinţii feteŭ de uĭmire; dar Iisus 'i-a ĩndatoritŭ sǎ nu spunǎ nimenuŭ, dorĭndŭ prin acĕsta a nu se face sgomotŭ mare ĩn poporulŭ ce aştepta afarǎ.

2). Eşĭndŭ Iisus de acolo, s'a luatŭ dupǎ dĕnsulŭ doŭ

orbii strigându: «fiăți milă de noi, Messiă!»! După ce a ajuns la casa unde elu obicînuitu petrecea în Capernaum, orbii au întrat după elu, și Iisus 'i-a întreatu: «credeți voi, că eu potu să vę dau vedere»? Ei au respunsu: «așa Dóme!»! Atunci, atingënduse de ochii lor le a ȓisú: «fiă voi dupre credința vóstră!»! Și îndatá s'au dischisú ochii lor. Dar și acestora le a ordinatú ca să nu spună nimenui despre miraculósa lor vindecare. Ei deci, eșindú din cetate, au vestitú fapta lui Iisus în tot cuprinsul de prin pregiurú. După ducerea lor, fu adus la Iisus unú demoniacú mutú, pe care l'a vindecatú și 'i-a datú și graiú. Glótele, cuprinse de mirare, ȓiceau: «Niciodatá nu s'au vęȓutú în Israilú asemenea fapte». Phariseii ánse, sore a scandaliza credința poporului întáriaú, că elu scóte demonii cu puterea lui Satanú, domnulú demonilor.

§ 28. *Trista stare a poporului Iudeu sub conducerea Phariseilor. Triniterea celor doispredece Apostoli la predicá prin cetáțile Iudeei și invęțeturile date lor la acéstá ocasiá* (Marc. VI, 7—13; Math. IX, 35—XI; Luc. IX, 1—6).

1). Iisus continuá predicá despre împărăția lui Dumneȓeu, prin tóte cetáțele și orașele Iudeilor, și vindeca pretoți bolnavii și neputincioșii, ce îi cereau ajutoriulú. Privindú la glótele, ce ilú încungiuraú, compátimea cu ele; căci retáciaú în întunereculú neșciinței și doriaú ase lumina, dar nu aveaú dela cine. Invęțetorii lor, Phariseii, speculaú numai credulitatea poporului, fără ánse a și să îndestuleze trebuințele lui morali; încát poporulú seména întocma cu o turmá retácită, fără păstoriú. La acéstá stare a mulțimei Iudeilor arátând Iisus, a ȓisú invęțeteilor sei: «Mare este mulțimea celor ce au nevoiá de invęțeturá și lumina; érá numérlú adevérașilor invęțetori este micú: deci rugativé lui Dumneȓeu ca elu să sporéscá numérlú lor, ca să póta lumina pre toți.

2). Spre a se respândi mai cu lesnire predica lui Iisus, el ũ a dat ũ putere celor doispredece invetecel ai sŕi asupra spiritilor necurate, ca sŕa le alunge ŕi sŕa vindece tŕtŕa bŕla ŕi neputinŕa; ŕi trimitendũ cŕte doi sŕa predice poporului despre venirea lui Messia, le a ŕisũ: «lŕsaŕi acum pre pŕgŕni ŕi pre Samariteni la o parte, ŕi vŕ mŕrginiŕi a predica numai turmei cel retŕcite a poporului Israelitũ. Acelora le vestiŕi, cŕ s'a inceputũ impŕrŕia Messiei cea aŕteptatŕ de dŕnŕii. Spre incredinŕierea lor, vindecaŕi-le bolnavi, curŕiŕi leproŕii, inviaŕi-le morŕii, alungaŕi demoni. ŕi pentru tŕte aceste bine-faceri sŕa nu le pretindeŕi nimicŕ. Pentru susŕinerea vŕstrŕ lŕsaŕivŕ cu totulũ in ingrijirea Providenŕei. De aceea sŕa nu luaŕi cu voi nici bani, nici merinde pentru drumũ, nici dŕue rŕnduri de chaine, nici incŕlŕceminte, nici toege; ci vŕ duceŕi fŕrŕa nici o pregŕtire, ŕi veŕi vide a cŕ nu vŕ va lipsi nimicŕ din cele trebuincioŕe. Cŕnd veŕi intra in vre o cetate ori oraŕũ, sŕa cercetaŕi, cine este acolo omulũ celũ mai virtuosũ, ŕi la elũ sŕa gŕzduiŕi tot timpulũ cŕt veŕi rŕmŕnea in acea cetate sŕu oraŕũ. Cŕnd veŕi intra in casŕ, sŕa uraŕi de bine pe familia din ea, dorindu'i mŕntuire. ŕi dacŕ familia aceea va fi vrednicŕ, urarea vŕstrŕ se va realiza; ŕrŕ la din contra, urarea vŕstrŕ nu va avea efectele sŕele pentru casa nedemnŕ. Dacŕ, intrŕndũ in vre-o cetate sŕu casŕ, nu veŕi fi primiŕi, nici invetetur a vŕstrŕ ascultatŕ, sŕa eŕiŕi de acolo, ŕi sŕa nu mai aveŕi cu asemenea ŕomini nici unũ feliũ de comunicaŕiune. ŕrŕ a cea urmare alor sŕa ŕciŕi cŕ in ŕiua judeŕiului le va atrage asupra cea mai mare pedŕpsŕ.

Vŕ spunũ mai inainte, cŕ missia vŕstrŕ este grea: voi aveŕi sŕa intimpinaŕi mari pericule; sŕrta vŕstrŕ este ca cea a oilor in miŕloculũ lupilor. De aceea se cere dela voi multŕ prudenŕŕ, spre inlŕturarea periculiilor. Purtaŕivŕ decŕ cu cea mai mare prudenŕŕ, fŕrŕ ŕnse a intrebuintŕa vicleŕugũ; ci prudenŕŕ vŕstrŕ sŕa fiŕ unitŕ cu simplitatea. Mai

vîrtos păzițivē de óminiī rei, cari se vor sirgui avē în-crimina de călcarea legei, avē trăda Synedriului și a vē bate. Vē vor calumnia de turburătorī ai ordinei publice, și vē vor trage înaintea gubernatorilor și a regilor pentru învățetura mea, pre carea voi datoriți a o predica și apēra înaintea lor și a popórelor. Voi ânse, când veți fi acuzați și trași pe la judecățele lor, să nu vē temeți, nici să vē îngrijiiți despre ceea ce va trebui să grăiiți și despre modulū cum să grăiiți: căci chiar în acea clipă Dumneđeū vē va inspira ceea ce va trebui să grăiiți. Voi veți fi numai organele, prin care va vorbi spiritulū Tatălui cerescū. Să șiciți și aceea că religia mea dintr'ântēiū are să producă o mare revoluțiune în omenire, în cât se vor disbina familiile între sine: părinții vor persecuta până la mórte pre fiii lor, cariī vor primi învățetura mea, și din contra; frate se va rescula asupra fratelui. Și cu deosebire toți necredincioșii se vor întērta asupra voastră din cauza predicărei învățeturei méle. Dar celū ce va rămânea statornicū în miđloculū tuturor persecuțiunilor, până la mórtea sea, acela va dobēndi dela Dumneđeū mântuire. Când veți fi persecutați întru o cetate, treceți în alta; căci numărulū lor este mare, încât nici veți putea să âmblați prin tóte până ce ne vom revedea.

Să nu vē așteptați în lume la o sórtă mai bună decât a mea. Sórtă învățecelului și a șerbului este legată cu a dascălului și a stăpēnului. Dacă pre mine învățetoriulū vostru mă urescū, și mă calomniază că așū fi în relațiā cu Beelzebulū, cu cât mai vîrtos vē vor urī și calomnia pre voi învățeciī mei. Cu tóte aceste, să nu vē temeți de dēnșii, că adevērulū nu se póte întuneca, elū trebuie să triumphe. Voi dar spuneți la ivélā (făcișū) înaintea tuturor, adevērurile câte le ați auditū dela mine în particularū. Nu vē temeți chiar de v'ar amenința cu mórte; căci ei potū omorī numai corpulū, care din natura sea este:

muritoriŢ,  r  de sufletŢ nu se potŢ atinge, fiind nemuritoriŢ. De o singur  mórte să vă  nfri o a i: ac sta este m rtea morală a sufletului, carea atrage ped ps  eternă. Afară de aceea, nici-o-dată să nu perde i încrederea că viața v str  este sub o particular  protec io a Providen ei dumnezeescă. Ac st  Providen  , carea ap r  viața și acelor mai mici paseri, cu c t mai v rtos vă va păzi pre voi, trimi i lui Dumnezeu, spre realizarea voei lui cei s nte pe p m nt ! Fi i deci sicuri, că fără îngăduirea Providen ei nu ve i suferi nici celŢ mai micŢ reŢ dela nimene.

Cine, prin cuvintele și faptele s le va resp ndi  nv  tura mea între  mini, acela, prin mine, va lua dela Dumnezeu mare remunerațiune.  r  cine, de frica óminilor și de dragostea bunurilor p m ntesc , va lepăda  nv  tura mea,  i eŢ m  voiŢ lepăda de elŢ înaintea Tatălui cerescŢ,  i va fi reprobatŢ.  r  i v  spunŢ, că  nv  tura mea, fiind opusă relelor deprinderi  i moravuri ale ómenilor, are să întărite pre to i asupra următorilor mei. Asupra lor se vor rescula p n  și rudele cele mai de aprópe; chiar membrii familielor lor   vor du mani. Să nu vă a tepta i la pace și lini te; ci să fi i gata la ori ce adversit  i; Să vă pune i mai pre sus și de c t legăturile s ngelui, în c t nimica să nu vă p t  abate dela scopulŢ propusŢ, de aresp ndi  nv  tura mea. Căci acelŢ ce va prefera dragostea c tr  părinți și frați misiune  de a predica  nv  tura mea cu tótă b rb tia  i perseveren a cerut : acela nu este demnŢ de a fi  nv  celŢ alŢ meu. De asemenea, celŢ ce nu este decisŢ a se expune la ori ce pericole pentru triumfulŢ  nv  turi  mele, acela nu este demnŢ a i  nv  celŢ alŢ meu.  i  r  i cine, pentru a' i cru a viața timporal , se va lepada de missia de a resp ndi  nv  tura mea între  mini, acela se va lipsi de eterna fericire; din contra, acela se va învrednici de o mare fericire, carele nu se va

sfi a sacrifica viața timporală pentru cauza cea sântă a luminărei și mântuirei óminilor.

Acei ce vor primi pre voi și învățătura vóstră, vor avea dela Dumneđeū aceeași remunerațiune, ca și când m'ar fi primitū pre mine și s'arū fi învățatū dela mine însumi. Căci Dumneđeū dă aceeași recompensiune celui ce primește învățetură, ca și celui ce o predă. De asemine celū ce primește pre unū omū virtuosū cu stima cuvenită virtuței, și elū se va învrednici de remunerația gătită celui virtuosū. Cu unū cuvântū, nu va remânea nerecompensatū de Dumneđeū și acela care va face celū mai micū serviciū unuia din învățeceii mei.

Apostoliī, întăriți de Iisus prin acéstă învățatură, aū eșitū la predică. Ei îndemnaū pre ómini la pocăință, alungaū demoniī, tămăduiaū pre mulți bolnavi, ungēdu'i cu oleū.

(Va urmă).

DONAȚIUNI.

Se aduc mulțumiri publice D-lui Ioan Stănescu arendașul moșiei Pangălești, care a donat bisericii parohiale din comuna Pangălești de 20 lei lumânări de ceară curată pentru policandru.

Chiriarhia Sfintei Mitropolii Moldovei și Sucevei, aduce mulțumiri publice, enoriașului Gheorghe Meiu, care a donat bisericii filiale din cătuna Păun, comuna Buciumi, Județul Iași, cu serbarea Sfinții Apostoli, o pereche cununii și un fânar în valoare de 22 lei.

În comuna Orbești, județul Vâlcea, aflându-se mai multe perechi de soți cari din lipsă de mijloace trăiau nelegitim dela 8 până 28 ani, D-nul C. Herăscu, proprietar, fost prefect, pregătind actele stărei civile i-a cununat împreună cu mama d-sale; actele și toate cele trebuincioase pentru nuntă au fost făcute cu cheltuiala domniei sale. Pentru această faptă creștinească și vrednică de imitat și de alți proprietari, i se aduc mulțumiri publice d-lui C. Herăscu.

Se aduc mulțumiri publice D-lui Alexandru Grigorescu și soției sale Paulina și d-lui Ioan Grigorescu și soției sale Margareta, cari au dăruit bisericii filiale din Bengești-Ungureni, un clopot și o toacă de fer cu ciocanele ei în valoare de 2000 lei.

Se aduc mulțumiri publice următoarelor persoane, cari au dăruit mai multe obiecte bisericii parohiale cu hramul Sf. Nicolae din urba Caracăl și anume: D-nei Elena Economul N. N. Delcescu, care a dăruit o masă pentru sf. prestol în valoare de 50 lei; D-nei Maria I. Zaman, care a dăruit o poală de atlas alb la iconostas în valoare de 40 lei, și D-lui Ioan Trăsnea, frizer în Caracăl, care a dăruit un fotoliu de stejar în valoare de 30 lei.

Se aduc mulțumiri publice Cucernicului preot Marin Constantinescu, parohul parohiei Dranovățu, care cu propriile sale spese a procurat bisericii cu hramul Sf Nicolae, parohiala parohiei cu aceeași numire, un clopot în valoare de 1500 lei.

Se aduc mulțumiri publice D-lui Benone Popescu, agent de percepție din comuna Osica de Sus, care a dăruit bisericii parohiale cu hramul Sfinții Voevozi, din aceeași comună, un molitfelnic cu caractere vechi legat în piele.

Se aduc mulțumiri publice D lui Constantin Bobonete, din parohia Obedeanu, urba Craiova, care a dăruit bisericii din acea parohie cu hramul Sfinții Impărați o icoană de argint în valoare de 28 lei.

Se aduc mulțumiri publice onor. direcțiunii generale a închisorilor, care a dăruit suma de 200 lei pentru deschiderea a patru ferestre la clopotnița bisericii parohiale din Bucovăț cum și d-nei Ana Melinescu, care a dăruit aceleiași biserici un epitrahil și o perdea.

Se aduc mulțumiri publice d lui Constantin Rusta și soției sale Sanda, din cătunul Vânăta, comuna Tismana, județul Gorj, cari au dăruit bisericii din acel sfânt schit, o poală pentru iconostas, în valoare de 7 lei.

Se aduc mulțumiri publice d lui Dumitru Donea, din comuna Grindeni, județul Dolju, care a dăruit bisericii, ce se va clădi în satul Săratele, parohia Călărașu, același județ, un clopot în valoare de 445 lei.

Bisericii parohiale cu hramul Sfinții Voevozi, din parohia Pielești, județul Dolju s'au făcut următoarele donațiuni: D-nul Gheorghe M. Băetica și soția sa Marița au dăruit o perdea de catifea cusută național și frumos împodobită în valoare de 60 lei; D-na Elena Vulcănescu, învățătoare în comuna Pielești, a dăruit două perdele de atlas în valoare de 30 lei; d. Ioan D. Floreșteanu cu soția sa Alexandra, a dăruit o perdea de atlas în valoare de 15 lei; d na Elena I. Truțescu, proprietară, a dăruit două perdele de rețea în valoare de 10 lei. Pentru îndemnul și al altora la asemenea pioase fapte, li se aduc mulțumiri publice.

Se aduc mulțumiri publice persoanelor de mai jos, cari au contribuit cu bani la cumpărarea de obiecte pentru biserica parohială „Nașterea Maicei Domnului“ din parohia Broșteni, și pentru biserica filială „Adormirea Maicei Domnului, aceiași parohie, județul Roman, și anume: D-nul Enachi Cercezu, a dăruit bisericii din Broșteni o candelă de argint în valoare de 82 lei și 20 bani și un clopot de 147 chilograme, în valoare de 711 lei și 10 bani. Dl. Vasile Gh. Platon a dăruit bisericii din Broșteni o sf. Evanghelie plușată vișinie, legată în argint de china în valoare de 115 lei. Dl. Ioan C. Zavate a dăruit bisericii din Broșteni două sfeșnice în valoare de 20 lei. D-na Smaranda Vasile Gh. Cocea a dăruit bisericii din Țușcanii din Vale o cădelniță de argint de china în valoare de 17 lei. Preotul paroh Ioan Dimitriu, locuitorii Vasile D. Borjovanu, Nicolae V. Platon, Dim. Zavate, Gheorghe Zavate, Ioan Banu, Ioan D. Dabija, Ioan Condurat, D. Ploșnița, Petru Armașu, Vasile C. Gh. Platon câte 5 lei; Enachi Cercezu 15 lei; Zamfira Ioan Hudiciu 10 lei, Gh. Călimi, Gh. Ciocan, Mihalachi Platon, V. Gh. Cocea și Ioan Dascălu câte 4 lei; Alexandru A-Irinei, Arghir Jipa, Mihalachi Dabija și Gh. V. Platon câte 3 lei; Ioan Gh. Telimanu, Gh. Th. Armașu, Constantin Condurat, Pavălu Gh. Ciocan, Vasile Const. P. Platon, Gh. Const. P. Platon, Dim Arghir Jipa, Gh. Hudiciu, I. Zaharia Vicol și Nicolae Hudiciu câte 2 lei; Iancu Jipa, Toader Armașu și Al. Diaconu câte 1 leu; V. Gh. Zavate un leu 50 bani. Toți aceștia au

contribuit la cumpărarea sf. Chivot în care să păstrează sfintele Taine și la cumpărarea unei cădelniță argint de china.

Se aduc mulțumiri publice persoanelor de mai jos, cari au dăruit mai multe obiecte bisericeii parohiale din comuna Trifești județul Roman și anume: D-na Orthansa Gh. Morțun, o perdea de mătășă pentru Icoana Maicii Domnului; D na Victoria Maior Pascali, idem; Dl. Ioan Teohariu, o perdea de mătășă pentru ușile Impărătești; Dl. Hristache Tatos, idem; D-nele Ecaterina C. Brăescu și Maria D. Grădine și D-nul Gavril Nenea câte o față pentru Sf. Masă; Dl. Antochi Dumineca o ico-niță mică Sf. Spiridon; Dl. D. Caminschi a contribuit cu 5 lei la îmbrăcarea băncilor sf. Altar; Dl. Adolf Caminschi, o masă rotundă pentru biserică și obștia locuitorilor din menționata comună au contribuit cu 124 lei 50 bani pentru repararea bisericii.

Se aduc mulțumiri publice următoarelor persoane, cari au binevoit să contribuie la înfrumusețarea bisericeii parohiale cu hramul „Adormirea Maicii Domnului din parohia Vineții de sus, comuna Spineni, județul Olt, și anume: Enoriașilor din acea parohie, cari au contribuit cu suma de 2000 lei la facerea unui Anvon. D-lor Gh. Popescu, Marin Ene Mogoș și Ioan Maria Constantinescu, cari au cumpărat fiecare câte o candelă de metal a șase lei una. D-lor Ioan Maria Constantinescu și Ioan Hristescu, cari au cumpărat o candelă la Icoana Sf. Ioan în valoare de 4 lei. D nei Petra Anghel Luiceanu, din București, care a donat două sfeșnice împărătești, o anaforniță și două ciocane de toacă, toate de stejar, în strung, în valoare de 40 lei. D-lui Gh. Ionescu și cumnatului său Ioan cu soțiile lor Maria și Victoria, din București, cari au donat două perechi perdele pentru ușile Impărătești și cele două Icoane Domnești, perdele roșii de mătase și brodate. D-lui Gh. Popescu, care a donat un catavasier în valoare de 5 lei. D-lui Dumitru Constantinescu, care a dăruit o candelă de metal și o cădelniță în valoare de 21 lei D lui Dr. Badea Cireșeanu, născut în acea comună, actual-minte profesor universitar în București, care a cumpărat un aghiaz-matar legat în piele în valoare de 8 lei. Iar din venitul proprietății acelei bisericeii s'a cumpărat o sobă de fier și un ciaslov bogat, ambele în valoare de 60 lei.

Chiriaria Dunărei de Jos, aduce mulțumiri publice D-lui Gh. Ursu și soției sale Ruxanda, care au binevoit a dăruî bisericii „Adormirea Maicii Domnului“ din parohia Lupești, județul Covurlui, un rând complet de veșminte preoțești în valoare de 165 lei. De asemenea se aduc mulțumiri publice și locuitorilor din cătunul Mânzătești, cari au dăruit bisericii Sf. Ierarh Nicolae, filială la parohia Lupești din jud. Covurlui, un rând de veșminte preoțești în valoare de 145 lei.

Chiriaria Dunărei de Jos aduce mulțumiri publice D-lui Vasile Balaban, care a binevoit a repara policandrul bisericii din parohia Ulmu, jud. Brăila, cheltuind suma de 65 lei.